

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

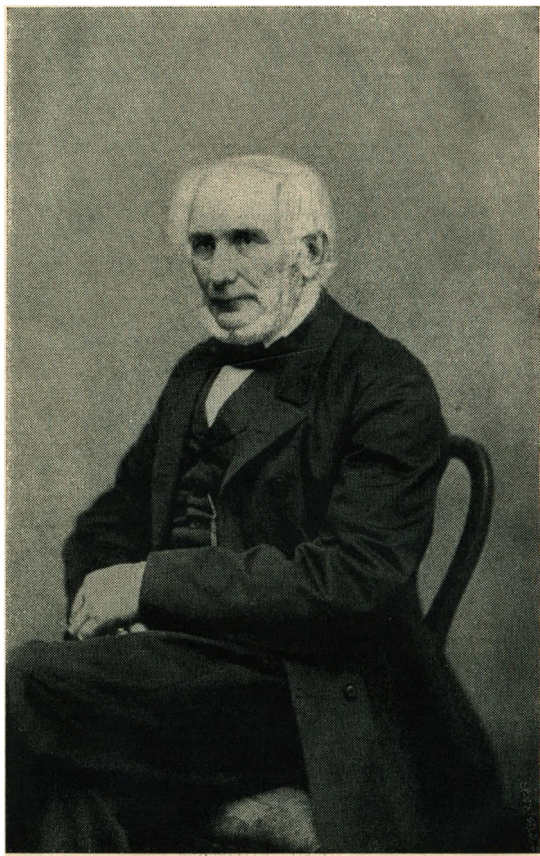
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

TYPOGRAF
JENS CHRISTIAN LUNDS
ERINDRINGER

*

G. E. C. GADS FORLAG
KØBENHAVN
1934

A. C. Lund.

TYPOGRAF
JENS CHRISTIAN LUNDS
ERINDRINGER

G. E. C. GADS FORLAG
KØBENHAVN

1934

UDGIVET AF GEORG NØRREGAARD

BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI A/S

FORORD

Nærværende Erindringsbog udkommer, fordi den indtager en Særstilling blandt Selvbiografier. Fremragende Mænd og Kvinder skriver saa ofte om deres Levnedsløb; men her har vi en Bog af en ganske jævn Arbejder, der i ingen Henseende søgte at komme ud over sin Stand. Det er saavidt vides den ældste udførlige danske Arbejderselvbiografi, maaske uden Sidestykke i Verdenslitteraturen, og den er tillige den eneste Erindringsbog her i Landet, som giver nogen videre Forestilling om Arbejdertankegang under de saakaldte patriarkalske Forhold. Endelig vidner den om, at Forfatteren har været en Mand af en sjældent oprigtig og ligevægtig Tankegang. I et Forord, som her er udeladt paa Grund af dets sproglige Ufuldkommenhed, kalder han sig selv for »en Elsker af Orden og Redelighed«.

J. C. Lund var stolt af sit Fag — Bogtrykning blev jo endnu i hans Ungdom regnet for en Kunst — og han var uden Tvivl en Elitearbejder, helt igennem solid. Han var saa heldig at blive beskæftiget paa den Tids ypperste danske Bogtrykkeri, og uden at kny bøjede han sig for dettes patriarkalske Arbejdsordning. Hans Optræden under Strejken 1848 vilde af senere Tider blive betegnet som Skruebrækkeri; Forholdene var dog dengang meget anderledes end senere, og man vil ikke finde ham en ussel og uværdig Mand. Som gammel lod han sig gerne fejre; men hvor mange Arbejdere er ogsaa som han, naar de fratraadte deres Virk-

somhed, af deres Arbejdsgiver blevet inviteret til Festmiddag paa Skydebanen?

Bogen er bestemt af sin Tid. Den giver Udtryk for Gudfrygtighed og Fædrelandsfølelse, for Respekt overfor Personlighed og Autoritet; men den finder tillige smukke Ord for Glæde ved Arbejdet og ved Hjemmet. Slægtsfølelsen er fremtrædende, og Familiebesøg hører til de store Begivenheder. Med Aarene stiger Interessen for Dødsfald, og det bliver en Rigdom at have et godt Helbred. Kort sagt, Bogen er et Vidnesbyrd om, hvad den jævne Mand levede — og lever — sit Liv paa.

Den blev ikke skrevet med Offentliggørelse for Øje. I det nævnte Forord siger Lund, at mens nogle interesserer sig for offentlige Forhold, hører han selv til dem, der interesserer sig »hemmelig, for sig selv«. Allerede fra sin Ungdom, især fra han blev »Medbroder af Bogtrykkerkunsten«, foresatte han sig at optegne Aar for Aar, hvad han oplevede. Takket være hans »contrarige Stilling« i de unge Aar blev dette dog ikke planmæssigt gennemført, og i Stedet besluttede han i April 1845 at skrive sin Biografi. Han benyttede hertil dels sine egne Optegnelser, som han derpaa tilintetgjorde, og dels Faderens efterladte Papirer o. lign. Arbejdet blev udført i Fritiden »af egen Interesse« og til Glæde for de nærmeste Slægtninge, og det trak længe ud. I Renskriften er Fortalen dateret April 1863. Bogen omfattede da kun de to første Afsnit. Tredje og Fjerde Afsnit er tilføjet senere; særlig ved Slutningen af tredje Afsnit viser den stykkevis Tilblivelse sig. Til Manuskriptet følger sig en Oversigt paa 21 Sider over, hvad Lund har tjent — et Sammendrag heraf meddeles ved Bogens Slutning.

Originalmanuskriptet, der tilhører Bianco Lunos Bogtrykkeri, er pertentligt og smukt udført og tæller 190 Sider.

Nogle Rettelser har været nødvendige i Tegnsætningen og ganske faa Rettelser i Stavemaade eller Ordlyd. Især er kunne og kunde, skulle og skulde etc. normaliseret, idet Lund her næsten konsekvent har gjort fejl. Iøvrigt er Ordlyd og Stavemaade nøje efter Originalen, da det maa antages at være af Værdi at bevare de Former og Vendinger, som Talesproget har afsat i Teksten. De med Petit trykte Citater er rettet efter deres Forlæg, hvor det har været muligt. Noterne skyldes Udgiveren.

Til Slut bedes Bianco Lunos Bogtrykkeri modtage Tak for den Velvilje, hvormed det har støttet Bogens Fremkomst.

Georg Nørregaard.

BIOGRAPHIE

I.

Kortfattet Biographie af mit Levnet indtil det fire og fyrgetyvende Aar.

Jeg nedstammer fra en agtværdig borgerlig Familie; min Fa'rfader, Niels Christian Lund, var Huuseier, Borger og Urtekræmmer i Kjøbenhavn, men han havde det Uheld, deels i den store Ildebrand 1795, deels ved Bedrageri, at blive sat saameget tilbage, at han maatte ophøre med Urtekramhandelen og sælge sit Huus, som han eiede i Kjøbenhavn; han fik derefter en Kongelig Talloteri-Collection paa Hirschholm. — Fa'rfader var 3de Gange gift, fra første Ægteskab efterlod han sig tre Sønner og en Datter, hvoraf den næstældste Søn, Christian Lund, var min salig Fader.

Min Fader mistede i sin tidlige Barndom sin virkelige Moder, Berthe Christendatter, men han fik, efter hans eget Udsigende, sit Tab erstattet, ved hans Stedmoder, Charlotte Amalie Lund, fød Diener, som var ham vel en streng, men god Moder, han var og saa lykkelig, at hun overlevede hans Barndoms- og Opdragelses-Aar, og havde tillige den Glæde, at hun oplevede at see hans Livsledsagerinde.

Mine Bedsteforældre, paa Moders Side, vare Niels Nielsen Løchstør, Borger og Sadelmagermester i Ebeltoft, og hans Hustru Karen Jensdatter Elmann. — I en Udskrivt af min Bedstefader, lyder det blandt andet: »I Jesu Navn beskik-

kede vor Herre os tilsammen den 15de September 1774, som var vor Trolovelses-Dag, og vor Bryllupsdag blev holdt den 2den November s. A.« — I deres Ægtestand avlede de tre Døttre og en Søn, af hvilke den ældste Datter, Johanne Løchstør, var min Moder.

Min Moder tog i sit 16de Aar fra sine Forældres Huus, og tjente først i hendes Fødeby, Ebeltoft, i 3 Aar; derefter i Aarhus hos Provst Bruun i 3 Aar; men da det var hendes Ønske, at see Residentsstaden, tog hun i Aaret 1796 til Kjøbenhavn, hvor hun tjente først hos Jomfruene F. & L. Halkiær, og siden hos Kammerraad Dauw. — I denne hendes sidste Kondition var det, at min Fader, Muurpolerer Christian Lund, blev bekendt med hende, og, da han i hende saae en anstændig og i flere Henseender elskværdig Pige, valgte han hende til sin Ledsagerinde paa Livets Bane. — Efter at de i Aaret 1800 vare blevne forlovede, reiste de Begge til Ebeltoft, i Aarhus Stift, til min Moders Forældres Huus, af hvem de med inderlig Glæde bleve modtagne, saavel som af den hele der boende Familie. — Kort efter deres Ankomst hertil bleve de i Byens Kirke ægteviede og høitideligholdt deres Bryllupsdag ved Familiens Nærværelse i mine Bedsteforældres Huus, i hvilket mine Forældre, indtil deres Tilbagereise til Kjøbenhavn, forbleve.

I min Moders Fødeby, Ebeltoft, i sine Forældres Huus, skeete det nu, at jeg første Paaskedag (tredie Dag efter det hæderlige Søslag paa Kjøbenhavns Rhed) i Aaret 1801, den 5te April, blev født til Verden; og den 2den Mai s. A. erholdt jeg i Daaben, i Byens Kirke, Navnet: Jens Christian (efter min Faders Onkel). — Denne af min Familie, som jeg erholdt Navnet efter, skal have været en agtværdig Mand; han var Borger og Urtekræmmer i Kjøbenhavn, og døde i ugift Stand.

Mine Forældres Ophold i Ebeltoft blev kun af kort Varighed — paa Grund af min Faders Profession ikke her gik efter hans Ønske — hvorfor de besluttede dem til at forlade Æbeltoft og reiste allerede i Sommeren 1801 til Kjøbenhavn.

For at mine Forældre desbedre kunde faae dem arrangerede i Hovedstaden, blev det bestemt, at jeg indtil videre skulde forblive hos mine Bedsteforældre; imidlertid forblev jeg hos dem i over 2 Aar, nemlig til Sommeren 1803, da min Bedstemoder reiste med mig til Kjøbenhavn til mine Forældre, hvem jeg nu selv, til deres store Glæde, kunde løbe i Armene paa.

Da jeg kom til Kjøbenhavn beboede mine Forældre en Leilighed i Tømmermester Frost's da tilhørende Gaard i Studiestræde, Nr. 107 & 8, hvilken tydelig er i min Erindring; denne Leilighed fraflyttede mine Forældre i Aaret 1806, altsaa Aaret førend Bombardementet (1807), i hvilket Stedet aldeles nedbrændte.

Det første Mærkelige, jeg som Barn oplevede, var det skrækkelige Bombardement, som skete af de Engelske i Aaret 1807, Nætterne imellem den 3die og 6te September, som jeg endnu grandgiveligen erindrer. Mine Forældre sadde, den frygtelige 3die September-Aften, efter Dagens Syssel, ved deres Aftensmaaltid, min Fader havde min Søster, Johanne Christine, der var 3 Aar yngre end jeg, paa sit Skjød, og jeg stod ved hans Side, da der hørtes først eet, siden flere stærke Skud, hvorover mine Forældre, især min Moder blev meget bestyrtset; men min Fader, som iforveien nogenledes vidste det Skrækkelige der forestod, havde ikke villet aabenbare det for min Moder, for ikke at gjøre hende bedrøvet, førend han mærkede, det virkelig blev til Alvor; da han nu, desværre! hørte det første Skud og var overbeviist om den Fare, der truede dem, fortalte

han med Bekymring, at Fjenden havde nærmet sig Staden, og dens Hensigt var at bombardere den, hvis ikke den danske Flaade strax blev den overgivet. Strax herpaa opstod en frygtelig Allarm i Byen, Generalmarschen blev slaet, og længere hen ad Natten hørtes en stærk Kanonade, Bomber og Brandpile saaes fare gennem Luften. — I denne Tilstand vare mine Forældre i en skrækkelig Stemning; for komme lidet i Ro, sørgede min Moder strax for, at min Søster og jeg kom tilsengs; men jeg, saavidt jeg erindrer, var ikke rigtig afklædt og havde ingen Ro til at sove; da jeg mærkede, at mine Forældre ikke vare i Stuen, stod jeg op af Sengen og gik ud i Gadedøren, hvor jeg til min Glæde traf mine Forældre, som nu lod mig blive hos dem. — Her saae jeg nu selv Bomber og Brandpile fare gennem Luften, jeg saae Menneskene i den største Forvirring, og Borgerne bevæbnede, civile, men med Cocarder af forskjellige Couleurer paa Hatten, at gaae imellem hinanden paa Gaden; jeg havde vel ikke dengang, som Barn, Forstand paa, hvad alt dette havde at betyde, eller de Følger det havde, men, eftersom jeg nu tænker mig det, var det skrækkeligt! — Da min Fader var Straalemester ved Brandcorpset, og næsten bestandigt maatte være med Sprøiterne, turde min Moder af Angst ikke blive i hendes Leilighed, men trode sig sikkrere ved at tye med os Børn ned i Kjælderleiligheden, som beboedes af nogle kjærlige Mennesker. — Da derefter mange Mennesker i Fortvivelse flygtede fra Bopæl og Hjem, gjorde mine Forældre det samme: de toge Sengeklæder og fornødent Bohave med sig, og flyttede til Buegangene ved Christiansborg Slot, for at være i nogenledes Sikkerhed. Da min Søster paa samme Tid var syg, og min Moder her maatte vaage Dag og Nat, for ikke at blive bestjaalen, hvad der var taget med, kan man tænke sig, hvilken Tilstand min Moder her i tvende Dage og Nætter var sat i.

For mine Forældre var Faren dog ikke saa slem som Tanken i denne Skrækkens Tid; de kunde gjerne have sat ganske rolige i deres Hjem, hvad Bombarderingen angik, da hverken Bomber eller Brandpile ramte det Huus de beboede i Vognmagergade, og de fandt deres Bopæl ved Hjemkomsten i samme Tilstand, som de havde forladt den. Ja! Gud holdt sin beskyærmende Haand over dem!

Mine Barndoms- og Opdragelses-Aar henglede under mine Forældres kjærlige Omsorg, saavidt det stod i deres Magt, men ak! deres Evner vare kun ringe, da de fordømte levede i trange Kaar. — Efterat min Moder selv havde lært mig at læse, kom jeg i en Friskole, som kaldtes »Dronningens Skole« i St. Pederstræde, som blev bestyret af en gammel Skolelærer Lind. — Men hvilken Skole! naar jeg tænker tilbage. — Naar undtages almindelig Læsning, Skrivning, Religion og Bibelhistorie, samt Regning efter Cramers Regnebog (efter hvilken jeg kom til Huusholdnings-Exempler) lærtes hverken Verdenshistorie, Geographie eller Landkort, som nu, selv i Friskoler, er saa almindelig; hvad Skrivnings-Underviisningen angik, da var den maadelig, jeg kom for det første til at skrive en slet Haand, men, hvad jeg især i høi Grad siden savnede, var Orthographie som netop i min Livsstilling blev mig uundværlig. — Aaret, jeg kom i Skole, er ikke blevet noteret, men saavidt jeg erindrer, temmelig sildig — jeg gik endnu i Skole i mit 16de Aar — da jeg, efter foregaaende Underviisning i Christendommens Lære, blev confirmeret i Helliggeistes Kirke den 18de Søndag efter Trinitatis 1816 af Peter Gunnerus Bull, residerende Capellan til bemeldte Kirke.

Nu var Tiden kommen, da jeg skulde bestemme, hvad Livsstilling jeg vilde indtræde i, hvilken jeg ikke havde overveiet, men paa Lykke og Fromme valgte jeg den typo-

graphiske Bane. — I dette Øiemed kom jeg den 2den Januar 1817 i Lære for Bogtrykker Carl Friderich Schubart, som var Bestyrer af Vaisenhusets Bogtrykkeri paa store Kjøbmagergade; imellem min Fader og Bogtrykker Schubart blev indrettet en skriftlig Contract, efter hvilken min Læretid, for at lære Bogtrykkerkunsten og passere for en duelig Sætter, blev bestemt til 5 Aar, i hvilken Tid bemeldte Schubart forpligtede sig til, foruden forsvarlig Kost og Logie, at holde mig med de nødvendige Klæder af Uldent og Linned samt Skotøi, saa og at give mig en anstændig Klædning naar jeg havde udlært; hvorimod min Fader forbandt sig til, at være ansvarlig for min Opførsel og Troskab i de ovennævnte Læreaar, og at jeg udlærte min Tid. Til Bekræftelse var denne Contract egenhændig underskrevet og beseglet fra begge Sider, samt til ydermere Vitterlighed underskrevet af samtlige de i Bogtrykkeriet arbejdende Typographer, nemlig: Møller, Tuxen, L. C. Fastrup, I. L. Engel, C. Tandrup, N. Thorgel og Aagaard. — Dette var en upaaklagelig Contract saavel for mine Forældre som for mig. — Mine Læreaar henglede, og jeg lærte Sætteriet saa temmelig godt, men langtfra som jeg skulde have lært det; det var for det Første et af de mindre heldige Bogtrykkerier, da det for det meste gik med Vaisenhusets Arbeider*), af private og kunstigere Arbeider saae jeg sjelden noget til; for det Andet var Bogtrykker Schubart en brutal Mand og langtfra at omgaaes med nogen Kjærlighed; og naar hertil for det Tredie kom, at mine Medlærlinge, paa et Par nær, vare nogle vidtløftige og raae Mennesker, som gjerne vilde kue de mere Besindige, bidrog det ofte til Stridigheder, som mangen Gang den Uskyldige maatte lide under. — Da Nytaar 1822 nærmede sig, til hvilken Tid

*) Vaisenhuset havde Privilegium paa Trykning af Bibler, Salmebøger o. lign.

Læretiden efter Contracten var udløben, gjorde Principalen Indsigelse, fordi han i Begyndelsen af det foregaaende Aar havde givet mig en ny Klædning og nu atter skulde give mig en Klædning til Udstyr; af denne Grund blev han enig med min Fader om, at jeg skulde staae i Lære til førstkommende St. Hansdag, saa vilde han give mig den lovede anstændige Klædning; saaledes maatte jeg finde mig i min Skjæbne og staae et halvt Aar længere end Bestemmelsen.

Endelig saae jeg St. Hansdag 1822, den vigtigste Dag af mit Liv, oprinde, fra hvilken jeg selvstændig skulde indtræde i Verden og for Fremtiden selv sørge for mit Ophold og Uddannelse. — Den 21de Juni 1822, jeg seer det i Tankerne endnu, da min Principal, Bogtrykker Schubart, kom gaaende over Vaisenhusets Gaard med sin bredskyggede Hat paa og den røde Foliant under Armen — en Ind- og Udskrivningsbog, hvori Copie af Contracterne mellem alle hans Lærlinge vare indførte —; det var Kl. imellem 7 og 8 Aften, da Officinets Medlemmer efter endt Dagværk havde samlet sig, og hvortil jeg og en Medlærling Peter Tetens Kragh, hvis Læretid ligeledes var udløben, knyttede os, da Hr. Schubart høitidsfuldt indfandt sig og blev hilset af Officianterne, som derefter paa sædvanlig Maade spredte sig om et Bord tilligemed Hr. Schubart, der efter nogle indledende Ord oplæste de Paagjeldendes Contracter og yttrede sig derpaa saaledes: »Da Peter Tetens Krag og Jens Christian Lund efter disse Contracter have udstaaet deres Læreaar og opførte sig til min Tilfredshed, erklærer jeg dem herved som Medlemmer af Bogtrykkerkunsten, og at de kunne passere for duelige Kunstforvandte.« — Hvorpaa den høitidelige Lykønskning og det broderlige Haandslag paafulgte, som — efter Servering med Viin og Kage — sluttede med nogle Skoler paa en lykkelig Fremtid.

Til ydermere Vitterlighed blev Contracten underskreven af samtlige da i Officinet værende Kunstforvandre:

E. Olsen. *Anton Strøm.* *D. C. Hanson.*
C. Christensen. *P. F. Werner.* *A. P. Jensen.*
F. Schultz. *Gärtner.*

Efter foregaaende Arrangement foretog vi om Mandagen derpaa en Skovtour i to Vogne; hvilken Tour indtraf i smukt Veir, hvorfra vi vendte glade og tilfredse hjem.

Det var nu en stor Glæde for mig at kunne tage hjem og logere i mine Forældres Huus, hvor jeg blev modtagen med hjertelig Hengivenhed. — Mine Forældre havde nu gjort for mig, hvad der havde staaet i deres Magt, jeg foresatte mig nu, som ældste Søn, at gjøre Alt for dem, hvad jeg formaaede, hvilket desværre var kun Lidet eller Intet, da det netop i de første 10 Aar gik meget smaat ved Bogtrykkerierne i Kjøbenhavn, paa et Par enkelte større Bogtrykkerier nær, hvor det var et sandt Held at faae Condition; jeg maatte saaledes leve i Haabet at en bedre Tid maatte komme.

I henimod 10 Maaneder, nemlig til den 19de April 1823, conditioneredes jeg hos Bogtrykker Schubart, med hvem jeg Tirsdagen den 15de April angaaende Arbeidet kom i Uenighed og som endte med Conditionens Opsigelse; men allerede Fredagen den 18de fik jeg Condition hos Lieutenant og Bogtrykker Johan Peter Mandra, som jeg tiltraadte Mandagen den 21de April, hvor jeg kom i Forbindelse med en Mand af human og venskabelig Omgang — en Modsætning til Hr. Schubarts brutale Fremgangsmaade —, hvilket allerede var en stor Forandring for mig, saa jeg efter Omstændighederne var fornøiet.

Til den 1ste Marts 1823 blev jeg tilsagt og mødte i den borgerlige Indrullerings-Commission, hvor jeg, efter eget

Ønske, blev ansat ved Kjøbenhavns Borgervæbning, under Artilleriet, 4de Compagni; bekom den 28de s. M. mit Patent og gjennemgik Corpsets Exerceerskole samme Aar; hermed havde jeg en Extra-Udgiwt ved Anskaffelsen af Uniform foruden Patentets Betaling.

Imidlertid skulde jeg ikke længe have den Glæde at leve i Kredsen af begge mine Forældre. — Den sidste høitidelige Dag med min Fader i vor Kreds var min Broder Christian Lunds Confirmationsdag, den 10de October 1824, af samme Herrens Tjener for hvem jeg aflagde Fornyelsen af min Daabs Pagt. — Min Fader var paa denne Dag særdeles glad stemt, og blev det ved Bordet endnu mere, da jeg overraskede med en Sang i Dagens Anledning, som jeg havde faaet trykket, hvilken han istemte med et rørt Hjerter. Fjorten Dage efter, den 24. October, var jeg med mine Forældre og Broder til Skrifte og Altergang; besynderligt traf det sig, at min Søster Johanne havde Forfald og ikke kom med, hun conditionerede dengang hos Klædekræmmer Primon — at vi eengang kunde have være samlede — men det var ikke Guds Villie, thi det var sidste Gang min Fader var i Kirke! — — Strax efter denne Høitidelighed blev min Fader syg og gik tilsengs; han havde i flere Aar været svagelig, hvortil en Beenskade, som stammede fra Bombardementet 1807, især bidrog, — og, efter omtrent 9 Ugers Sygeleie, blev det Natten imellem den 25. og 26. December 1824 mit tunge Lod, at miste min gode og stræbsomme Fader, da det blev den Almægtiges Villie at hjemkalde ham ved en blid og rolig Død i sit 50de Aars Alder. — Han blev henbaaret af Muurlauget og begravet paa Helliggeistes Kirkegaard i Kjøbenhavn. — Fred være med hans Aske!

Efter min Faders Død gjorde jeg mig til Pligt, som ældste Søn, at sørge for min Moder, saavidt det stod i min Magt,

da hun nu saa at sige var uden Erhverv. Hun havde i faae Aar Rulle tilleie. Min Broder, som min Moder fik anbragt i Snedkerlære hos Snedkermester Lars Knudsen, hvor han skulde staae 5 Aar i Lære og have Logie og Kost, hvorimod min Moder skulde holde ham med Klæder og Fodtøi i hans Læreaar, samt forpleie ham i Sygdomstilfælde; dette var haarde Conditioner for min Moder, som Enke, og især da min Fortjeneste i det Mandra'ske Bogtrykkeri kun var ringe*); vi maatte desaarsag leve i trange Kaar, men vare dog tilfredse og haabede, at Gud vilde forandre det til det Bedre.

Efter Overenskomst tog jeg den 24. Septbr. 1828 fra Lieutenant og Bogtrykker Mandra, formedelst den liden Fortjeneste og Tilbud af en ny Condition, nemlig i Fabritius de Tengnagels Bogtrykkeri, hvilken jeg tiltraadte den 25. Septbr. Denne Forandring blev istedetfor glædelig, sørgelig; thi, efterat have arbeidet i dette Bogtrykkeri i 3 Dage, havde jeg den Skjæbne, at jeg maatte lægge mig syg, og Sygdommen blev til Typhos i en temmelig stærk Grad; jeg laae hjemme til Løverdage den 4de Octbr., da jeg kom paa Frederiks Hospital, hvor jeg laae 14 Dage paa Typhosstuen: 3 G., og den øvrige Tid, nemlig til 1. Decbr. s. A., paa 2 L., da jeg blev udskreven. — Mærkeligt var det, at min Søster, Johanne, blev syg paa selvsamme Dag som jeg, og kom ogsaa paa samme Dag paa Hospitalet; endmere

*) I Oversigten over sin Fortjeneste klager Lund over, at han i sine 10 første Aar som Typograf tjente kummerligt lidt; han siger, at hvis han havde været saa heldig at faa Plads i et af de enkelte større Bogtrykkerier, var Fortjenesten vel blevet bedre; men overalt i Faget var Lønnen i dette Tidsrum daarlig. Mandra's Officin var et ældre Bogtrykkeri med gamle Skrifter, og kun fordi det var en særdeles human Mand at omgaas, fandt Lund sig i det, saa længe han kunde og var endog med i det sidste halve Aar af Bogtrykkeriets Tilværelse at ordne det til Auktion.

blev min Broder, Christian, 8 Dage efter os, ogsaa syg, men laae hele Tiden hjemme (de havde begge ligeledes Typhos); min Søster kom omtrent en Maaned og min Broder 14 Dage til Helbred førend jeg. — Dette var en haard Prøvelse for min Moder, men næst Guds beskjærmende Haand over hende, havde hun tillige en kjær Svoger og Søster, Nørbyes, at takke i denne Sorgens Tid.

Den 4. Decbr. derpaa begyndte jeg, skjøndt endnu ikke ganske ved Kræfter, at arbeide i Hr. Fabritius de Tengnagels Bogtrykkeri, hvilket imidlertid kun varede i faae Maaneder, da jeg var saa uheldig at blive opsagt, formedelst indtruffen Mangel paa Arbeide, paa de Conditioner: »naar jeg vilde vente paa Arbeide, kunde jeg blive« — dette indtraf Løverdagen den 28. Marts 1829; men Mandagen derpaa, den 30te, blev jeg tilbudt tvende Conditioner, nemlig hos Hr. Bogtrykker Peter Thrane Brünnich og Hr. Bogtrykker Jacob Behrend, hvoraf jeg valgte den første Condition, som jeg tiltraadte samme Dag. Uagtet Hr. Brünnich var en særegen Herre, gik det dog meget godt Sommeren igjennem; han var endog saa god, at bevirke mig fritaget for Exerceerøvelse samme Aar, saa jeg fandt mig ret tilfreds; men, efterat han var bleven gift 1. Novbr. 1829 med en Jomfru Nielsen, som han formodentlig havde ægtet mere for Pengene, han derved fik, end af Kjærlighed, blev han saa uudholdelig at conditionere hos, og imod mig, som han havde viist sig saa forekommende imod, især ugalant, og, uagtet han pralede af mange Værker, som han kunde faae til Trykning, var dog tilsidst næsten intet Arbeide, saa at de fleste Officianter gik ledige, og den Smule der fortjentes var det en Qval at faae betalt; herover blev jeg rigtignok misfornøiet og tog den 22. Decbr. s. A. fra ham. Da det endnu gik meget smaat med de fleste Trykkerier, maatte jeg finde mig i anden Gang, den 6. Januar 1830,

at tage Condition hos Capitain og Bogtrykker J. P. Mandra, hvor Fortjenesten vel var liden, men der var Fred og Ro. Imidlertid var Skjæbnen atter her imod, saa Roligheden blev af kort Varighed; Hr. Mandra, som med dette lille Bogtrykkeri havde slaaet sig kummerlig igjennem, besluttede sig til at opgive det, da han var saa heldig at blive udnævnt til Compagnichef ved Infanteriet af Kjøbenhavns Borgervæbning, hvortil han havde stor Lyst, [og] da han tillige var ansat som Exerceermester ved Corpsset og som ugift heraf nu i Familiekreds kunde leve et roligt Liv udenfor Bogtrykkeriet; det blev til den Ende ordnet og solgt numerviis ved Auction, og kjøbt af C. Steen for 508 Rdl. 89 β.

Nu var jeg altsaa igjen uden Erhverv og gik ledig fra 6te Juni til 9de Juli; jeg havde vel Løfte om fordeelagtigere Condition, men maatte foreløbig finde mig i, igjen at tage til Bogtrykker Brünnich; men, Gud være lovet, denne Plads forlod jeg efter nogle Uger igjen, jeg var nemlig saa heldig at faae Condition hos Bog- og Nodetrykker J. D. Qvist, som jeg tiltraadte den 30. Aug. 1830, hvilket var den bedste Plads jeg hidtil havde havt; her kom jeg til at conditionere med to Medcolleger fra Fabritius de Tengenagels Officin, nemlig de Herrer Bianco Luno og Schneider, som siden bleve mine Principaler. — I Aaret 1831 fik Hr. Luno Privilegium; han blev den 4. Juni s. A. udskjænket*) fra det Qvist'ske Bogtrykkeri og reiste Ugen efter til Tydskland for at bestille Presse og Skrifter til Anlæggelse af et Bogtrykkeri.

Hos Hr. Bog- og Nodetrykker J. D. Qvist conditionerede jeg i henvend halvandet Aar. Imidlertid havde Hr. Bianco Luno, som jeg var blevet en god Ven af, faaet et nyt elegant og systematisk Bogtrykkeri etableret i Compagni

*) Herved betegnes formodentlig, at Afskeden blev fejret med Fortæring af Drikkevarer.

med ovennævnte Hr. Schneider. Hr. Bianco Luno tilbød mig nu en fast Condition paa bedre Vilkaar end jeg havde hos Hr. Qvist; jeg betænkte mig nu ikke, endskjøndt jeg havde det nogenledes godt, men tænkte paa Fremtiden, og opsagde desaarsag min Condition ved følgende Skrivelse:

»S. T. Hr. Bogtrykker J. D. Qvist!

Jeg maa med denne Skrivelse lade Dem vide, at jeg om 14 Dage forlader Deres Condition. Grunden hertil er ikke, at jeg har været misfornøiet hos Dem, jeg har endog været meget veltilfreds i Deres Officin; men da jeg nu just kan faae fast Condition hos D'Herrer Bianco Luno & Schneider, paa bedre Vilkaar og beqvemmere i flere Henseender, end jeg har havt det hos Dem, vil De ikke fortænke mig i, at jeg forlader Dem; jeg takker Dem, Herr Qvist! for den Tid jeg har været hos Dem, jeg takker Dem for de Tjenester De har beviist mig, og jeg haaber vi ikke skilles ad som Uvenner, da De viist lige saalidt har noget imod mig, som jeg imod Dem; jeg tvivler heller ikke paa, i Tilfælde, som ikke kan forudsees, at jeg atter maatte forandre Condition, som vel ikke skeer — da jeg er lovet, saafremt Alt gaaer vel, fast Condition, og Hr. Luno vist er en paa-lidelig Mand — og jeg desuden ikke er iblandt dem, der ønske ofte at flakke fra et Sted til et andet, at jeg ikke unyttig, atter kunde henvende mig til Dem.

Kjøbenhavn d. 5. Febr. 1832.

Ærbødigst

J. C. Lund.*

Den 20. Februar 1832 tiltraadte jeg d'Herrer Bianco [Luno] & Schneiders Bogtrykkeri, som Accidentssætter, paa følgende Conditioner:

- a) at jeg fra nævnte Dato til Paaske s. A. skulde have 4 Rd. ugentlig i visse Penge*);
- b) fra Paaske s. A. 4 Rd. 3 $\frac{1}{2}$ ugentlig; og
- c) siden, som Bogtrykkeriet kom i bedre Gang, Tillæg.

*) Visse Penge betegner fast Løn for saa og saa lang Tid.

Efter disse Conditioner behagede det siden Hr. Bianco Luno at tillægge saaledes:

- 1) Fra Michaeli Dag 1832: 5 Rdlr.
- 2) Fra Paaske 1833: 5 Rdlr. 3 $\frac{1}{2}$.
- 3) Fra Pintse 1834: 6 Rdlr.
- 4) Fra Nytaar 1840: 6 Rdlr. 3 $\frac{1}{2}$, og
- 5) Fra Nytaar 1849: 7 Rdlr. ugentlig.

Hvilken Lønning, som Accidentssætter, i Grunden kun var ordinair, men da det tillige var Bianco Lunos Bestemmelse — som han ofte udtrykkelig selv har sagt mig — at: »hvad der bliver tillagt til min ugentlige Lønning, skal jeg beholde saa længe jeg kan arbeide i Bogtrykkeriet, om endog Kræfterne skulde aftage, og mit Arbeide desaarsag blive mindre«, lod jeg det altid beroe paa Hr. Luno selv med Tillæget af Lønningen og har altid levet i Haab om Paaskjønnelse, i Bevistheden om, at ligesom jeg havde lempet mig efter Bogtrykkeriet under dets begyndende vanskelige Forhold, og altid med Flid, saavidt det stod i min Magt, har virket hen til, naar Tid gaves, at ordne Alt paa hensigtsmæssig Maade i Sætteriet — saaledes vilde De ogsaa erindre mig under Bogtrykkeriets forhaabentlig efterhaanden stigende Opkomst.

Ved min Tiltrædelse til Bogtrykkeriet indrettede jeg en Qvitteringsbog, for deri at notere og qvittere for de i hver Maaned bekomne Penge, hvilken det var min Agt, at D'Herrer Principaler skulde opbevare — som de fandt meget rettænkende — men overlod mig selv at opbevare den, og blot vise Dem den, naar de ønskede det. I hvilken Qvitteringsbog jeg saaledes vedblev at notere den bekomne Lønning, saavel med Almindelige som Extratillæg i Aarenes Løb.

Jeg maa nu, da min Livsstilling er bleven noget klaret, gaae lidet tilbage i Tiden angaaende min Familiekreds.

Aaret 1830 var indtraadt, og min Moder glædede sig, at den Tid nærmede sig, da min Broder, Christian Lund, havde overstaaet sin Læretid som Snedker. Efter Dagen forud at have foreviist sit Svendestykke paa Raadhuset, mødte han første Gang paa Kroen den 5te April, hvor Indskrivning og Gratulation fandt Sted.

Denne Forandring med min Broder haabede min Moder skulde blive en Lettelse for os, og vi bade til Gud, at det maatte gaae ham vel; men desværre! min Broder var ikke meget heldig i Begyndelsen af sin egen Virken. Hos sin Læremester, Snedkermester Lars Knudsen, blev han ikkun meget kort; paa de første Værksteder, han derefter arbejdede, fandt han sig ikke fornøiet, og da det ikke vilde gaae, som han ønskede det, fik han endogsaa det Indfald, at forlade Snedkeriet; dette gik vel ikke paa den Tid godt, men han var heller ikke af de Sindige, der kunde have Taalmodighed at vente til en bedre Plads kunde opspores, som han kunde have været tjent med, men tog allerede i Slutningen af samme Aar den Beslutning, at lade sig hverve til de vestindiske Tropper; hvilket paa den Tid var meget foragtelig, og ikke, som efter 1848, en Ære at være Soldat. Han havde allerede meldt sig, da min Moder erfarede det; hun blev saa bestyrtet derover, at hun selv gik til Hvervningsmajoren, og var ogsaa saa heldig at faae ham fri; men inden hun vidste af det, havde han til hendes og sine Sødskenes Sorg atter meldt sig til Tjenesten og taget Haandpenge; gjenemgik Exerceerskolen her, og reiste den 14de Mai 1831 til Vestindien — paa hvilken Dag min salig Moder saae ham for sidste Gang.

Saaledes toge vore nærede Forhaabninger en brat Ende, og hvad der var skeet, ikke til at ændre, vi satte vort

Haab til Gud, at han nok vilde styre Alt til det Bedste. Nu var jeg alene tilbage med min Moder, da min 3 Aar yngre Søster, Johanne Christine Lund, havde været ude fra hun blev confirmeret og conditionerede allerede samtidig flere Aar i Etatsraad, Grosserer A. N. Hansens Huus.

Efter Indtrædelsen paa min Fremtids Virkeplads fandt jeg mig betydelig lettet, som ogsaa virkede paa min kjære Moder, og vi glædede os med hverandre, at vi ved en fornuftig Oekonomie kunde have et mere roligt og ubekymret Liv end hidtil; hvilket min Moder ogsaa havde fortjent, efter de mange Sorger og Bekymringer hun i de foregaaende Aar havde gennemgaaet, som det nu var mig en virkelig Glæde at kunne raade lidt Bod paa.

I Aaret 1834, den 7de Marts, modtog jeg et Valgembede som Indkassator ved Bogtrykkeriets Fattigkasse. Denne Kasse blev den 11te Januar s. A. stiftet af d'Herrer Bianco Luno & Schneider og de samtidig med mig i Bogtrykkeriet arbejdende Typographe: H. C. Hansen, C. I. Schou, W. I. Stilling, M. C. Werner, Sally Salomon og Kolberg, for at lette den Byrde, som det paahviler enhver arbejdende Typograph, navnlig: at understøtte trængende Medcolleger og disses Enker, der ere i fattige og uheldige Tilfælde, efter Kassens Evne. Af d'Herrer Principaler blev strax givet et Indskud af 5 Rigsdaler og Kontingentet bestemte de til 1 $\frac{1}{2}$ ugentlig samt for Sættere og Trykkere til 4 β ugentlig. Til Indkassator for Kassen blev strax valgt Hr. W. I. Stilling; men da han fratraadte Bogtrykkeriet den 7de Marts, blev jeg valgt til Kassens fremtidige Indkassator. Exemplet blev snart efterfulgt af alle de større Bogtrykkerier, da den gamle Methode, at indsamle til hver Enkelt der indfandt sig, var ubehagelig og generende og ofte oversteg det Dobbelte. Det er en Byrde enhver Typograph maa finde sig i

og ansee for en Pligt imod sine trængende Medcolleger — den er gaaet i Arv fra vore Forfædre.

Den indtraadte Rolighed i Forening med min Moder, blev kun af kort Varighed: det blev nemlig Guds Villie, Natten imellem den 11te og 12te October 1835, ved Døden at hjemkalde hende, efter 8 Dages Sygeleie, 60 Aar gammel; hun blev henbaaren af Murerlauget til sit Hvilested paa Trinitatis Kirkegaard i Kjøbenhavn.

Efter min Moders Bortgang kunde jeg ikke beqvemme mig til at blive ene tilbage i hendes Leilighed paa Gammel Mynt, men leiede denne ud og indlogerede mig, efter Tilbud, hos min Onkel Chr. Nørbye i Vognmagergade (den lille Stue i gl. Nr. 80), hvor jeg blev besørget med Kost og alt Tilbehør i Huset. Her levede jeg i Eensomhed, kun paa Søsters Fødselsdag den 17. Januar 1836, havde jeg en Vennekreds om Aftenen samlet hos mig, tildeels Familie, hvor min gamle Tante gik mig tilhaande og sørgede for Beværtningen.

Den 18. Juli 1836 var en Overraskelsesdag, paa hvilken jeg saae min Broder komme hertil (efter 5 Aar) fra Vestindien — en Hjemkomst jeg ikke havde ventet; han havde ikke modtaget Sørgbrevet og blev overrasket ved Moders Død, og forsikkrede, havde han modtaget Brevet, havde han vist aldrig kommet til Kjøbenhavn; nu var det jo mindre glædeligt at see ham komme i militair Dragt, som havde til Følge, at jeg maatte eqvipere ham med civile Klæder; dernæst var han dog saa heldig, at han foreløbig fik Plads hos Snedkermester Ihle den 19de Juli; jeg blev saaledes atter forstyrret i min gode Rolighed.

Guds forskjellige Prøvelser i Livet ere uransagelige, der forestod mig atter en saadan — jeg kom nemlig i Uenighed med min Tante, blot saa at sige for en Bagatel (jeg syntes ikke mit Hjem var i den Orden, jeg var vant til) — kort

for Hovedet paa begge Sider, sluttede med: at jeg den 6. Novbr. 1836 opsagde Værelset hos Nørbyes og fæstede den 9. Novbr. Logie hos Madame Dederding, som jeg tiltraadte den 1. December derefter.

Dette nye Logie, i hvilket jeg tilbragte henved 2¹/₂ Aar, kunde snarest have bevirket min Ruin; denne Mad. Dederding var en Skrædermester-Enke med 5 Børn, hvoraf den Ældste, G. W. Dederding, var Elev i Bianco Lunos Bogtrykkeri, — den der hørte, at jeg skulde have Logie og anbefalede mig til Moderen; hun vilde gjerne agere stor, men det var kun Fattigdom — det gik saavidt, at hun gjorde Alt for at formaae mig til at indtræde i Kjærlighedsforbindelse med hende, og det var ikke langt fra, at hun havde drevet det dertil — men der var Noget, der holdt mig tilbage — det var mere Godhed for Familien end Kjærlighed, der holdt mig til Huset. Imidlertid kom jeg mere og mere tilbage, da Intet kunde forslaae, saa jeg knap kunde skaffe mig mine egne Nødvendigheder. Min kjære Søster, som mærkede den uheldige Stilling jeg var kommen i, havde tænkt derover og indbød mig en Aften i Vinteren 1838 og 1839 at samles med hende hos vor Cousine Knudsen; her kom Talen paa den uheldige Situation jeg var kommen i, og hvad dette kunde føre til, — jeg kunde ikke andet end indrømme, at det var paa gal Vei; min Søster fremkom derpaa med sit Forslag: »Naar jeg vilde forandre Stillingen og flytte fra Mad. Dederding og leie en Leilighed til førstkommende Mai, tilbød hun at ville fratræde sin Plads hos Grosserer A. N. Hansen og flytte sammen og holde Huus for mig.«

Beslutningen af denne Sammenkomst blev, at jeg opsagde mit Logie hos Mad. Dederding til Mai 1839 og flyttede atter til Vognmagergade 28 (gl. Nr. 80), hvor jeg havde leiet Leilighed hos min Onkel J. C. Nørbye, hvor jeg fra

samme Tid forenede mig med min Søster, der tog i Huset for at bestyre dette for mig; denne Forandring havde jeg saaledes min salig hensovede og oprigtige Søster at takke for. Ovennævnte Leilighed, 3die Sal til Gaden, leiede min Onkel mig uden skriftlig Contract for 28 Rd., hvilken vi beboede 1 Aar, da vi indskrænkede os og flyttede ned paa 2den Sal til Gaarden for 20 Rd. halvjaarlig, hvilken vi beboede til Paaske 1844.

Aaret 1840 bragte en stor, paa min Livsstilling indgribende Høitid, navnlig Bogtrykkerkunstens Firehundredaarige Jubilæum i Danmark, St. Hansdag den 24. Juni, som jeg havde den Ære at være med at celebrere; jeg vil tillade mig, for destomere Nøiagtigheds Skyld, efter P. L. Møller: »Bogtrykkerkunstens Historie*»), at give et Uddrag af Festens Høitid i Kjøbenhavn.

I Danmark blev Festen høitideligholdt paa flere Steder. Den første Opfordring udgik fra Bogtrykkere i Kjøbenhavn, og til Comiteen sluttede sig Medlemmer af Universitetet, Kunstakademiet og Trykkefrihedsselskabet. Man tænkte ikke paa at ansøge om Tilladelse til en kirkelig Høitid, som uden Tvivl ikke var bleven nægtet. Derimod samledes St. Hansdag en talrig Forsamling i Universitetets (Studiegaardens) Festsal; paa Væggene saaes de berømteste fremmede og indenlandske Bogtrykkes Navne, omgivne med Blomsterguirlander, og nærmest paa begge Sider af Talerstolen vare Thorvaldsens Basreliefs til Gutenbergsmonumentet anbragte. Kronprindsen (Fr. VII) var tilstæde. En Cantate af Oehlschläger, sat i Musik af Berggreen, blev udført med Accompagnement af det Kgl. Kapel, og Professor Clausen holdt derpaa med sin sædvanlige Klarhed og Djærvhed et Foredrag, hvori han udviklede den særegne Betydning af Bogtrykkerkunsten, der giver dens Opfindelse Ret til, at betragtes som en af Menneskeaaandens største Seire, og en af dens følgerigste Velgjerninger. Af overordentlig Virkning var især den

*) P. L. Møller: Kort Fremstilling af Bogtrykkerkunstens Historie; 1841, S. 228-35 — af Lund citeret i Uddrag. Kantparantesens Indhold er ikke afskrevet ordret.

Deel af Talen, som viste, hvorledes det væsentligen var Bogtrykkerkunsten, som skaffede det store Reformationsværk Fremgang og Seir, og hvorledes denne Kunst, der alt i sin første Fremtræden bidrog til at befrie Menneskeheden fra Pavedømmets Aag, ogsaa i sin Udvikling har viist sig som Frihedens kraftigste Støtte. Derefter fulgte den anden Deel af Cantaten.

I to Sideværelser forevistes en Udstilling af de fortrinligste ældste, nyere og nyeste Frembringelser af Pressen, fornemmelig fra Danmark, dog ogsaa fra adskillige udenlandske Stæder . . .

Samme Dag, Kl. 5, fandt et Middagsmaaltid Sted i Skydebanens Lokale paa Vesterbro. Deeltagerne, de fleste herværende Boghandlere og Typogramer, samt en Deel Forfattere, beløb sig til henved 250, men der vilde have været langt flere, hvis Lokalet havde kunnet rumme dem. Thorvaldsen var indbudet som Gjæst, og blev ved sin Ankomst modtaget med en Sang af H. P. Holst. En af Præsidenterne, den (nu afdøde) ældste Bogtrykker, Oberstlieutenant Seidelin, udbragte Skaalen for Kongen. Professor Madvig holdt efter en Sang af Ingemann den egentlige Festtale: han erindrede om, »at Gutenberg gjorde sin Opfindelse i Aandens Tjeneste, idet han selv med aandig Frihed betvang Materien, og sønderbrød de stive og faste Træplader i løse Typer, hvilke derpaa efter Aandens Tarv mangfoldigen og regelmæssig maatte ordne sig til Fremstilling af Ordet og til Udtryk for Tanken. Allerede Oldtiden kaldte Ordet bevinget; men dengang vare dets Vinger svage, det fløi ikke paa een Gang vidt omkring, det mattedes ofte og faldt til Jorden. Gutenberg gav det stærke og kraftige Vinger, saa det kunde svinge sig let hen over Landene og paa sin Flugt udbrede sig til alle Sider; men idet han gav Ordet, gav han ogsaa Tanken Vinger. Gutenbergs Opfindelse blev indviet, da den traadte i Reformationens Tjeneste.« Derpaa udbragtes Skaaler for Trykkefriheden (Professor David): »Pressen er bleven en Magt i Staten, thi »Ordet det skal de lade staa«, og det forener Alle, hvis Aand bliver greben af den i Ordet klædte Tanke. Hiin Opfindelse, hvis Erindring her forsamler os, har fremkaldt en Folkevæbning, som er beredt til at kæmpe for Ideer, og hvis Betydning selv den Mægtigste maa anerkjende; den har fremkaldt et Folkeraad, i hvilket Enhver har Sæde, hvem Himlen har kaldet til at være en Repræsentant for det aandige Liv, og hvor hans Stemme i alle Landets Anliggender kan gjøre sig gjældende;« for Bogtrykkersværtens Opfinder (Algreen-Ussing): »Da Luther, medens han sad paa Wartburg og arbejdede paa sin Bibeloversæt-

telse, fik et Besøg af den skinbarlige Satan, kastede han ham det fulde Blækhorn i Ansigtet og han forsvandt i et Nu; men til at jage den Onde paa Døren vilde i vore Dage Blæk kun lidt forslaae. Man har derfor opfundet et andet, kraftigere Middel, som hedder Bogtrykker-sværte. Dette er en Salve, der er god for Alt, den kan trække Edder og Bullenskab ud af Kroppen som den bedste spanske Flue, og atter læge som det kosteligste Universalmiddel, — det er en sand Kongebalsom. Intet Under derfor, at man har gjort den første Opfinder af dette ypperlige Middel, Doctor Faust, eller hvad han hed, til en Troldmand og Hexemester.» Denne Skaal vakte megen Munterhed, hvilket endnu mere var Tilfældet med Etatsraad Brøndstedes for Subskribenterne. Han fortalte paa en humoristisk Maade, hvorledes han engang overrakte Kong Frederik den 6te et af sine Værker, trykt i Udlandet, saavidt erindres paa Engelsk. Kongen spurgte da, om han ikke kunde skrive Noget paa Dansk. Hertil meente Etatsraaden jo; han gik strax til en Boghandler, med hvem han kom overeens om at udgive en Subskriptionsplan til et videnskabeligt Værk; de fandt begge, at den var godt skreven, men ved efter temmelig lang Tids Forløb af eftersee Planerne, befandtes der kun at være indkommet to Subskribenter, og nu tilstødte ovenikjøbet det Uheld, at den ene af disse døde inden Aarets Udgang, hvorfor Udgivelsen af Værket maatte opgives. Han tog deraf Anledning til at ønske Forfattere og Boghandlere villige Subskribenter, og at de, der subskribere, maatte »leve« . . . [Endelig udbragtes Skaaler: af Pastor Grundtvig »for den første Bogtrykker i Danmark, Gottfrid fra Gehmen«; af Overlærer Olsen »for Thorvaldsen«; af Orla Lehmann »for de danske Bogtrykkere, for Sætterne, for Trykkerne, for Trykkefriheden, d. e. den frie Udøvelse af Bogtrykkerkunsten«; Professor Ursin »for Boghandelen«; Bogtrykker Berling »for Skribenterne«; Etatsraad Brøndsted »for honnet Behandling af Forfatterne fra Forlæggerens Side«; Typograph Steinhauer »for god Forstaaelse og broderlig Samvirken mellem Forfattere og Bogtrykkere«, og sluttelig af Conferentsraad Thorvaldsen »for Præsidenterne ved dette Gilde.«] — Hermed var den kjøbenhavnske Fest forbi . . .

Den glade og oplivende Stemning, som overalt var forberedt eller fremkaldt ved dette Aars Jubelfest, vil sikkert ikke blive uden gavnlig Indflydelse paa Bogtrykkeriet ogsaa for os, og der er saaledes al Grund til at haabe en glædelig Opfyldelse af Grundtvigs Ord i Visen om Gottfrid fra Gehmen:

»Gid længe blomstre maa i Vang
Den Kunst med Frugter slige,
Og prises høit med Skjaldesang
I hele Danmarks Rige!
Da strømmer ud fra Mund og Pen
Vort Modersmaal det søde,
Og gjennem Øret ind igjen
Til Frugtbarhed og Grøde.»

Ikkun faae Maaneder efter Jubelfesten skulde iblandt Bogtrykkerkunstens Medlemmer et større Dødsfald indtræffe, idet den blandt Typogramerne særdeles agtede Mand: Oberstlieutenant Andreas Seidelin, Ridder af Dbg. og Dbmd., Commandeur for det borgerlige Artilleri, Hof- og Universitets-Bogtrykker, Overdirecteur for de forenede Hjelpekasser i Kjøbenhavn, døde den 16. Sept. og blev den 21. Sept. 1840 baaret til sit Familie-Gravsted paa Assistents Kirkegaard af henved et Halvhundrede sortklædte Typogramer — blandt hvilke jeg befandt mig — som skifteviis bare ham fra hans Gaard paa store Kjøbmagergade lige til Graven. Ved Indgangen til Kirkegaarden modtoges Liget med Sørgemusik af det borgerlige Artilleries Musikpersonale, som derfra ledsagede Liget til Graven.

Det paafølgende Aar, 1841, skulde ikke hengaae uden Sorg i Huset, idet vor kjære Onkel Chr. Nørbye døde den 9de Juni, efter flere Aars tiltagende Brystsyge og det sidste halve Aar fordetmeste sengeliggende, i en Alder af . . . Aar; jeg fulgte ham til hans Familie-Gravsted paa Assistents Kirkegaard, hvor han samledes med en længe forud hængangen kjær Datter.

I Slutningen af samme Maaned — 30. Juni — blev min Søster enig med mig om, at reise en Tour til min Fødeby Ebeltoft, for at besøge sin Veninde Propritairinde Petersen

i Elsegaard; hun kom tilbage den 25de August efter 8 Ugers Fraværelse — i hvilken Tid jeg agerede i min Eensomhed og maatte takke min Tante Nørbye for hendes Opmærksomhed og Assistance.

Den 9de April 1842 blev jeg valgt til Bogtrykkeriets Indkassator for »De forenede Hjælpekasser for Typographeer i Kjøbenhavn«, — som tilligemed »Fattigkassen« gav mig i mine Fritimer endeel Beskæftigelse: »Fattigkassen« over 33 Aar og »De forenede Kasser« i over 25 Aar — alt pr. Honneur.

Henved 6 Aar henlevede jeg med min oprigtige og gode Søster som min Huusbestyrerinde, der gjorde Alt for at tilfredsstille mig, som jeg paaskjønnede saavidt det stod i min Magt; men det var min Søster — det var ikke den rigtige Livsledsagerinde, jeg kunde dele Sorger og Glæder med i Ordets virkelige Betydning — som besynderligt nok var mig nærmere, end jeg selv hidtil havde anet. Det Sted, hvor min Søster og jeg oftest kom i Besøg, var i Huset hos vor Onkel og Tante Nørbye, hos hvem ogsaa min Onkels Broderdatter Stine Jespersen kom, — for hvem jeg ikke kan nægte, jeg havde stor Agtelse for, da jeg blev opmærksom paa den Orden og Oprigtighed hun var i Besiddelse af, der svarede saameget til min Character, — som gjorde den Indvirkning paa mig, at jeg i Aaret 1843 blev antændt af Kjærlighedsgnisten, som selv min Søster blev opmærksom paa, og da jeg tilstod for hende, at hun ikke havde taget feil, selv gav sin Billigelse heri, og at det vilde glæde hende, at faae sin Cousine til Svigerinde, som hun ogsaa havde megen Agtelse for, som der Intet skulde være iveien fra hendes Side at bifalde.

Følgen heraf blev, at jeg i den Henseende sluttede mig nærmere til min Cousine; da min Søsters Forstaaelse hermed

til hende havde givet mig det bedste Haab om Gjenslutning, besluttede jeg den 10. December at afgjøre Skjæbnen og erklærede mig for hende og var ogsaa saa lykkelig — efter fælleds Overveielse af dette Skridt, at vi gav hinanden Haanden derpaa; og førstkommende Juledag derpaa, den 25de Decbr. 1843, holdt vi vor Forlovelse i Familiens Nærværelse i vor lille Bolig i Vognmagergade.

Efter at saaledes Forlovelsesshøitideligheden var tilende, blev der lidt mere for mig at arrangere, da vor Bestemmelse blev: at Brylluppet ikke skulde trække længere ud end høist et Aarstid; da den lille Leilighed vi havde vilde blive vel indskrænket, leiede jeg Lejligheden til Gaden, istedet for til Gaarden, der baade var større og lysere, som jeg tilflyttede Paaske derefter. Her fik vi os i Aarets Løb arrangeret en tarvelig men hyggelig Leilighed, og glædede os med hverandre og nærede det Haab, at vor Forening vilde blive lykkelig; selv min Søster glædede sig med os, og gjorde hvad hun formaaede, for at indrette Alt paa det Bedste.

Endelig blev Brylluppet bestemt til den 11. Januar 1845, paa hvilken Dag vi bleve ægteviede af Pastor Øllgaard i Trinitatis Kirke. Bryllupshøitideligheden blev holdt hos vor Tante Nørbye, der gjorde Alt for at glæde os paa denne Dag i den øvrige Families Nærværelse. Den vi savnede ved denne Bryllupsfest, og som det indgaaede Parti vist vilde have været en stor Glæde, var vor kjære hedengangne Onkel Christian Nørbye.

Saaledes endte det første Afsnit af mit Liv, og det er mig en Glæde, at jeg kan fortsætte det næste Afsnit med: at Gud var med mig i mit Valg, idet han gav mig en vakker Kone i enhver Henseende.

II.

Andet, sextenaarige biographiske Afsnit, som slutter det tredsindstyvende Aar.

Da ved Begyndelsen af dette Afsnits Reenskrivning over 22 Aar ere henrundne siden min Indtrædelse i Ægtestand, kan jeg ikke andet end gjentage som en Indledning, ligesom jeg sluttede det første biographiske Afsnit, at Gud gav mig en vakker Kone i enhver Henseende, der ved egen Huusfid og Oekonomie har medvirket til: efterhaanden at skabe os et, ved fælleds Stræben, hyggeligt Hjem, der har vundet de Flestes Bifald som have besøgt os, og som betydeligt har bidraget til at lette mig Arbeidet i Aarenes Løb, da det altid har beroliget Sindet — efter Dagens Arbeide — at have et kjærligt Hjem at gaae til; det vi først og fremmest have tragtet efter, og ofte sat høiere Priis paa end andre Forlystelser.

Det varede ikke længe i vor Ægtestand inden min Søster forlod vor huslige Arne, da hun igjen tog i Huset hos Gros-serer A. N. Hansen. Flytningen foregik allerede den 17. April 1845 — saaledes havde jeg inden 4 Maaneders Forløb skiftet Søster med Hustru.

Jeg var nu indtraadt i en større Familie, fra hvem de bedste Lykønskninger vare indløbne i Anledning af vor Ægteforening, især en meget hjertelig fra min Kones ældste Broder, Knud Jespersen, der var gift i Stadil ved Ring-

kjøbing. Min kjære Kone havde havt den Sorg, ikkun faae Aar før hendes Indtrædelse i Ægtestand, at miste sine Forældre, men havde 2 Brødre og 4 Søstre, der Alle levede i Ringkjøbing og Omegn ved Vesterhavet i Jylland. Efter et opbevaret Sørgebrev, som hun havde modtaget fra sin Svoger H. P. Hauge, dateret Ringkjøbing den 22. Juni 1841, var hendes Moder blid og rolig afgaaet ved Døden Dagen forud — af Vattersot, som atter havde taget Overhaand. Gravskriften ved hendes Hvilested lyder saaledes:

Herunder hviler

Levningerne af salig Karen Knudsdatter
født 3. August 1776 — død 21. Juni 1841.

* † *

Døden ofte os forvolder Kummer
Naar den røver Vennen fra vort Bryst,
Men for Lidende den stille Slummer
Sees imøde med en salig Lyst.
Længe stred Du Sygdoms haarde Strid
Elskte Moder — hulde Ægtemage —
Mange, mange smertefulde Dage
Blev din Lod din sidste Levetid;
Ved din Bortgang Veemodstaarer flyde,
Hedenfarne, thi du var det værd,
Dog den Evighøie Tak vi yde,
Blidt han endte dine Lidelser.
Gode Olding! din Ledsagerinde
Maae Du savne paa din stille Vei,
Men Du hende hist igjen skal finde
Der hvor Sorg og Sygdom findes ei.
Hedenfarne, ja i Evigheden
See vi Dig i evig Salighed;
Denne Tanke er vor Trøst heneden,
Dette Haab indgyder Hjertet Fred.

Ligeledes efter et opbevaret Sørgebrev, dateret Ringkjøbing den 6. Januar 1844, modtog min kjære Kone den

sørgelige Efterretning, at hendes Fader, Jesper Jensen, blid og rolig var afgaaet ved Døden den 5. Januar, Aften Kl. 7^{1/2}; han døde paa sit lille smukke Sted, han selv havde bygget i Rindom — men som desværre, til Familiens Sorg, maatte nedrives — da Tilladelsen kun var gjeldende for hans Levetid.

Fra Bogtrykkeriets Side skulde Aaret 1847 ikke hengaa uden Bekymring; i Foraaret havde vi de bedste Forhaabninger, Hr. Bianco Luno kom den 16. April tilbage, efter 12 Dages Reise i Tydskland: Frugten heraf var en tredie Maskine*), som kom 8 Dage efter, hvilket jo var meget glædelig. Saa naaede vi October Maaned, der bragte en Blanding af Glæde og Bekymring; den 22. October holdt Bianco Luno's Søsterdatter Charlotte Muhle og svensk Hotelleur Carl Bock deres Ægteforening; ved deres Forlovelse, omtrent 14 Dage iforveien, ramte Hr. Luno det sørgelige Tilfælde, at han Morgenen efter blev appoplex, — efter Middagsspising i Hotel Phoenix, havde de Forlovede med Familie og Venner været til Aften hos Hr. Luno — da tænkte han ikke paa, hvad der skulde ramme ham om Morgenen — hvilket Tilfælde naturligvis gjorde et stærkt Indtryk paa Bogtrykkeriets Bestyrelse og hans Personale, der jo frygtede for at miste deres driftige Principal; men Guds Haand var over ham, idet han havde givet ham en kjær Pleierinde, der i Forening med Lægehjælp, reddede ham fra sit Sygeleie efter flere Ugers Forløb, hvem han

*) Lund nævner ikke de to andre; maaske har han glemt dem ved Bearbejdelsen af sine Optegnelser. Hvad »Maskine« her betyder kan ikke afgøres med fuld Sikkerhed, men antagelig menes der »Hurtigpresse«. Luno fik sin første Hurtigpresse 1840, og 1848 blev den afløst af to Presser fra Tyskland og en fra Firmaet Eickhoff.

derefter valgte til sin Livsledsagerinde, og som siden blev Bogtrykkeriets Beskytter og Pryd.

Den 25. Novbr. 1847 blev Bianco Luno af Hs. Majestæt Kong Chr. VIII forundt Bestalling som »Kongelig Hof-Bogtrykker«.

Denne Udnævnelse blev saaledes en Erindring fra Kong Chr. VIII, da Gud hjemkaldte ham den 20. Januar 1848, Aften Kl. 10¹/₄ — og hans Efter-Regent: Frederik VII, om Morgenen den 21. Jan. Kl. 9 fra Christiansborg Slots Balcon blev udraabt til Konge.

Kong Frederik VII tiltraadte Regjeringen i en skjæbnesvanger Tid for Europa; han blev modtaget af det danske Folk med Glæde, da de kjendte hans oprigtige danske Sindelag, og der udkom allerede den 28. Januar et Kongeligt Rescript om en friere Forfatning i constitutionel Retning, til hvis Ordning Mænd af alle Classer bleve valgte i Roeskilde den 7. Marts derefter; men forinden, 22. og 23. Febr., udbrød Revolutionen i Frankrig med Kong Ludvig Philips Aftakelse og Flygtning med sin Familie; Tuilleriernes Ødelæggelse*) samt Kongerigets Omstyrtning til Republik med en provisorisk Regjering. Denne Begivenhed tændte med det samme Gnisten hos Slesvigholstenerne, der fulgte Exemplet og gjorde Oprør, og den 24. Marts ankom en Deputation fra Slesvig til Kongen.

Svaret herpaa lød efter Kongens Hilsen til Kjøbenhavns Indvaanere saaledes:

»For to Dage siden takkede I os jublende, fordi Vi havde forekommet Eders Ønsker.

Nu takke Vi Eder for den Orden og Ro, I have vedligeholdt i disse Dage.

*) En egentlig Ødelæggelse af Tuillerierne fandt ikke Sted under Februarrevolutionen 1848, men derimod under Kommunarbevægelsen 1871.

De slesvigholstenske Afsendinge have vi svaret, at Vi hverken have Magt eller Villie til at lade Slesvig gaae ind i det tydske Forbund eller adskilles fra Vort elskede Fædreland, men at tvertimod Slesvig og Danmark skulde samles under een frie Forfatning med saa stor som mulig provindsiel Selvstændighed for Slesvig, og at Holsten derimod som tydsk Forbundsstat skal have sin egen fri Forfatning.

Vi have nu saaledes gjort de Indrømmelser Vi kunne; modtages ikke vort Tilbud, skulle Vi med Vort hele Danske Folk hævde Danmarks Værdighed.

De slesvig-holstenske Afsendinges Sikkerhed betroe Vi Vort danske Folks Ære.*

Christiansborg Slot den 24. Marts 1848.

Frederik R.

A. W. Moltke,

Præsident i Statsraadet.*

Følgen heraf blev den treaarige men seierrige Krig, som kostede Danmark flere udmærkede Anførere og mange tappe Officerer med flere Tusinde tappe Krigere, især ved Hovedslagene: Dannevirke, Fredericia og Isted, som viste hvad der kan udrettes, naar Konge og Folk ere enige og gaaer frem paa en retfærdig Vei.

Det var mærkelig nok, at jeg, den 14. Marts 1848, netop lige førend Oprøret her udbrød, havde indgivet min Ansøgning angaaende Afsked fra den borgerlige militaire Tjeneste; hvilken Afsked jeg modtog den 8. Juni paa Grund af 25 Aars Tjeneste ved det borgerlige Artilleri.

Foruden disse Tildragelser skulde vi for vort eget Vedkommende modtage et Sørgebudskab fra min Søster, Johanne Chr. Lund, der var i Besøg hos Proprietair O. Petersen i Elsegaard ved Ebeltoft, at hun paa en Kjøretour den 8. April derfra til Aarhus, ved et Bedested, hvor hun var ene paa Vognen, da Hestene bleve skye og løb over et Gjerde, var styrtet af Vognen og brækket det ene Been — herfra maatte hun ved Petersens saa hurtigt som muligt

tillede Hjelp, paa en Fjedervogn saaledes kjøre 2 Miil tilbage til Elsegaard. Efter Tilladelse af Etatsraad Hansen var hun reist fra Kjøbenhavn den 29. October 1847 — taget over Aarhus og besøgt sin Broder, som var gift samme-steds, og var lykkelig og vel kommen til Ebeltoft den 6. November 1847.

Endvidere kan jeg her tilføie, at jeg den 13. Mai 1848 maatte kalde Læge til min Kone, der laae syg i 3 Uger.

Herefter skulde dog en Glædesdag for mig oprinde, nemlig St. Hansdag den 24. Juni 1848, Bianco Lunos 53. Fødselsdag, der efter sin Sygdom det foregaaende Aar nu befandt sig saa temmelig vel, og som havde indbudt sit Bogtrykkeries Typographer til en Sexa*) paa hans Landsted Christianshvile paa gamle Kongevei; disse havde samlet sig og mødte i et Optog paa Landstedet om Aftenen Kl. 7, med Typographernes Fane i Spidsen og med en i den Anledning af Hr. Milde forfattet Sang; Dannebrog vaiede og en opmuntrende og livlig Stemning fandt Sted.

Den 12. Juli kom min Søster tilbage fra den uheldige Jyllandsreise; hun var ikke ganske restaureret, endskjøndt hun havde lagt under en dygtig Læges Behandling — dog blev det efterhaanden bedre, saa at hun kom til at gaa ligesaa rask som forhen, endskjøndt hun gik med 2 Stokke, da hun kom hertil med Skipper Holbek fra Ebeltoft. Hun forblev hos os til den 8. August, da hun tog paa Øregaard paa Strandveien til Etatsraad Hansens.

Den 5. October fandt de første Rigsdagsvalg Sted, og den 23. October Kl. 12 aabnedes den første Rigsdag paa Christiansborg Slot, efter iforveien afholdt Gudstjeneste i Slotskirken. Illumination om Aftenen. Rigsdagen bragte dog

*) Sexa, svensk, betyder Aftensmaaltid (opr. Kl. 6), »koldt Bord«.

et Gode for Bianco Lunos Bogtrykkeri, da de erholdt Tilladelse til at etablere et Filial-Bogtrykkeri for Rigsdagen paa Christiansborg Slot med 2 Maskiner og en Haandpresse.

I dette Revolutionens Aar, hvor en almindelig Opvaagnen fandt Sted, hvor saamange følte sig forurettede, strakte [Bevægelsen] sig ogsaa til Typographerne, der ønskede Betalingsmaaden for Arbeidet forandret efter en anden Beregning end den hidtil fulgte, og som havde valgt en Comitee, der i en Forsamling den 20. November forelaae et Udkast, som efter Debatteringer og Forandringer blev vedtaget.

Dette kom naturligviis strax Hr. Bianco Luno for Øre, som selv havde paatænkt en Reform med Hensyn til Pri-serne, navnlig Bogstavberegningen, hvilken han strax fik udfærdiget og overgivet som Sendebrev til hans eget Personale den 24. Novbr., og som det var hans faste Beslutning at skulle træde i Kraft den 1. Januar 1849; dette Sendebrev skulde enhver underskrive, som bifaldt det, — hvilket imidlertid ikke blev underskrevet af 22 af hans Personale, som Dagen efter den 25. Novbr. bleve opsagte af Hr. Luno; hvilke 22 Opsigelser af Hr. Luno dog den 30. Novbr. bleve tagne tilbage.

Programmet fra samtlige Typogramer i Kjøbenhavn blev under 28. November tilsendt D'Herrer Bogtrykkeri-Eiere i Hovedstaden, hvoraf tillige hver Typograph modtog et Exemplar.

Typographerne havde nu to Veie at vælge, enten at være paa Principalens eller paa deres Medcollegers Side; jeg, for mit Vedkommende, kunde ikke være en Mand imod, som havde indrettet alt saa godt for mig, at jeg slog mig til Hr. Bianco Lunos Side og underskrev Sendebrevet af 24. Novbr., samt efterleverede ham følgende Skrivelse:

»Høistærede Hr. Bianco Luno!

Da jeg nu i henved 17 Aar har betraadt en Plads i Deres Bogtrykkeri, hvor jeg har fundet mig saa veltilfreds, vilde det være en uhyggelig Tanke for mig, nu at skulle gjøre nogen Forandring. Jeg har, som Hr. Luno selv maa tilstaae, aldrig klaget, men været tilfreds, som De har bestemt det for mig, da jeg var overbeviist om, at De vilde mit Vel. Altid nøisom, har jeg indrettet min Oeconomie efter Fortjenesten; ethvert Skridt, Bogtrykkeriet er gaaet frem, har altid glædet mig, og jeg vilde ønske, at jeg endnu i mange Aar, ved Hr. Lunos kraftfulde Bistand, maatte kunne virke paa min gamle Plads.

Den 25. Novbr. 1848.

Deres ærbødige

J. C. Lund.

Denne Beslutning bidrog til, at en stor Deel af mine Medcolleger vare imod mig; men jeg tænkte som saa, det maa Tiden jevne, jeg havde Ingen at stole paa, og havde en kjær Hustru at sørge for, som jo ogsaa raadede mig til det bedste Valg; jeg havde forhen været i Prøvens Skole og tog mig det derfor i den Henseende let.

Den endelige Beslutning for det Hele blev, at henved 160 Typographer*) opsagde deres Condition i de respective Bogtrykkerier den 9. December. Deraf fra Bianco Lunos Bogtrykkeri: 18 fra Hovedbogtrykkeriet paa Østergade og 18 fra Filial-Bogtrykkeriet paa Slottet.

For Typographernes forenede Hjælpekassers Vedkommende blev en extraordinair Generalforsamling bestemt til den 16. December, som ved fremmede Elementers Indblanding blev til ulovlig, da de uden motiverede Forslag vilde

*) 1850 var der i København 28 Bogtrykkere med 305 Medhjælpere, 38 Tyender og 364 Paarørende. Da Medhjælperne ogsaa omfattede Trykkere og Lærlinge, vil det sige, at de 160 Md. har udgjort den væsentlige Del af Byens Typografer.

paa staaende Fod forandre Lovene, — saa at Bestyrelsen saae sig nødsaget til at fratræde.

I denne Opstandstid skulde endnu et Tilfælde for Bogtrykkeriet indtræffe: at dets Fuldmægtig Hr. J. C. F. Milde afgik ved Døden den 17. Decbr. om Morgenen tidlig, som Hr. Luno var meget bekymret over.

Dagen efter, den 18. Decbr., underskrev jeg Protesten mod den ulovlige Generalforsamling.

Den 23. December fratraadte de af Bianco Lunos Sættere, som havde opsagt deres Condition.

I Løbet af Januar Maaned 1849 tiltraadte atter de Fleste af de fratraadte Typogramer deres respective Bogtrykkerier; dog fandt adskillige Omskiftelser Sted, f. Ex. gjorde Hr. Bianco Luno et Udvalg for Hovedbogtrykkeriets Vedkommende, saaledes at omtrent Halvdelen af de Berlingske og Luno'ske Sættere skiftede Plads — af hans egne fratraadte Sættere kom 9 tilbage.

Den 23. Januar 1849: Generalforsamling for »De forenede Hjelpekasser for Typogramer«, hvor den gamle Bestyrelse fratraadte, paa Kassereren Hr. J. E. Sivertsen og Overdirecteur Etatsraad Carl Berling nær, og Bestyrelsen blev overtaget af den nyvalgte, hvor jeg havde den Ære at tiltræde som anden Directeur og modtog den 3die Nøgle til sammes Hovedkasse: i hvilken Grund- og Reserve-Kapitalen opbevaredes. Som første Directeur tiltraadte Hr. I. M. Eibeschütz, som tilligemed Overdirecteuren havde de tvende andre Nøgler til Kassen opbevarede. Desforuden bestod den valgte Bestyrelse af en Interimskasserer og 3 Revisorer.

Jeg maa nu gaae over fra mine egne Affairer og meddele den første Hoved-Seir i den treaarige Krig. Efterat General Rye ved den roesværdige Maneuvrering med sin Brigade gennem Jylland, hvor han bestandig forblindede Fjenden, der ikke kunde blive klog paa ham, hvor han tilsidst, uden

at blive paaagtet af denne, trak sin Brigade ad Søkanten ind i Fredericia Fæstning og i Forening med Overgeneralen sammesteds, Generalmajor v. Bülow, den 6. Juli 1849, stiltiende i den tidligste Morgenstund, gjorde et stort Udfald fra Fæstningen, hvor det lykkedes at slaae Insurgenterne. Beleiringen blev hævet, alt Beleiringsskyts tilligemed endeel Feltskyts erobret, omtrent 1800 Mand, hvoriblandt 30 Officerer toges tilfange. Men Seiren var dyr, foruden den tappre General Rye faldt 25 Officerer og henimod 300 Underofficerer og Menige paa Valpladsen; samt 5 à 600 Saarede, hvoriblandt 50 Officerer.

Efter Fredericia-Slaget blev efter Overenskomst i August en Regjeringscommission bestaaende af: Tillisch, Eulenburg og Hodges indsat i Slesvig og samme besat med Svenske (paa Fyen) og Preussiske Tropper. Derefter indtraadte en Vaabenhvile og en stor Deel af den danske Armee blev foreløbig hjempermitteret, og den 13. September fandt de tappre Krigeres Hjemkomst Sted i Kjøbenhavn, som skete ved en meget festlig Modtagelse: Paradering af Borgervæbningen og Taler fra flere Tribuner, samt uafbrudt Hurra og Blomsterregn.

Samtidig kom Liget af den faldne Helt, General Rye, tilsøes hertil, og hans Jordefærd fandt Sted den 15. September paa Garnisons Kirkegaard udenfor Østerport — hvor derefter et Monument blev opreist til hans Ære.

Endvidere fandt i September et smukt arrangeret Marked Sted i Rosenborg Have, i 3 Dage, til Indtægt for de under Krigen betrængte Jyder — der daglig var besøgt [af] mellem 20 à 30,000 Markedsgjæster.

Det tredie Aar, 1850, af den slesvig-holsteenske Oprørs-krig var indtraadt, der skulde afgjøre Skjæbnen for os Danske, og Alle bade til Gud, at han vilde føre os seier-rige ud af samme. Snart skulde den tappre Hær reise sig

efter sin Vaabenhvile, og atter vove Liv og Blod for at gjøre en Ende paa de frække Oprørere; men vore Forsvarere vare ved godt Mod og vilde ofre Alt for deres folkekjære Konge, Frederik d. VII, og deres elskede Fædreland.

Men forinden skulde fra Bogtrykkeriets Side en af Livets vigtige Dage oprinde, idet min ærede Principal, Hr. Kgl. Hofbogtrykker Bianco Luno, den 13. April holdt Bryllup med hans Forlovede, hans kjære Huusbestyrerinde og Pleierinde under hans sidste haarde Sygdom, Jomfru Charlotte Kjær. Hr. Bianco Luno havde hidtil, i dette Kapitel, været af de Uheldige: hans første Forlovede døde paa sin Reise hertil fra et fremmed Land; hans anden Forlovelse og Giftermaal med Jomfru Anger var ikkun af kort Varighed, da hun var af en svagelig Natur, der efter lidt over et Aar havde Døden tilfølge, og han blev saaledes Enkemand, og som saadan forlovede han sig tredie Gang, og hans andet Giftermaal paafulgte som ovennævnt; at Herren her havde hjulpet ham til et heldigt Valg, har Tiden viist, idet han ægtede en Hustru af samme Stand, Sands og Kjærlighed for, hvad der bestandig havde ligget ham paa Hjerte, nemlig: hans Bogtrykkeri, som hun, da Gud efter et Par Aars Forløb bortkaldte ham, med Ufortrødenhed satte sig ind i og tog under sin Varetægt.

Imidlertid nærmede Opgjørelsens Time sig, hvor Retfærdigheden enten skulde seire eller falde, med stærke Skridt. Den 13. Juli gik Insurgentene over Eideren ind i Syd-Slesvig, da Preusserne marscherede ud; og den 16. Juli marscherede den danske Armee fra Als, Jylland og Fyen ind i Nord-Slesvig og afløste de svenske Tropper.

Den 24. og 25. Juli havde den danske Armee den første Kamp med Insurgentene; den officielle Meddelelse, den 26., Aften Klokken 8:

»Efter 2 Dages Kamp har Armeen vundet en afgjørende men blodig Seir, og naaet Byen Slesvig. Vi have taget 5 Kanoner og 1000 Fanger. Vort Tab er stort.«

Isted-Slagets senere Rapport: 439 Døde, 2718 Saarede og 614 Savnede; Tabet tilsammen 3771. Tilvisse en blodig men ærefuld Seier.

Den 11. Januar 1851 underkastede det oprørske Statholderskab sig den østerrigske og preussiske Commissair, som i Landsforsamlingen om Morgenen Kl. 4¹/₂ i et hemmeligt Møde blev besluttet med 47 Ja mod 28 Nei.

Søndagen den 2. Februar begyndte Troppernes høitidelige Hjemkomst med Garden tilfods; Mandag 1ste lette og Tirsdag 2den lette Bataillon; Torsdag 3die Linie-Bat.; Fredag 1ste Jægercorps; Løverdags 5te Linie-Bataillon. Den 9. Februar kom 10de lette Bat.; d. 10. 6te Linie-Bat. og Garde-Husarerne; d. 11. Febr. 7de Linie-Bat. (Ildmændene eller Frederiksstads tappre Forsvarere); d. 12. Febr. 8de Linie-Bat. og 15. Febr. 4de Linie-Bataillon. Hver Bat. Ankomst blev forkyndt med Kanon-Salut fra Volden, ligesom hver Bat. trak igjennem Æresporten paa Nytorv og beværedes i Ridehuset med et Festmaaltid.

Den 16. Februar [var jeg] tilligemed min Kone, som Tilskuere i Christiansborg Slots Ridehuus til Festmaaltidet for Sø-Etaten. Det var ved Indtrædelsen imponerende at see dette Arrangement med de dækkede Borde, især det runde Officeerbord i Midten af Salen under Skyggen af 3 særdeles store Palmetræer — Bordet var dannet rundt om det mellemste Træ — ovenover disse Træer vaiede et meget stort Dannebrogflag, der naaede op til Loftet. Desuden var Salen prydet med mange Krigs-Attributter til Minde om de tappre Krigere. Festen bearedes af Hs. Majestæt Kong Frederik VII, der glædede sig til, at kunne være iblandt

sine kjære Søgutter. Under mange Taler og Skaaler varede Festen fra Kl. 12 til 2^{1/2}.

Den 20. Februar var den sidste Høitidsdag i Ridehuset for det kongelige Artilleri; denne kunde i enhver Henseende maale sig med de foregaaende.

I Sommeren 1851 besluttede jeg at foretage en Jyllandsreise paa faae Dage, for at besøge min Broder, der var gift paa syvende Aar i Aarhus; det var ikke saameget for Fornøielsens Skyld, som for selv at see hvorledes min Broder egentlig havde det — da vi vidste, at det desværre kun var i fattige Omstændigheder.

Da der fra Bogtrykkeriets Side Intet var iveien for min Permission hertil, foretog jeg mig denne min første Reise Løverdagen den 19. Juli med Dampskibet »Iris« om Morgen Kl. 6 fra Toldboden, hvortil min kjære Kone og Søster fulgte mig. Det var et yndigt Skue at see Sjellands Kyster paa den ene Side og at øine Sverrig paa den anden Side, især var det et imponerende Syn at see det mægtige Kronborg og Helsingør, hvortil endnu Seiladsen gik nogenledes, da vi havde stærk Søgang og stik Modvind, men som blev destomere følelig, da vi kom i Kattegattet; ved Helsingør fik jeg en Idee om, hvorledes en Lods forstaaer at manøvrere i Bølgerne, da en saadan med en Storbaad satte en Passaager derfra ombord i Dampskibet til os, da vi seilede forbi. Vi var 94 Passagerer ombord, hvoraf en stor Deel bleve søsyge og ikkun faae undgik at befinde sig ilde; da vi i Kattegattet ikke kunde være paa Dækket agterud, som blev overskyttet med den ene Sø efter den anden, maatte vi holde os midtskibs; saavel Damer som Herrer laae samlede i Hobe paa det flade Dæk, og det var et stygt Syn

at see den ene efter den anden faa ondt, der for mange var forbunden med Opkastning; jeg holdt mig saa temmelig tapper, dog fik jeg, da vi omtrent vare komne halvveis, hjerteondt et Par Gange, som imidlertid kun varede kort; jeg holdt mig bestandig paa Dækket, snart siddende, snart gaaende tilstøtte, saa jeg befandt mig paa de sidste 10 Miil særdeles vel. Tiden blev mig rigtignok lang, men da jeg kunde øine Jyllands Kyster, som var et meget smukt Syn, trøstede jeg mig med, at det snart var overstaet.

Endelig naaede vi Aarhus Kl. 9 om Aftenen og landede i den herlige Havn ved Toldboden, hvor min Broder, Kone og Børn toge imod mig med et hjertelig Velkommen. Jeg var nu paa jydisk Grund og fulgte Familien til deres Hjem paa Skolegade Nr. 12, hvor jeg fandt en lille, meget tarvelig Bolig, hvor jeg for første Gang var samlet med min Broder i hans Familiekreds, og da de længe havde ventet paa mig, maatte jeg strax tilbords, hvilket var mig meget velkommen efter denne strænge Reise, paa hvilken jeg hverken havde havt Lyst til at spise eller drikke, saa at Maaltidet smagte mig ypperligt; derefter var jeg en lille Tour ude med min Broder, at besee lidt af Byen, og derpaa forføiede vi os, efterat have passiret en Timestid hjemme, til Ro; hvor jeg rigtignok havde en urolig Søvn, — det var ikke i mit eget Leie.

Jeg havde glædet mig til et smukt Veir om Søndagen, men det slog feil, dog var det strax om Morgenens meget godt, hvor jeg atter havde en Tour. Om Formiddagen vare vi til Gudstjeneste i Domkirken, hvor Pastor Smidt prædikede; det er en stor og smuk Kirke. Derefter var jeg inde at see Elmqvist's Bogtrykkeri, hvor de vare meget forekommende, da de hørte fra hvilket Bogtrykkeri jeg var, jeg kjendte ogsaa Flere, som fra Lunos Bogtrykkeri vare komne dertil. Om Middagen saae jeg 3die Dragon-Regiment

trække paa Vagt. Om Eftermiddagen var Bestemmelsen en Tour til Skoven, men det blev uheldigt Veir med Blæst og Regn, dog vare vi ude i Vennelyst, en Have med Beværtningssted, som var under Bygning, men vi maatte skynde os hjem igjen for Regnen. Hjemmet hos min Broder var lidt landligt, da de havde Udsigt til en Have, og saa nær ved Domkirken, at man kunde høre Klokken slaae og Vægterne raabe fra Taarnet om Natten.

Om Mandagen blev jeg bedt til en Bekjendt af dem, Skræddermester Hylsemann paa Middelgade, og var derfra ligeoverfor og saae den nye Oliemølle, — den var i fuld Gang, der blev presset Rapsolie.

Tirsdag Formiddag besøgte jeg Værkstedet hos Snedkermester Theilgaard, hvor min Broder arbeidede, der var temmelig stort med 15 Svende. Om Eftermiddagen var Veiret saa taaleligt, at vi toge til Riis Skov, og vare paa den anden Side af samme og saae den nye Daare-Anstalt, som da var under Bygning i en meget gammeldags Stil og stort Omfang: 72 Alen lang med 6 Fløie og et lille Taarn i Midten; Hr. Theilgaard havde Snedkerarbeidet, og min Broder arbeidede netop paa de store udvendige Fløidøre; derpaa atter i Skoven og saae Salonen, der ligger nede i en Dal, der bliver benyttet til Festligheder og Baller, — om Søndagen i godt Veir holder Vogne til Befordring, saa kan man kjøre dertil for 6 à 8 β ; hermed vare de 3 Dage gaaede.

Den sidste Dag, Onsdagen, havde vi godt Veir; om Formiddagen spadserede jeg atter omkring i Byen; ligesom Tirsdag holdt min Broder sidste Eftermiddag fri, for at spadserer ud med os: vi toge først til Kirkegaarden, som er meget smuk, hvor der laae 2 af min Broders Børn begravede; derpaa gik vi ad de udvendige Glacier om Byen til den høie Skandse — hvor Fjenden 1849 havde opslaaet

deres Leir — for at have Udkik over Byen og Sundet; det var en herlig Udsigt fra en saadan Høide — Folk, som gik paa Veien forneden af Skandsen, saa smaa ud — herfra kunde man i Frastand see Mols, Helgoland eller Hels, Samsøe og Thunøe, som jeg næste Dag seilede forbi; vi saae herfra Dampskibet Juno, som kom fra Kjøbenhavn; vi kunde ogsaa herfra see Marsillesborg Skov, hvor det blev for sildig at komme; vi vare komne hertil ad Veien fra Mindeporten (Spanien kaldet), hvor min Broder før havde boet, nu gik vi tilbage længere ad Strandkanten til, og kom igjennem det saakaldte Grønland — en lang Række Bygninger — hvorfra Veien førte ud til Toldboden, hvor mange Mennesker vare samlede, da Dampskibet Juno var lagt til Land. Hermed sluttede vi denne Tour og vandrede hjem ad, hvor Aftensmaden var kjærkommen, som jeg nu sidste Gang før min Afreise skulde nyde hos dem. Herefter blev foreslaaet en Slutningsaftentour — og at Børnene: en Adoptiv søn paa 10 Aar og en Datter paa 5 Aar skulde gaae tilsengs, for at kunne staae tidlig op og følge deres Onkel til Toldboden — vi gik derpaa udenfor Byen ad de Porte, jeg ikke havde været, og havde saaledes været ude af alle Aarhus' 7 Porte i de 4 Dage — der bestaae af ret smukke Spadsereveie; efter hjemme at have passiret endnu en Stund gik vi til Ro. Jeg sov denne sidste Nat, ligesom de foregaaende, urolig, Kl. 4¹/₂ var jeg oppe igjen. Snart herandt den sidste Time, hvor jeg skulde sige min Broder og Familie Farvel og atter forlade Jyllands Land; omtrent Kl. 5¹/₂ fulgte min Broder, Kone og Børn mig til Toldboden, hvor vi endnu vare samlede et Qvarteerstid, hvorpaa vi sagde hinanden det sidste Farvel! — jeg gik nu ombord i Dampskibet Juno, som efter nogle Minutters Forløb seilede ud af Havnen; en sidste Afskedshilsen med Hatten, og Skibet foer afsted.

Jeg var nu atter tilsøes og ønskede en heldigere Hjemreise. Dampskibet Juno var et fortrinligt Skib, der langt overgik Iris i Beqvemmelighed; vi havde atter Modvind, men ikke saa stærk Søgang; jeg traf strax et Par Passagerer, som jeg havde gjort Overreisen med, hvilket strax var lidt mere underholdende. Saalænge jeg kunde øine Jyllands Kyster forblev jeg paa Dækket; men da der var en vakker Kahyt maatte jeg ogsaa have lidt Nytte af den, og den blev sandelig benyttet, ikke fordi jeg befandt mig ilde, nei! tvertimod, jeg befandt mig meget vel, jeg spiste Frokost i Kahytten, og imedens vi seilede i Kattegattet fik jeg mig et Par Robberter i Whist, og derefter sov jeg en Timestid til Middag i en Køie, for ogsaa at prøve det. Forresten henrandt Tiden paa Dækket med Passiar og Spadseren til vi kunde øine Sjællands Kyster, som i et smukt og stille Veir især maa være indbydende, men dette var ikke Tilfældet, da det regnede smaat af og til og blæste stygt, som gjorde det mindre behageligt, men alligevel var det mig kjært. Gilleleie tog sig meget smukt ud, ogsaa det imponerende Skue af Kronborg og Helsingør, som jeg paa denne Reise kom nærmere, da der blev sat Passagerer i Land. Endelig saae jeg atter de bekjendte Dele af Kjøbenhavns Rhed og Klokkeren lidt over 6 naaede vi Toldboden, hvor det nu var mig en Glæde, saa snart som muligt at komme i Land; jeg kom ogsaa heldigt med en af de første Baade, og blev modtaget af min kjære Kone og Søster, og efter en halv Times Forløb betraadte jeg atter mit Hjem, som dog var mig det Allerkjæreste.

Jeg var nu atter i min vante Virksomhed og Aaret henrandt uden videre Mærkeligt, naar jeg undtager en uheldig Familiekjøretur i September til Sorgenfri og Søllerød, hvor min Kone og jeg vare med, som kunde bleven meget behagelig, men som desværre faldt sørgelig ud; vi vare i 2

Vogne, en Wiener- og en Jagtvogn, min Kone og jeg sadde heldigviis i den første; med den anden Vogn skete den Ulykke, at Stangen knak, som de kjørte ned af Søllerød Bakke, og da Hestene derved ikke kunde styres, løb de i Galop ned, dog uden at berøre Wiernervognen som kjørte foran, — hvorved desværre Snedkermester Knudsen kom ud af Jagtvognen og brak det ene Been, og min Fætter Malermester Nørbye fik slaaet Huller i Skinnebenene, da han manøvrerede mellem Hestene ned ad Bakken; vi maatte her takke Gud, som holdt sin Haand over os: men det var uhyggeligt at see. Det indtraf om Eftermiddagen, og Glæden var nu forbi, da de Tilskadekomne maatte besørges hjem saa snart som muligt.

Nu maa jeg anføre lidt om min Virksomhed ved »De forenede Hjelpekasser for Typographer«:

a. Embedsfratrædelse.

Paa Generalforsamlingen, den 25. Januar 1852, fratraadte jeg efter Tour mit Embede som Directeur for de forenede Hjelpekasser i Kjøbenhavn, hvilket jeg havde beklædet i 3 Aar. Jeg modtog Embedet i en skjæbnesvanger Tid, nemlig den 23. Januar 1849; Juleaften iforveien skete Opstanden med Typographerne, som anført, hvilke i denne Anledning havde til Hensigt at gjøre Indgreb i de forenede Hjelpekasser, og da den daværende Bestyrelse ikke kunde indgaa herpaa, saae den sig nødt til at fratræde, og sørgede saa meget som muligt for, ved de nye Valg, at faae en Bestyrelse, der ikke vilde vige herfra. Jeg modtog derfor, skjøndt nødig, det paa mig faldne Valg. En ubehagelig Begyndelse, hvor Typographerne vare i to Partier, og det ene knap vilde hilse det andet. Dog, Tiden gik, og efter-

haanden klarede denne Uhyggelighed uden Skade for Kasserne*).

Imidlertid viste Tiden ogsaa, at den da tagne Beslutning var den ene rigtige, da andre føleligere Udgivter for Kasserne indtraadte, navnlig: 1) Krigsskatten, en ganske uventet Byrde; 2) i de tre Aar en usædvanlig stor Sygdom og Dødelighed. Disse Uheld foraarsagede, at der maatte foretages det ene Laan efter det andet i Banken — da Obligationerne paa samme Tid stod meget slet; dog blev Bestyrelsen tilsidst tvungen til at sælge en Obligation paa 500 Rdlr., med et Tab af 60 Rdlr. — saa at det løbende Fond nedgik fra 1600 til 1100 Rdlr. i Obligationer, hvoraf endog stod 900 Rdlr. i Banken paa et Laan af 500 Rdlr., ihvorvel det maanedlige Bidrag for Interessenterne paa Generalforsamlingen den 2. Februar 1851 blev forhøiet til 5 $\frac{1}{2}$ **).

Endskjøndt dette paa den ene Side var en meget beklagelig Omstændighed, var det paa den anden Side endogsaa til Gavn for Kasserne, da Interessenterne ikke havde troet, det kunde komme dertil; men troede netop tvertimod, at der var Penge nok, og tænkte ikke paa Resicoen. Det sørgelige var, at Udgifterne vare beregnede paa en daarlig Basis eller rettere aldeles ikke beregnede, saa at Lovene trængte til en total Omarbejdning; men dette havde der i denne uheldige Tid ikke været Sands for, og hertil udfordredes ogsaa flere dygtige Kræfter og Tidsspilde.

Da der dog absolut maatte raades nogen Bod herpaa,

*) Ved første Directeur, Hr. I. M. Eibeschütz's Fratrædelse og Bortreise som Principal til Fredericia i November 1849, overtog jeg hans Plads, og paa Generalforsamlingen den 2. Februar 1850 blev Hr. Typograph W. I. Stilling valgt og modtog Embedet som anden Directeur.

J. C. Lund's Anm.

***) 1839 fastsattes Kontingentet til 4 Mk., naar man var Medlem af samtlige Kasser (Ligkasse, Rejsekasse, Sygekasse, Pensionskasse, Den typografiske Forening).

bidrog jeg til, at der af Bestyrelsen blev foreslaaet saavel Indskrænkninger som Paalæg, der bleve forelagte Generalforsamlingen, men da der tillige vare indkomne Contraforslage, og fra endeel Interessenter endog Forslag, der vilde gjøre Indgreb i de almindelige, ældre Interessenters Rettigheder, nemlig ved at foreslaae Pensionskassens Op-hævelse, blev det Forsamlingen for broget og denne vilde ikke stemme for noget, men besluttede, at der skulde vælges en Committee af 5 Medlemmer til at tage alle Forslagene under Overveielse og gjenemgaae de forskjellige Udgaver af Lovene samt at udarbejde nye Love, med lige Byrder og Rettigheder for alle Interessenter, som skulde være de ene gjeldende, saaledes at alle ældre Love annu-leredes.

b. Repræsentantmøde.

Efter Generalforsamlingens Beslutning blev valgt en Committee, bestaaende af D'Herrer Typographer P. Børresen, C. Lauritzen, V. Sædder, E. Sivertsen og N. H. Thisted. Denne Committee havde med megen Flid til den 17. Marts 1852 udkastet Hovedpunkterne for Kassens fremtidige Virksomhed, hvoraf Interessenterne modtog en trykt Exemplar (samme er opbevaret), til Enhvers Overveielse; hvorefter Committee den 4. April afholdt en Forsamling, hvor alle Hovedpunkterne paa nogle enkelte Modificationer nær, bleve vedtagne, og Committee bemyndiget til, efter disse, at udarbejde nye Love og at forelægge samme en Repræsentantforsamling.

Det møisommelige Arbejde havde Committeeen færdig i Begyndelsen af Juni Maaned, og Udkast af samme circulerede blandt Interessenterne.

Den 6. Juni blev afholdt Repræsentantforsamling, hvor jeg havde den Ære, som Repræsentant for Bianco Lunos

Bogtrykkeri, at være tilstede, og afgav, paa mine Medcolleger i Bianco Lunos Bogtrykkeri og egne Vegne, følgende Betænkning:

»Ærede Forsamling!

Jeg har gennemseet det tilstillede Lov-Udkast og i det Hele taget fundet, at Comitteen har været saa temmelig heldig med dette byrdefulde Arbeide, dog er der især en §, nemlig § 22, som jeg finder ikke er som den burde være, da, naar man skal være retfærdig, baade Interessenternes Ret og Kassens Tarv bør tages i Betragtning; det er saa rimeligt, at en Interessent ikke bør trække af 3 Afdelinger paa eengang, men hvad der er bestemt bør blive bestemt, især nu da Alders-Pensionen er reduceret til det mindste Minimum, jeg foreslaaer derfor denne § saaledes:

»§ 22. Naar Nogen nyder Sygehjelp, der erholder Alders- samt Understøttelses-Pension, ophører den sidste indtil Helbreds-Attest er afleveret, hvorimod den bestemte Alderspension bibeholdes uformindsket.«

(Resultatet blev: §'s Udslettelse af Lovene.)

Dernæst finder jeg, at man med Hensyn til fortidlig tilbagekomne Reisende, som skal tilbagebetale deres Reisepege, kunde være lidt mere skaansom; da en Reisende kan, uden egen Skyld, have været uheldig, og af den Grund ved Hjemkomsten blottet, saaledes at det er ham umuligt paa engang at tilbagebetale sine Reisepege, og saaledes see sig nødt til at være udelukket af Kasserne; jeg vil derfor foreslaae: at tilføie § 26 (nu § 25) efter Ordet Reiseunderstøttelse: »dog kan samme afbetales med et forhøiet maanedlig Bidrag af 4 ₴, men førend denne er afbetalt tilbage, har han intet Krav paa Reiseunderstøttelse.«

(§ 25 blev, med denne Tilføielse, saaledes optaget i Lovene.)

Endelig har jeg fundet den sidste Passus i § 46 at være noget uklar, skjøndt Meningen vel er den samme, da mange Medlemmer kan ønske extraordinair Generalforsamling, men vil hverken indlade sig paa at forlange samme eller betale til den, jeg vil derfor foreslaae den forandret saaledes:

§ 46 (nu § 41). »Naar idetmindste 15 Medlemmer ønske det og til Bestyrelsen indgive et motiveret Andragende derom, skal en extra-

ordinair Generalforsamling afholdes, og paaligger Udredelsen af de dermed forbundne Udgifter den ene Halvdeel Kasserne og den anden Halvdeel de Medlemmer, der have forlangt samme.*

(§ 41 blev med denne Omredigering optaget i Lovene.)*

Sluttelig vil jeg gjøre den ærede Forsamling opmærksom paa, at en vigtig lønnet Embedsmand ved Kasserne ikke staaer anført i Lov-Udkastet, nemlig Lægen ved samme; han burde vel anføres blandt Bestyrelsens Medlemmer, og hans Pligter til Kasserne anføres tilligemed hans Lønning derfor; men dette vil jeg overlade til den ærede Repræsentantforsamling at afgjøre.

J. C. Lund.*

(Paa Grund af, at Lægen da var aldeles uafhængig af Lovene, og blot fungerende efter speciel Overenskomst, fandtes det rigtigst: ikke at indføre ham som Embedsmand i Samme.)

c. De nye Loves Vedtagelse.

De af Comitteen udarbejdede og i Forening med Repræsentanterne gennemgaaede nye »Love for de forenede Hjælpekasser for Typographeer i Kjøbenhavn«, bleve forelagte Interessenterne i en extraordinair Generalforsamling, som blev holdt i tvende Møder, den 12. og 16. Juni 1852 — hvor Lovene atter bleve debatterede Paragraph for Paragraph

*) Ifølge »Love for de forenede Hjælpekasser for Typographeer i Kjøbenhavn, antagne paa Generalforsamlingen den 16. Juni 1852« lyder Afsnit af § 25: »dog kan han optages imod at afbetale samme med et 4 Mk. maanedligt forhøiet Bidrag, men har i saa Tilfælde ikke Krav paa Reiseunderstøttelse førend disse ere betalte« — og § 45 (ikke 41): »Naar idetmindste 15 Medlemmer ønske det, og til Directionen indgive et motiveret Andragende, kan en extraordinair Generalforsamling afholdes og paaligger de Udgifter, som dermed ere forbundne, den ene Halvdel Kasserne og den anden Halvdel de Medlemmer, som have forlangt samme, at udrede.«

paa det Nøiagtigste, og slutteligen, efter de stedfundne Forandringer og Rettelser, i det Hele vedtaget som de, fra Juli 1852, ene gjeldende Love; hvorved alle ældre Love annulleredes.

d. Desuden bestaae i de nye Love følgende af mig foreslaaede Paragrapher:

§ 3. Det maanedlige Contingent for almindelige Medlemmer, som paa Generalforsamlingen den 2. Februar 1851 blev forhøiet til 5 $\frac{1}{2}$.

Senere blev mit Forslag angaaende den ugentlige Gjennemsnitsfortjeneste for Aldersunderstøttelse (der i de nye Love strax blev ansat til 4 Rdlr.), navnlig § 32, forandret til 5 Rdlr. ugentlig.

Saaledes har jeg dog den Ære at have bevirket, at idetmindste enkelte § i de nye Love, vil komme saavel senere tiltrædende yngre som ældre Medcolleger tilgode.

Den 10. Juni 1852 modtog vi et Gjenbesøg af min Broderkone Marie Kirstine Lund, som kom hertil med Dampskibet Juno fra Aarhus. Min Kone og jeg modtog hende paa Toldboden og førte hende til vort Hjem. Vor kjære Besøgende havde kun bestemt sin Reise til 8te Dage, og de faae Dage hun kunde være her, indtraf netop med uheldig Veir, som forbød at tage større Udflugter; dog var hun med os om Søndagen den 13. i Tivoli, hvor, foruden de sædvanlige Forlystelser, netop Perserne*) udførte deres

*) I første Halvdel af Juni 1852 optraadte if. »Berl. Tidende« 29. Maj og 15. Juni paa Kunstnerplænen de persiske Hof-Gymnastikere Hussein Beck og Hassan Aga Alief med deres akrobatiske Selskab D'Hrr. Karomach, Dekaroff og Bolla.

gymnastiske Øvelser og Klatringer, og da det Hele var noget ganske Nyt for hende, morede hun sig ypperlig. En Dag saa hun ogsaa Thorvaldsens Museum. Efter at have besøgt Familien forlod vor kjære Gjæst os igjen den 16. Juni om Morgenen, og tog atter med Dampskibet Juno, med mange Hilsener og Lykønskninger til den kjære Familie i Aarhus. Hjemreisen indtraf i smukt Veir.

Herefter faldt det atter i mit Lod, at maatte nedskrive et Sorgens Tilfælde, idet Herren bortkaldte den Mand, som jeg havde sat hele min Lid til, men hvis Character og Handlemaade, efter Guds Styrelse, jeg gjenfandt hos hans efterladte Enke.

Løverdagen den 14. August 1852 indtraf navnlig det sørgelige Budskab, at min driftige og agtede Principal, Kongelig Hofbogtrykker Bianco Luno, ved det andet apoplexiske Tilfælde var afgaaet ved Døden, han var i sit 58de Aar.

Sørgehøitiden foregik Fredagen den 20. August fra Helliggeistes Capel, hvor han var hensat. Samtlige Typographer i hans Bogtrykkeri fulgte og bare ham til hans Hvilested, hvilket foregik saaledes: Klokkeren 11¹/₂ samledes de i Capellet, hvor de indbyrdes havde ordnet sig. Prosessionen fra Capellet begyndte omtrent Kl. 12 under Chorsang og Orgelspil, hvor de bestemte Bærende bare og de andre fulgte parviis bag efter Liget igjennem Kirken, hvor Følget forinden paa begge Sider vare placerede i Stolene, og foran Chordøren til Alteret, hvor de satte Liget og ordnede sig i en Halvcirkel omkring samme, saaledes at Buen vendte mod Chordøren. Derpaa blev der af den typographiske Sangforening afsjungen følgende Sørge-Cantate til hans Minde:

Til Melodie af A. P. Berggreen.

Saa maatte alt Dit Dagværk standse,
Og Livets Sol for Dig gaae ned,
Ret nu, da Frugten skulde Krandsse
Din Daad, Din Flid, Din Stræbsomhed.
For tidligt skulde Graven bue
Sig over Dig, som er ei meer;
Thi Aanden aldrig kunde skue
Med Frygt paa Sundheds brudte Leer.

Stor var Din Færd, og ufortrøden
Du vied den til Kunstens Held,
Og fremad iled Du, til Døden
Brat bød Dig sige os Farvel.
Ja, fremad havde Du for Øie
At bringe os mod Maalet hen,
Og Himlen signede Din Møie,
Du Kunstens varmt hengivne Ven!

Mens Hjertets Tak vi her Dig bringe
Før Støvet sænkes skal i Muld,
I mangel Sjel en Streng vil klinge
Veemodig og erindringsfuld.
For Livets Sorger er Du lettet,
Dem, Du har baaret som en Mand;
Din Idræt her bli'er vi forgjettet,
Men pryde skal vort Fædreland.

Stille!

Stille, bange Klager, stille!
Vore tause Taarer trille
Ned paa Vennens Grav!
Kjærlig, virksom var hans Færden!
Trofast røgtet han i Verden
Kaldet Gud ham gav!
Fred med ham i Jordens Skjød!
Venner græde ved hans Død!

Stille!

Stille, rolig skal han sove
Her, mens Livets stride Vove
Ruller rastløs hen!
O, men kærligt skal hans Minde
Vei til Hjertets Løndom finde,
Thi han var vor Ven!
Fred med ham i Jordens Skjød!
Venner græde ved hans Død!

Derefter fremtraadte Provst Gad og holdt en indgribende Tale, hvori han skildrede den Afdødes Ungdom og senere Udvikling til den Kunst, han havde gjort sig det til Opgave at føre fremad i hans Fædreland, efter 12 Aars Erfaring i fremmede Lande; samt hvorledes det var lykkedes ham at see sit Ønske opfyldt, medens han endnu var i sin fulde Kraft, og forinden Herren lammede ham ved det første apoplexiske Tilfælde, fra hvilken Tid hans Virksomhed saa at sige var aldeles svækket; dog skal han leve i vor Erin- dring, som den Første i det nittende Aarhundrede, der har bragt Kunsten et stort Skridt fremad i Danmark.

Efter Talen blev endnu en Afskedshymne, hædret den Afdøde, afsjungen af en anden Sangforening. Derpaa bare og fulgte hans Officianter Liget i samme Orden som før igjennem og ud af Kirken og satte det i Liigvognen og ord- nede sig parvis: 8 Par paa hver Side af samme og 3 Par bag efter denne; derefter fulgte et stort Følge tilvogns. Saaledes gik Sørgetoget til Assistents-Kirkegaard (Hellig- geistes Sogn), hvor samme Officianter modtog Liget og skiftevis bare det til hans Familie-Gravsted og nedsænkede det i Graven. Under Processionen blev spillet en Choral. Jordpaakastelsen foregik af Pastor Kolthoff, der endte med en kort Tale over den Hedengangne. Efter Talen blev atter spillet en Slutning-Choral, — det sidste hans hengivne

Personale kunde bevise ham, hvormed denne Sørgehøitid endte. — Efter derpaa et Farvel til de nærmeste Paa-rørende var foregaaet vendte Enhver, vist med veemodige Følelser, til sit Hjem.

I Berlingske Tidende Nr. 196, d. 25. August 1852, var indsat følgende Avertissement:

«Ifølge et imellem min salig Mand, Hofbogtrykker Bianco Luno, og mig, oprettet reciprokt Testamente, vil det Bogtrykkeri han i flere Aar har drevet heri Staden paa Østergade Nr. 70 (20), uden Standsning blive fortsat af mig under Navn af

«Bianco Lunos Bogtrykkeri»,

med Bistand af de Medhjælpere, min salig Mand har benyttet. Da jeg stedse skal bestræbe mig for ved de bedste Skrifter, Presser og øvrige Redskaber at udføre det Arbeide, der maatte betroes mig, paa en den Afdødes Minde værdig Maade, og at fyldestgjøre enhver Fordring, der efter Tidernes Fremskridt maatte kunne gjøres, nærer jeg det Haab, at Man skjænker mig den samme Tillid og Velvillie, som hidtil er bleven viist min afdøde Mand.

Kjøbenhavn den 23. August 1852.

*Charlotte Luno,
født Kier.»*

Aaret 1853 blev ogsaa et Sorgens Aar af en anden Art, navnlig Landesorgen: Cholera, som i Kjøbenhavn begyndte den 12. Juni og angreb i de første 4 Uger 374, hvoraf 198 døde; en meget uhyggelig Sygdom, der rigtignok blev meget ængstelig, da den kom paa sit høieste Trin, men her, som ved saa mange Leiligheder, saae vi Guds styrende Haand over os.

I October s. A. fulgte jeg Typograph Cortnum til hans Hvilested; han har gjort sig udødelig blandt Typographeerne ved at testamentere til »de forenede Kasser« 3000 Rigsdaler, hvis aarlige Renter skulde tilfalde de 6 ældste Pensionister. Han opnaaede den høie Alder af henved 80 Aar.

Den 3die September 1854 modtog jeg en kjær Erindring af Enkefru Charl. Luno, navnlig: et Lithographi af afdøde salig Bianco Luno (omtrent 18 Tom. høi og 14 Tom. bred), efter Originalen hos Fru Luno, der er udført i hans Alders 35—40 Aar; hvilket Fruen iligemaade uddeelte til mine Medcolleger i Bogtrykkeriet: 27 Sættere og 6 Trykkere.

I denne Anledning modtog jeg paa samme Tid af min Søster:

- a) Et Lithographi af Fru Etatsraadinde Merry Westenholt, Datter af Etatsraad og Grosserer A. N. Hansen; samt
- b) Et Prospect af Øregaard paa Strandveien, hvor min Kone har virket under dets forrige Eier Hofraad Hambro, og min Søster under dets nuværende Eier Etatsraad A. N. Hansen.

Da de vare af samme Størrelse som ovennævnte, bleve de indfattede i eens Rammer og have siden den Tid været til Erindring og Prydelse i vort hyggelige Hjem.

Den 1ste Juli 1855 vare vi sidste Gang samlede hos vor gamle Tante Ane Nørbye; da vi 20. s. M. havde den Sorg: at Gud bortkaldte hende ved en blid og rolig Død, Kl. 5 Morgen, 72 Aar gammel; hun blev begravet i hendes Familie-Gravsted paa Assistents Kirkegaard den 24. Juli.

Herefter indtraf intet biographisk Mærkeligt førend i mit Høitidsaar 1857, navnlig Jubilæumsdagen den 20de Februar, paa hvilken jeg for 25 Aar tilbage tiltraadte Bianco Lunos Bogtrykkeri; jeg blev paa denne Dags Morgen, strax efter

min Opstaaen fra Natteleiet, høitidelig overrasket med en Pakke, som blev mig tilsendt fra min ærede Principalinde, Fru Luno, som indeholdt en Festgave af en smuk Tegnebog, hvori 100 Rigsdaler var indlagt, samt et kjærkommen Brev, der lød saaledes:

»Kjøbenhavn d. 20. Febr. 1857.

Høistærede Hr. Lund!

Idet vi paa denne Dag dybt maa savne Tabet af Den, der for 25 Aar tilbage grundede dette Firma, som var hans Stolthed og Glæde, kunne vi dog ikke lade denne Dag gaae bort, uden at sende Dem vor hjerteligste Tak for det Venskab, den Flid og Nidkjerhed som. De i en saa lang Aarrække har lagt for Dagen mod min afdøde Mand og mod det af ham grundede Firma.

Som et Beviis paa denne min Høiagtelse beder jeg Dem i Anledning af Dagen ei at forsmaa medfølgende lille Present, hvis Indhold jeg beder Dem at anvende til eet eller andet Ønskes Opnaaelse.

I Anledning af Dagen ere vi blevne enige om at sikke Dem, Hr. Lund, saalænge De lever, 50 Rigsdaler aarligt, som vi troe vil være Dem kjærere end en ugentlig Forhøielse af Deres Gage, og som De efter eget Godtbefinde kan disponere over Tiden paa hvilken De helst ønsker dem udbetalte.

Maatte vi saaledes derved have seet os istand til at lette Dem en Byrde for de ældre Dage, vil det glæde os inderligt, og tegne vi

Med Agtelse og Venskab

Charlotte Luno.

F. S. Muhle.

F. Dreyer.»

Endvidere blev jeg tilligemed min Kone inviteret til Middag hos Fru Luno, i Selskab med Bogtrykkeriets Bestyrelse D'Herrer Muhle, Kasserer Dreyer og Faktor Schou med Flere, som gratulerede os med de bedste Lykønskninger for vor Fremtid, som gjorde et indgribende Indtryk paa os. Derpaa bleve vi indbudte til at gaae med Fru Luno i det Kongelige Theater om Aftenen, hvor Syngestykket »Elskovsdrikken« blev givet; saaledes havde Fru Luno beredt os en kjær og uforglemmelig Dag.

Mine Medcolleger i Bogtrykkeriet forglemte mig heller ikke paa denne Dag, idet der paa denne Dag blev os overrakt: 6 Par sølvpletterede Desertknive og ditto Gafler i en Æske. En øieblikkelig smuk, men mindre hensigtsmæssig Gave.

Mærkeligt nok skulde Aaret 1857 bringe trykkende Omstændigheder for den Arbeidende, idet Dyrtid og som Følge deraf høi Huusleie o. s. v. virkede saaledes, at Fortjenesten i Forhold blev for ringe; og da dette ogsaa strakte sig til Typographeerne, blev jeg af mine Medcolleger i Bogtrykkeriet, som den Ældste, opfordret til at tale med Fruen og virke for deres Vedkommende i saa Henseende.

Da jeg ikke kunde nægte at paatage mig denne Opfordring fra mine Colleger, fandt jeg det rigtigst at overlevere Fruen følgende:

»Ærbødigst Anmodning!

Den for Tiden langvarige Dyrtid paa alle Livets Fornødenheder, i Forening med den stigende Huusleie, som virker trykkende i enhver Samfunds- og især paa den arbeidende Classe, har foranlediget samtlige Sættere i Bianco Lunos Bogtrykkeri, at anmode den ærede Eierinde af Samme, Frue Charlotte Luno, at De, med Bogtrykkeriets ærede Bestyrelse, maa træffe Overenskomst om en liden Forhøielse i Arbejdslønnen.

Da vi nære den fulde Overbeviisning, at De med Beredvillighed vil gjøre Alt for Deres Arbeideres Vel, leve vi i den sikke Forhaabning, at vi ikke unyttig har tilstillet Dem vor Anmodning. Exempel herpaa vil vist blive efterfulgt af flere større Bogtrykkerier.

Samtlige Sættere i Bianco Lunos Bogtrykkeri
den 24de August 1857.

Til

Eierinden af Bianco Lunos Bogtrykkeri
Frue Charlotte Luno!«

Denne Skrivelse, der fandt Bifald af mine Medcolleger, overrakte jeg samme Dag til Fru Luno, der med sin sæd-

Da jeg ville Lunde nægte at vaalge mig som
Dybskriver for min Lollage, fandt jeg det rigtigst
at overgive min Lollage.

Arbødigst Anmodning!

Den for Eder langvarige Tidst. saa alle
Lunds Foretagelse. i Forning med den ligende
Jenssen, som vistnok ligende i angret Samfund-
og især som den arbejds Løse, for forældelig
samtlige Dødsen i Bianca Lunds Løselighed, at
anmode den vorte Lunde af Damm, som
Charlotte Lunde, at de, med Løseligheds vorte
Løseligheds, saa Løse Dødsen om en
Lund Løseligheds i Arbejds Lunde

Da vi nu den fulde Dødsen om en
at med Dødsen vil give alle for Dødsen
Arbejds Dødsen, som vi i den fulde Dødsen
at vi ikke rigtig for Løseligheds om Dødsen
Løseligheds for Dødsen vil vi blise efter fulgt af Dødsen
Løseligheds.

Samtlige Dødsen i Bianca Lunds Løseligheds
den 24de August 1857.

H
Eil

Lunde om at Bianca Lunds Løseligheds
som Charlotte Lunde!

Danne Dødsen, det fandt Dødsen af Dødsen
Lunde om, over alle jeg samme Dødsen som
Lunde, det med sin Dødsen Dødsen om
Lunde og Lunde med sin Dødsen Dødsen
Lunde at over alle samme.

Om vi faade fæste vi den Dødsen, at Dødsen
Arbejds Dødsen om Dødsen: da en Dødsen i

J. C. Lunds Haandskrift.

Manuskript til modstaaende Sides Tekst.

vanlige Forekommenhed modtog den og lovede med sin Bestyrelse paa bedste Maade at overveie samme.

Som vi haabede havde vi den Glæde, at vor Anmodning blev bøn hørt: da en Forhøielse i Arbeidsberegningen fra Maaneden efter, den 1ste September, allerede traadte i Kraft; jeg erholdt ved denne Leilighed et ugentlig Tillæg af 3 $\frac{1}{2}$.

Efterat vi fra en Skrivelse til min Søster havde hørt: at min Broder i Aarhus laae betænkelig syg, modtog jeg den 2den October 1857 det sørgelige Budskab, at han var afgaaet ved Døden den 30te September, Morgen Kl. 1 $\frac{1}{2}$; hvilket Dødsfald igrunnen var af den Slags, der var mere glædelig end sørgelig, da Drikfældigheden desværre havde taget Overhaand og lagde ham i Graven.

I Aaret 1858 havde Bianco Lunos Bogtrykkeri atter en Jubelfest at feire, navnlig den 10de Juni: idet Hr. Faktor C. J. Schou paa denne Dag for 25 Aar siden tiltraadte Bianco Lunos Bogtrykkeri som Sætter, og blev i denne Anledning af Sammes Typographer overrakt et Sølvbæger med Indskription, til Erindring for hans humane og venlige Omgang som deres Faktor. — Han var netop syg. Det blev derfor bestemt ved en Deputation at overrække ham samme, hvortil Bogtrykkeriets ældste Trykker Hr. J. C. Larsen og jeg i Forening havde den Ære at blive valgt. Gaven blev meget vel modtaget af Hr. Schou, og skulde være ham en kjær og uforglemmelig Erindring.

Efter i lang Tid at have talt og lovet at tage Bestemmelse om: at min lille Kone skulde besøge sin Familie i Jylland idetmindste eengang efter sin Indtrædelse i Ægte-

stand, besluttede hun sig dertil i Aaret 1859, og bestemte sig dertil den 7de Juli, da hun tog med Dampskibet Ydun til Randers, hvortil hun lykkelig var kommen, efter en Skrivelse fra min Neveu Vilhelm Svenningsen.

Det var mig en stor Glæde, at jeg kunde tilfredsstille hendes Ønske, som sin Egen i huuslig Henseende, at besøge sin Familie: 2 Brødre og 4 Søstre med deres Familie i Randers, Ringkjøbing og Stadil.

Endskjøndt Besøget i Randers kun gjaldt en Søster med Familie, medtog Opholdet der dog ved andre kjære Venner: navnlig de Præstrud'ske og Kapper'ske*) Venners Gjæstfrihed, 3 Uger, saaledes at min Kone med sin Søster efter Afreisen herfra pr. Post, kom til Ringkjøbing den 2. August til sin ældste Søster Abelone Hauge. Herfra foretog hun en Tour til Stadil, hvor hendes ældste Broder, Knud Jespersen havde sin Eiendom, og levede et virksomt Liv med sin Familie. Min kjære Kone var nu paa Vestkysten af Jylland samlet med alle sine Sødskende, maaske for sidste Gang; under sit Ophold herovre — i henved 14 Dage — besøgte hun tillige andre gamle Venner, hvoriblandt den Kleinstrup Familie i Ringkjøbing, hos hvem en gammel Bekjendt Cand. jur. Berthelsen kom, som overrakte min Kone en Frugtskaal med Brev, som Erkjendtlighedsbeviis for tidligere Dages Forekommenhed i vort Huus, hvilket han besøgte som en kjær Ven i hans Examenstid.

Den 14de August modtog jeg Brev fra min Kone, som haabede at komme hjem efter sin Bestemmelse, hvilket ogsaa punktlig skeete; hun kom nemlig den 18de August med Dampskibet Aurora, som lagde til Qvæsthusbroen Kl. 7³/₄ Morgen, hvor jeg modtog hende glad og lykkelig ved atter frisk og vel at betræde Hjemmets Grund. Hun

*) Originalen har paa dette Sted: Kaper.

var taget tilbage til Randers for at sige de Kjære det sidste Farvel og derfra med Dampskibet.

Nu var Hjemmet det Allerkjæreste, hvor der nu var meget at tale om, og jeg for mit Vedkommende rigtig glad ved atter at have min Kjære hos mig, og jeg fik nu ogsaa travlt med at skrive Jyllandsbreve.

Tiden henrandt og det for andet Afsnit af mit Liv bestemte biographiske Aar, navnlig: sidste Qvartal af det 59. Aar, var indtraadt, som besynderligt nok skulde ende med flere Dødsfald, der kom os meget uventede.

Det første indtraf, efter Brev fra Aarhus den 27de Januar 1861, paa hvilken Dag min Broderkone Marie Kirstine Lund, født Nielsen — der i over 4 Aar havde været Enke efter min Broder Christian Lund — var afgaaet ved Døden, efterladende en Datter paa 15 Aar og en Søn paa 8 Aar, der begge vare under Fattigvæsenets Forsørgelse.

Den 3die Februar derpaa fulgte jeg min Medcollega, den bekjendte Christian Sørensen, Sættemaskinens Opfinder, til hans Hvilested paa Assistents Kirkegaard (han døde den 30te Januar). Hans Kunstværk, der havde kostet ham mange Aars Hovedbryd, blev et Par Aar efter hans Død lagt paa Hylden — hans Enke havde dog den Glæde af Rigsdagen at blive tilstaaet en aarlig Understøttelse for sig selv og Børnene, saa at hun ved Selvvirksomhed kan leve et nogenlunde sorgfrit Liv.

Derpaa skulde endnu en sørgeligere Skjæbne overraske os, idet min kjære Søster Johanne Chr. Lund blev bortkaldt af Herren den 18de Marts 1861, 57 Aar gammel

(17de Januar), ved en blid og rolig Død, efter 8 Dages Sygeleie, i hvilke hun havde den Glæde at nyde den omhyggeligste og kjærligste Pleie af sit mangeaarige Herskab: Etatsraad A. N. Hansen og Frue, — hvilket var os en stor Beroligelse; hun kunde vist ogsaa med en rolig Samvittighed vandre til sin Gud, da hun ærlig og tro havde røgtet sit Kald.

Den 22de Marts fulgte Familie og Venner hende fra Garnisons Kirkes Kapel, hvor Pastor Fibiger holdt en smuk og træffende Tale over hende, til vort kjøbte Gravsted paa Garnisons Kirkegaard udenfor Østerport: Litr. I, 8. Linie, Nr. 5*), — som siden er bleven os en kjær Plet at besøge.

Endelig indtraf endnu et Sørgebudskab paa min Kones Side fra Vestkysten af Jylland, at hendes Søster Karen Johanne Hilsberg var afgaaet ved Døden i Mai Maaned 1861; hvilket blev tilmeldt os af hendes Søn Knud Larsen i Hee Sogn.

Som Finale paa Afsnittet skulde Sommer-Maanederne 1861 dog afløse de sørgelige Efterretninger med noget Livligere; efter at vi vare inviterede til at træffe sammen med min Kones Broder og ældste Søster med flere af Familien fra Vesteregnet den 20de Juni i Randers, hvilket vi imidlertid saae os nødsagede til at afslaae, — havde vi dog den Glæde at modtage min Kones Søster Abelone Hauge den 6te Juli, og 8 Dage efter kom hendes Svogers Broder: Nic. Svenningsen og Kone (en Søster til Jomfru Thea Kappers) fra Randers hertil.

*) J. C. Lund blev selv begravet paa samme Gravsted 7. Juni 1882.

Den 14de Juli havde vi den Glæde at have de Tilreisende af Familien tilligemed Jfr. Kappers og hendes Moder hos os, — hvilken naturligvis var en Glædesdag, hvor saameget var at tale om, da vi saa sjelden vare samlede med nogle af Familien fra Jylland; de tvende Sidstankomne reiste tilbage til Randers efter 8 Dage.

Min Kone overtalede derimod sin Søster til at blive lidt længere, da vi gjerne vilde glæde hende med en Skovtour, som vi bestemte til den 4de August, hvor Thea Kappers og hendes Moder vare med; vi tog til Klampenborg, hvor der netop var Høitidelighed med de hertil ankomne Koldingenser*), iblandt hvilke vi talte med Bogtrykker Bertel Møller, der døde pludselig nogle Dage efter i Kjøbenhavn.

Det var under en ny Livsstilling at min Kones Søster Abelone Hauge denne Gang besøgte os; skjøndt en virksom Kone paa omtrent 64 Aar, maatte hun friste den Skjæbne, at lade sig separere fra sin Mand, da han blev forfalden til Udsvænhed m. m., saa at han i ondt Lune ikke var til at være for; derfor havde hun foretaget denne Reise, for at tale med Familie og Venner om, hvorledes hun nu bedst skulde arrangere sig. Hendes Mand havde imidlertid ærlig deelt Formue med hende efter hendes Ønske, men hun maatte tage fra sit Hjem.

Den 17de August sagde denne Kjære os Farvel og reiste herfra til Randers med Dampskibet Randers; derefter modtog vi Brev fra hende, dateret Ringkjøbing den 4de September, hvori hun lader os vide, at hun lykkelig og vel er ankommen dertil og havde faaet sine Penge sikkert paa stemplet Papir.

Saaledes endte det andet Afsnit eller de 60 Aar af mit Liv, og jeg maa, naar jeg skuer tilbage, frømfør Alt takke

*) Lige efter Slesvigernes Besøg havde Kjøbenhavn if. «Folkets Avis» Besøg af 200 Turister fra Kolding 1.—5. Aug. 1861.

Gud, som har sparet mig og min kjære Kone vort Helbred — saa at vi usvækkede kan vedblive at virke, og ere, Gud være lovet, dog altid gaaet lidt fremad; hvorfor jeg vil slutte dette Afsnit med det Ønske og Haab og Bøn til Gud: at han i den Levetid vi har tilbage, vil bevare os Begge det hittidige Helbred.

III.

Tredie, tiaarige biographiske Afsnit, som slutter med det halvfjerdesindstyvende Aar.

Da Gud har forundt mig at opleve Støvets eller de 7 Gange 10 Aar, vil jeg begynde med Nedskrivningen af de sidste 10 Aar, i Haabet og den Tanke, at det er Herrens Villie, ligesom hidtil, at bevare mig mit usvækkede Helbred til at fuldende samme. Vel er det ikke storartede Bedrifter, men ligefrem Arbejdsvirksomhed i typografisk Henseende — tilligemed foregaaede Mærkeligheder samt egne Høitideligheder, der ere oplevede — jeg har at nedskrive, der regelmæssig er gaaet sin Gang efter et økonomisk ført Liv, og ved Fortsættelsen af samme haaber jeg tilligemed min kjære Kone, at Herren endnu vil skjænke os Begge nogle Aar at leve i; men Guds Villie skee!

Den første Høitidelighed i typografisk Henseende, som i dette Afsnit foregik, var i Aaret 1862, navnlig: første Juledag, den 25. December, da Hr. Christian Julius Schou holdt sit Jubilæum som Bianco Lunos 25aarige Faktor i Bogtrykkeriet — Festen i denne Anledning sees nøjagtig af et opbevaret Skrift, der blev trykt i Bogtrykkeriet. C. J. Schou blev udnævnt til Faktor den 24. December 1837 af Hr. Bianco Luno, der fra Aaret 1838 overtog Bogtrykkeriet for egen Regning, som han i Forening med sin Compagnon Hr. Schneider havde anlagt og drevet sammen med i 6 Aar, nemlig fra 1ste Januar 1832 til ultimo December

1837, som til den Tid havde kostet 22.000 Rigsdaler. Efter Hr. Bianco Lunos eget Udsagn udbetalte han Hr. Schneider ved Fratrædelsen 8000 Rdlr. I August Maaned 1838 flyttede Bianco Luno Bogtrykkeriet fra Pilestræde Nr. 105 til Østergade Nr. 70 — siden Nr. 20 — i Mellembygningen, hvor forhen havde været Bryggeri; hvilket han da havde ladet forandre og aldeles indrette til Bogtrykkeri samt paa bygget en tredie Etage til Beboelse; hvilket i Sandhed var det første systematiske, hensigtsmæssigste og eleganteste Bogtrykkeri, der hidtil var anlagt i Danmark, som da havde 5 Presser, navnlig: 2 Taffel-Presser, 2 Columbia-Presser og en Kokkers Presse. Hr. Bianco Luno beskæftigede da 40 Arbeidere. Localet var foreløbig leiet paa 8 Aar.

C. J. Schou's Jubilæumsfest, der i Sandhed var storartet, gjorde et dybt Indtryk paa mig, da jeg havde Æren at være repræsenteret som den Ældste i Bogtrykkeriet, Hr. Schou var den tredie Ældste, da han blev valgt til Faktor; jeg havde da tilbagelagt 31 Aar som Accidentssætter i Samme, i hvilken Stilling jeg bestandig havde fundet mig tilfreds, da jeg af Karakter holdt af et roligt Liv, som Hr. Bianco Luno ogsaa indsaae dengang han valgte Hr. Schou til sin Faktor, hvilken Plads jeg heller ikke havde modtaget, om den var bleven mig tilbudt, da den havde blevet mig for byrdefuld, ja maaskee min Ruin.

Den 3. November 1863 blev en Høitidsdag holdt, som vi længe havde ønsket, navnlig: Hr. Conditor Carl Præstrud og min Kones Søsterdatter Jomfru Marie Svenningsens Ægteforening i Randers, som reiste herfra den 4. November pr. Jernbane til deres Hjem i Aarhus, hvor de modtog Lykønskingsbrev og Brudegave fra os tilligemed vort Photographie. Den 8. November derpaa modtog vi Brev fra Brudeparret, som vare meget glade og takkede os

meget, især for Photographie og Brudegave. Brylluppet var simpelt men smukt arrangeret, med endeel Presenter.

Den 15. Novemberdag 1863 blev en for Landet Sorgens Dag: idet vor folkelige og kjære Konge, Frederik den Syvende, døde om Middagen Kl. 2, 35 Minutter paa Glücksborg Slot i Slesvig. Den næste Dag, den 16de, blev Kong Christian den Niende proklameret som Danmarks Konge fra Christiansborg Slot i Kjøbenhavn.

Den 17. November skulde fra Bogtrykkeriets Side et Dødsfald indtræffe, idet Hr. F. S. Muhle mistede sin kjære Hustru, Fru Muhle, født Hansen, efter Nedkomsten med Tvillinger, hvoraf den Ene fulgte hende den 22de i Graven. Den Anden, som fra Fødselen var et svagt Barn, blev ved Svigerforældrenes Pleie og Faders Omsorg til en rask Dreng.

Den 20. December 1863 modtog min Kone Sørgebudskabet fra sin Søsterdatter Hanne Poulsen i Ringkjøbing, at hendes Moder, Stine Pilgaard, 49 Aar, var afgaaet ved Døden efter 7 Ugers Sygeleie.

I Krigens Aar 1864 indtraf intet biographisk Mærkeligt, naar undtages at 2 af min Kones Søstersønner, navnlig: Vilhelm og Hans Svenningsen vare med som Forsvarere i Krigen, der jo desværre ikke kunde gaae som den foregaaende: 1848—51, da det var en Umuelighed for det lille Danmark at staae for 2 Stormagter: Østerrig og Preussen tilligemed fjendtligsindede Slesvig-Holstenere, men de Danske stred jo, som bekjendt, uden at blive gjorte til Skamme. Jeg sendte Penge til den Ene af mine Neveuer og gav den Anden Klædningsstykker, saa de Begge kom lykkelig og vel hjem til Randers i Slutningen af August 1864.

Den 5. November derefter modtaget Brev med Budskabet: at min Kones Søsterdatter, Sophie Svenningsen, havde den 13. October holdt sit Bryllup med Malermester Chr. Frede-

riksen i Randers; hvorefter jeg sendte Gratulationsbrev tilligemed en lille Gave, som en Erindring fra min Kone og mig.

Efterat vi i Aar og Dag havde lovet Familien i Aarhus og Randers at foretage en Reisetour til Jylland og besøge dem, besluttede vi os endelig dertil i August 1865, da der forestod en Daabshøitid hos mine Kones Søsterdatter, Marie Præstrud, med hendes førstefødte Datter, der blev født den 3. August.

Vi bestemte Reisen til Fredagen den 25. August og reiste pr. Jernbane til Korsøer og derfra med Dampskibet Hermod til Aarhus; Reisen indtraf i et smukt Veir, Kl. 10¹/₂ var vi i Korsøer og Kl. 3¹/₂ i Aarhus. Vi bleve modtagne ved Dampskibet i Aarhus af vor kjære Hr. Conditor Carl Præstrud og Kone, og i Deres Hjem af vore 2 Neveuer Hans og Niels Svenningsen; hvilke 2 Sidste inden Aften forlode os og kjørte til Randers.

Løverdagen den 26. August kjørte vi med Præstruds en Times Kjørsel omkring i Aarhus Omegn, som var meget interessant; da jeg imidlertid havde lovet at staae Fadder til Barnet — som var bestemt til 3. September —, toge vi samme Dag Kl. 6 pr. Jernbane til Randers, hvor vi indtraf Kl. 8, her bleve vi modtagne af Præstruds og Kappers Familie tilligemed vore Nærmeste af Familien: Svenningsens og Frederiksens — hos de Sidste nøde vi den første Forfriskning efter Reisen.

Om Søndagen den 27. August havde vi en Kjøretour med Frederiksens og de gamle Svenningsens til Gjerløv, 2¹/₂ Miil fra Byen, hos vor Neveu Niels Svenningsen; derfra toge vi til Støvring Skov og Kloster, hvis Have var særdeles smuk; det var ikke det heldigste Veir, rigtignok Solskin, men en stærk Blæst, hvilket betog endeel af den smukke Tour.

Mandagen den 28. August vare vi bedte til Hr. Barbeer Reinhardt Kappers, med hvem vi var ude at besee Thinghuset med dets Celler etc.; derefter paa Skovbakken og i Tøihushaven, endvidere var vi med dem at besee Klubsalen og dens Lokaler. Middag og Aften tilbragte vi hjemme hos Kappers, hvor en mageløs Forekommenhed herskede i stor Gemytlighed. Samme Dags Formiddag til Kaffe hos Frederiksens og et Besøg hos den gamle Capitain Præstrud.

Tirsdag Formiddag den 29. August til Kaffe hos Madam Knudsen og et Besøg hos Snedkermester Nic. Svenningsen. Til Middag og Aften hos Conditør Ludvig Præstrud, hvor ligeledes en mageløs Forekommenhed herskede paa den eleganteste Maade.

Onsdag den 30. August til Middag og Aften hos Frederiksens. Om Aftenen var de Ældre af Præstruds og Kappers Familie bedte, hvor vi morede os i den lille Leilighed i al Gemytlighed.

Om Torsdagen den 31. Aug. atter hos Kappers til Middag og Aften, hvor tillige vore Neveuer Vilhelm, Hans og Niels Svenningsen vare tilstede, saa at vi vare samlede med den hele Familie i Randers.

Vort Logiment var hos min Svoger Niels Svenningsen, hvorfra vi de foregaaende Dage aflagde de forskjellige Besøg.

Fredagen den 1. September var bestemt til vor Afreise til Aarhus, paa hvilken vi skulde sige de Kjære Farvel; vi spiste atter denne Dag til Middag hos Præstruds, hvortil min Svoger Svenningsen og Kone vare indbuudne. Klokken 6 derefter samledes vi ved Jernbanestationen, hvor vi toge Afskedshilsen fra dem Alle og kørte pr. Jernbane til Aarhus, hvor min Neveu Præstrud tog imod os og fulgte os til sit Hjem, hvor vi atter samledes med vor Niese Marie Præstrud og min Kones Søster Abelone Hauge, der var ankommen fra Ringkjøbing.

Løverdag den 2. September en Spadseretour med Hr. Præstrud omkring i Aarhus, paa Kierkegaarden, Vennelyst, Havnen og flere Steder.

Søndagen den 3. September blev Præstruds Datter døbt i Frue Kirke, og kaldet: Vilhelmine Kirstine Præstrud, til hvem jeg, og en Collega dersteds: Typograph Johan Lund, stode Faddere. (Desuden var Conditor Ludvig Præstrud i Randers indskreven som Fadder.) Derpaa til Middag hos Barnets Forældre, og ovenpaa dette en lille Kjøretour til Daareanstalten, forbi Riis Skov og ad Strandveien hjem; efter Hjemkomsten modtog vi Biletter til Theatret, som var ved Siden af Athenæum (Læseselskabet), hvor vi saae Capriciosa, som blev givet af et Selskab, — forinden maatte vi sige Farvel til de kjære Familier fra Randers, som om Middagen vare komne til Aarhus i Anledning af Barne-daaben og igjen skulde tage til Randers med Aftentoget.

Mandagen den 4. September en Spadseretour fra Middag til Riis Skov, hvor vor Niese Marie Præstrud var med; efter Hjemkomsten herfra inviteret, tilligemed vor Niese, af Hr. Typograf Johan Lund, til Concert i Vennelyst (det var Concert à la Lumbye med meget gode Numre).

Nu vare vi komne til den sidste Dag, Tirsdagen den 5. September — paa hvilken Hjemreisen var bestemt — da vi skulde sige de Kjære, som Reisen egentlig gjalt, Farvel! efterat vi havde seet, moret og samtalt med dem i deres hyggelige Hjem. Kl. 10¹/₂ fulgte de os fra Hjemmet til Dampskibet Eideren, som skulde gaae til Korsør; efter et sidste Farvel! skildtes vi ad og gik ombord, men havde dog endnu den Glæde at see de Kjære vandre ud paa Land-tungen, hvor vi fra Dampskibet, der lidt over Kl. 11 gik tæt forbi samme, gjensidig hilsede paa hverandre for sidste Gang paa denne Tour; dog fulgte Troskaben med os fra Aarhus, idet deres Hund Kis var løben ombord, uden at

det var blevet bemærket, og fulgte med os til Korsøer — hvorfra vi sørgede for, at den næste Dag gjorde Retour.

Hos en gammel Bekjendt, Hr. Hoteleier Petersen i Korsøer, som opvartede os med Forfriskning og siden Kaffe, samt viste os sin Leilighed og Hotellet, toge vi vort Ophold til Afreisen, med Undtagelse af en lille Tour omkring i Nærheden. Kl. 7¹/₄ toge vi pr. Jernbane til Kjøbenhavn, hvor vi lykkelig og vel indtraf Kl. 10¹/₂, hvorfra vi i bedste Velgaaende kjørte til vort eget hyggelige Hjem; her modtog en gammel Veninde i Huset, den gode, oprigtige og venlige Jomfru Nielsen os, som havde siddet oppe for at vente; saaledes kunde vi takke Gud i vort Hjem, at han havde bevaret os paa denne Reise.

Efter vor lykkelige Hjemkomst fik jeg travlt med at skrive Breve til Familie og Venner i Aarhus og Randers samt til Hoteleier Petersen i Korsøer for den gode Modtagelse vi havde fundet hos dem Alle; som jo havde bidraget til, at Reisen i flere Henseender havde været behagelig — om vi end personlig bleve overbeviste om Skyggesider, som vi forinden Reisen havde tænkt os.

Den første Nyhed efter vor Jyllandsreise var vor Fætter Malermester Vilhelm Svenningsens Bryllup, den 1. December 1865 med en Enke i Ørsted pr. Randers, hvor han tiltraadte en lille Eiendom med et hyggeligt Indbo, og haa-ber herved ved fælleds Virksomhed at kunne føre et lykkeligt Liv; i Gratulationsbrevet ønskede vi ham og hans Udkaarede Lykke og Held, da han besad en oprigtig Karakter.

Juleaften 1865 feirede min Kone og jeg paa usædvanlig Maade, navnlig: hos min gode Principalinde Fru Charlotte Luno, hvor vi tilbragte en gemytlig og herlig Aften hos

denne Kjære; hvilket fra den Tid er bleven efterfulgt i de følgende Aar, hvor vi saa komme sammen med de ærede Familier: Dreyer og Muhle.

Omtrent henved 3 Maaneder forinden opkom den Idee hos flere af mine Medcolleger i Bianco Lunos Bogtrykkeri, at vi paa dets 34-aarige Nytaarsdag (1832—66) skulde overrække Firmaets Eierinde, den ærede Fru Charl. Luno, et stort Photographi, hvorpaa saavel Portraiterne af hendes Bestyrelse: Hr. Faktor C. J. Schou, Hr. Kasserer Ferdinand Dreyer og Bogtrykkeriets Ansvarshavende Hr. F. S. Muhle saavelsom af samtlige de arbejdende Typografer i samme vare photograferede. Da denne Idee kom til Beslutning blev jeg anmodet om: at paatage mig Indkassering af Bidragene til samme i de 2 Maaneder, der var tilbage, hvilket jeg paatog mig, men foreslog at foretage et Udvalg paa 2 andre Medcolleger, der vilde paatage sig Arrangementet af samme, hvilket ogsaa skete, og Photographiet blev udført af Kgl. Hofphotograf Georg E. Hansen, Norgesgade 22, i 36 Grupper à 1 Rdlr. og Exemplaret til Fru Luno, indfattet i en smagfuld Skindramme med Carton, 4 Rdlr.; jeg udbetalte saaledes Regningen med 40 Rdlr., hvorfor jeg modtog Qvittering, og foruden det i Ramme indfattede Pragt-Exemplar desuden 36 Photographier, som Enhver kunde lade indfatte i Ramme efter eget Behag.

Paa Høitidsdagen den 1. Januar 1866 blev en Deputation af Tre valgt til at overrække Fru Luno dette Photographi, i hvilken jeg havde den Ære at være med tilligemed den ældste Trykker Hr. J. C. Larsen og næstældste Sætter Hr. G. Lindberg, der af Ordføreren Hr. Lindberg blev givet hende ved en kort Tale i det Heles Navn, hvilket det var hende en stor Glæde at modtage fra hendes virksomme Personale; det har ogsaa siden den Dag været placeret som en Prydelse i hendes hyggelige Leilighed. — Ja! Bog-

trykkeriets Stifter Bianco Luno, laae alt dengang 13^{1/2} Aar i sin Grav; men han efterlod sin Livsledsagerinde, den ædle Frue, der ganske havde opfattet den Aand, der omsvævede den salig Afdøde, og satte sig til Opgave at virke for Bogtrykkeriets Gang i uforstyrret Orden i Forening med den af Hr. Bianco Luno selvvalgte utrættelige Bestyrelse, hvilket ogsaa var gaaet sin raske Gang fremad.

Aaret 1866 frembragte et nyt Stadium fra Bogtrykkeriets Side, da dets mangeaarige Faktor, Hr. C. J. Schou, afgik ved Døden d. 15. Febr., hvorved Tanken blev henvendt paa, hvem der skulde træde i hans Sted, da den mangeaarig Tænkte, navnlig: Lauritzen, imidlertid selv var bleven Principal, som han naturligvis foretrak istedetfor en Faktorplads; det gjaldt nu een af Sætteriets egne Udlærte, i Øieblikket vare de 3 ældste i Samme: Kuhn, Lindberg og H. V. S. Hansen. Disse bleve foreslaaede Fru Luno og hendes 2 Medbestyrere; jeg havde tænkt mig Kuhn, som Pluraliteten af Personalet var for, hvorimod Bestyrelsen var for Hansen eller Lindberg. Fru Luno besluttede derfor at Personalet skulde afgive deres Stemme (Lindberg havde imidlertid frabedt sig Valg, da han foretrak sin rolige Plads); mærkeligt var det imidlertid, da de Alle vidste, at Huset foretrak Hansen, at alle Stemmerne paa min nær, faldt paa Hr. Kuhn — NB. for Sætternes Vedkommende, — Trykkerne stemte for Hr. Hansen. Medbestyrerne vilde desuagtet det Modsatte, da Hr. Muhle den 24. Februar høitidelig i Sætteriet, hvor Fru Luno, Hr. Kasserer Dreyer og hele Personalet var forsamlet, proklamerede og indsatte Hr. H. V. S. Hansen som Bianco Lunos Bogtrykkeries fremtidige Faktor; jeg vant saaledes Seier med min ene Stemme for Sætternes Vedkommende — jeg vilde ikke være imod,

da jeg ansaa Hr. Hansen for en retskaffen, duelig og paa-passende Mand.

Den 4. Marts derefter indbudt til Aften hos Hr. Kasserer F. Dreyer, hvor Fru Luno og Hr. Muhle vare tilstede, tilligemed 6 Andre af de ældre Typografer i Bogtrykkeriet, for at tilbringe Aftenen og deeltage i en Diné med den nye Faktor Hr. Hans V. Sophus Hansen. Aftenen hengik meget gemytlig og Skaaler bleve udbragte for den nye Faktor, Fru Luno, Hr. Dreyer med Familie og Hr. Muhle, samt Hr. Schmelling (som ogsaa var tilstede), — jeg havde ogsaa den Ære, at min Skaal blev proponeret af Hr. Dreyer, ligesom jeg havde proponeret hans.

Den 25. Marts 1866 blev vor Fætter Malermester A. C. Nørbyes ældste Datter Anna Laura Vilhelmine Christine Nørbye confirmeret i Trinitatis Kirke; til denne Høitidelighed vare vi tilligemed Familie og Venner indbudne til Aften, for at lykønske den kjære Datter en lykkelig Fremtid.

Sommeren 1866 henrandt meget livlig, idet vi paa enkelte Helligdage toge Smaa-Udflugter dels pr. Jernbane og dels tilfods ved nærmere Toure med vore gamle Venner, saavel som ved Besøget af Fru Præstrud fra Randers, der ved sin Hjemreise fra Norge besøgte os. Under hendes Besøg var Markedet i Rosenborg Have (September), som hun overværede med os, tillige var hun med os i Alhambra; ligesom vi ogsaa vare indbudne med hende hos Fru Luno.

Modtaget Brev, dateret 26. November, fra Hr. C. Præstrud i Aarhus, hvori han takker for Gratulationsbrevet den 25. Novbr., hvor de om Aftenen vare samlede med nogle af Familien og anede ikke: at hans kjære Kone, om Morgen den 26. November, skulde nedkomme med en Datter.

I Slutningen af Aaret 1866 modtog vi Sørgebudskabet: at den agtværdige gamle Capitain Præstrud — som vi besøgte og taledede med ved hans fleeraarige Sygeleie i Ran-

ders paa vor Jyllandsreise 1865 — var afgaaet ved Døden den 18. December, 77 Aar gammel. Han havde under sin fleeraarige Svaghed og Sygdom havt den Glæde at blive pleiet af en kjær Datter, Frøken Mine Præstrud, der selv var svagelig, og som ogsaa snart efter fulgte Faderen, — hun døde navnlig i Randers den 31. Juli 1867.

I Juni Maaned 1867 tog jeg den Beslutning at fratræde Indkasseringen for Fattiggassen og de forenede Kasser, og overrakte mine Medcolleger i Bianco Lunos Bogtrykkeri et Circulaire ved følgende Yttringer:

»Da jeg skylder mig selv: at lette mig de Fridage jeg har tilbage, har jeg overtænkt og besluttet fra førstkommende 1ste Juli at fratræde Bestyrelsen af Bogtrykkeriets Kassevæsen, navnlig: »Fattiggassen« efter 33 Aar, og »De forenede Hjælpekasser« efter 25 Aar; jeg kan rolig skue tilbage paa den lange Aarrække, at jeg samvittighedsfuld har varetaget det mig betroede Hværv; jeg maa derfor anmode d'Herrer forinden at foretaget Valget af en ny Bestyrer for ovennævnte Kasser.«

Efter foretaget Valg blev Hr. Typograf Christian Ewald eenstemmig valgt til Indkassator saavel for »Fattiggassen« som »De forenede Hjælpekasser« fra 1. Juli 1867.

Fra Juni 1867 blev jeg af min Principalinde Fru Charl. Luno, som den Ældste i Bogtrykkeriet, fritaget for den brugelige og vante Søndagsbeskjæftigelse; ligesom jeg af Fruen tilligemed mine Colleger i Bogtrykkeriet den 21. August bleve indviterede ud paa Landstedet paa gl. Kongevei i Anledning af Broncemedaillen fra Udstillingen i Paris; vi tilbragte, som sædvanlig paa Landstedet, en gemytlig Aften.

Resten af Aaret henrandt uden videre Mærkeligt og sluttede med de sædvanlige Fødsels- og Nytaarslykønskninger, ligesom vi atter modtog saadanne fra Familien i Jylland.

Efter en Nytaarskrivelse 1868 fra vor Niese Fru M. Præstrud i Aarhus, var det hendes Agt at besøge os i

Foraaret; dette indtraf allerede den 4. Marts, da hun ankom hertil pr. Jernbane, for at besøge os første Gang efter sin Indtrædelse i Ægttestand — hvilket vel var os kjært, men det havde dog været os kjærere i Slutningen end i Begyndelsen af det kolde Foraar — hun maatte derfor tage tiltakke som vi kunde byde hende det. Søndagen den 8. Marts havde vi nogle af Familien samlet hos os, og et Gjenbesøg hos vor Fætter Nørbye foregik den 15. Marts, hvor vi atter vare samlede. Forresten bestod hendes Glæde i at freqventere Theatrene; hun saae Thrymsqviden (den 14. Marts) paa det kgl. Theater — og i at besøge Familie og gamle Veninder. Besøget hos os blev til Mandag Morgen den 16. Marts, da hun pr. Jernbane tog tilbage igjen og havde en heldig Reise, da hun var i sit Hjem i Aarhus Kl. 2¹/₂ Eft. og fandt Alt i sin gamle Orden — hun havde ikke været søsyg.

Vor Niese medbragte ved sit Besøg hos os den Nyhed: at min Kones Søster, Madame Abelone Hauge, havde kjøbt sig et Sted i Ringkjøbing for 500 Rigsdaler, som hun skulde tiltræde den 1. April; jeg afsendte naturligvis Brev til Ringkjøbing for at lykønske min Svigerinde dertil; vi glædede os til denne Forandring med hende, da hun paa denne Maade havde sin egen Raadighed.

Paa min Fødselsdag den 5te April 1868, om Aftenen, hos vor Fætter Malermester Nørbye til hans Datter Ida's Confirmation, der var foregaaet samme Dag.

Den 24. Juni derefter blev Grundstenen lagt til den Bygning, der blev bygget og indrettet til Bianco Lunos Bogtrykkeries fremtidige Virken; og forunderligt nok modtog Firmaet Bianco Luno d. 11. Juli derpaa den mindre glædelige Efterretning, at Rigsdagstidenden osv. ved Licitation var gaaet tabt.

Den sidste Halvdeel af det gamle og Begyndelsen af det

nye Aar hengik sin vante Gang, — dog skulde den 17. April 1869 bringe Sørgebudskabet: at vor ærede Ven, Conditor Ludvig Præstrud i Randers, var afgaaet ved Døden, Natten imellem den 16. og 17. April, Kl. 12.

Aaret 1869 blev atter et Mærkeaar fra Bogtrykkeriets Side, da den til Samme opbyggede og dertil indrettede nye Bygning i lille Helliggeiststræde Nr. 8, var saavidt færdig, at Indflytningen efter Paaske kunde paabegyndes; da dette var voxet betydelig i de 31 Aar det havde været paa Østergade, blev her Meget at tage vare med at ordne mange Ting, forinden de kunde flyttes; man kan tænke sig Flytningens Storhed ved, at Sommeren hengik hermed — dette skete successive, eftersom Sætterreoler, Maskiner og Presser bleve ordnede og opsatte, og Personalet dertil efterhaanden flyttede hen paa Pladser ad interim, saa at jeg saa at sige var den Sidste, der forlod det gamle Sæteri, da jeg først tiltraadte det Nybyggede den 23. September.

Ved det første Svendegilde, der fandt Sted i Oktober, efter Indflytningen i det nye Locale, var jeg med at lykønske og gratulere Hr. Ferd. Scharnowsky som Medcollega; Hr. Faktor Hansen og Hr. Muhle overværede Høitideligheden, hvor et Par Sange i Dagens Anledning for den nye Collega og for Bogtrykkeriet bleve afsungne, og Aftenen henrandt i en munter Stemning med livlige Skaaler, saavel for Fru Luno, Bestyrelsen og de Ældre i Bogtrykkeriet.

Nytaarsdag 1870 havde vor agtbare og virksomme Fru Charlotte Luno bestemt som Indvielsesdagen for den Bygning, som hun havde ladet opføre for Bianco Lunos Bogtrykkeries fremtidige Virksomhed, der tillige blev en dobbelt Festsdag, navnlig: dets 38te Fødselsdag. Høitideligheden stod hos Hr. Nærum paa Nytorv — skraaes for Raadhuset — fra Kl. 8 Aften, og hvortil foruden Byg-

herreerne og Bogtrykkeriets Bestyrere, dets Sættere og Trykkere vare indbuudne og bleve modtagne af Fru Luno selv med flere Damer. Localet var festligt smykket med Hr. Bianco Lunos Bryststatue, som var udført af Hr. Thorvald Muhle; en gemytlig Tone herskede og flere smukke og træffende Sange bleve afsungne, som paafulgtes af livlige Taler og Skaaler, hvor ingen bleve glemte; et Digt fra Fru Luno blev deklameret — og Festen sluttedes med Dands, hvori Damerne deeltog — deels ved Fiolin og deels ved Fortepiano til Klokken 2¹/₂.

Efter denne Høitidsdag paafulgte vor egen Jubelfest: Den 11. Januar 1870 — paa hvilken jeg holdt min Sølvbryllupsdag med min kjære Hustru Bodil Kirstine. Jeg maa her tilstaae, at jeg opvaagnede paa denne Dag med et særdeles glad og veltilfreds Sind og overrakte efter min Opstaaen min kjære Ægtehalvdeel følgende Skrivelse:

•Elleve Januar. 1845—1870.

Elskede, kjære Hustru, min dyrebare Plejerinde! modtag herved min hjertelige Lykønskning paa vor fælleds Jubelfest, vor Sølvbryllupsdag, paa hvilken jeg efter først at takke Gud, der i de henderne 25 Aar har skjænket os begge et godt Helbred, maa takke Dig, min Elskede Hustru, for det hyggelige Hjem, Du ved medvirkende Huusflid og Økonomi har skabt, der er gaaet gradeviis fremad Aar for Aar ved Din Huussands for det Nyttige og Passende, saaledes at det altid har fundet Smag for Familie og Venner; ja, jeg maa af Hjertet takke Dig, da jeg uden saadan Bistand vist næppe havde opnaaet det.

Nu er det min Bøn til Gud, at han vil bevare os Begge vort Helbred i de Dage vi har tilbage, og at jeg fremfor Alt maa beholde Dig, kjære Hustrue, til jeg lukker mine Øine for sidste Gang.

Lad os nu Begge være glade paa denne Dag, jeg haaber vi har enkelte Venner, der vil staae os bi, dersom mørke Dage skulde oprinde.

Din lille Mand.

J. C. Lund.

Det var os en stor Glæde paa denne Dag at have vor kjære Principalinde Fru Charl. Luno og hendes Bestyrere for Bianco Lunos Bogtrykkeri: Hr. Kasserer F. Dreyer med Frue, Hr. F. S. Muhle (og Hr. Faktor H. V. S. Hansen, som Tiden blot tillod at hilse) — samt Jomfru Thea Kappers hos os; fra hvem smukke Erindringsgaver om Morgenens vare os tilsendte; og hvad der især gjorde et træffende Indtryk, var efterskrevne smukke Mindedigter fra Fru Luno for de 25 henrundne Aar og de hjerteligste Lykønskninger for os Begge i vor øvrige Levetid, om Gud vil, lige til Guldalderen. Ligesom de Æredes personlige Lykønskninger vistnok kom fra oprigtige og velmente Hjerter — saaledes bleve gjensidige Skaaler om Aftenen udbragte med de ærede Sølvbryllupsgjæster i al Venlighed og Glæde.

Mindedigtet lyder saaledes:

Paa denne Høitidsdag jeg Eder bringer
Et venligt Ønske, et Erindringsblad.
Saa smukt i Dag jo trindt om Eder klinger:
At fem og tyve Aar I fulgtes ad!
I Lyst og Nød — i Sorger som i Smerter
Til samme Maal kun haabed Eders Hjerter!

Hr. Lund — for fem og tyve Aar tilbage
Med Ungdomskraft paa samme Sted De stod
Hvor De endnu, paa Deres gamle Dage
Udretter Deres Dont saa flink og god.
Det derfor ei vil undre Dem at høre
At jeg til »Husets Støtter« Dem henføre.

Naar derfor jeg paa denne Dag Dem giver
En Tak for Deres lange Virksomhed,
Saa veed jeg vist, at glad De derfor bliver,
Men ogsaa jeg mig fryde vil derved.
At De har seet — og kjender alle Minder,
Som trofast tæt til Lunos Navn os binder.

Og Deres Hustru beder jeg modtage
En venlig Hilsen og paa denne Dag,
Et Ønske, at hver Stund, hun har tilbage
Maa vorde Dem og hende til Behag,
At endnu glade De maae vandre sammen
I mange Aar i Kjærlighed og Gammen.

Ja, gid at Sølvkrandsen end maa smykke
Dem begge To i mange glade Aar,
Gid ingen Sorger maa i Fremtid trykke,
Gid Gud Dem signe hver en Dag, der gaaer;
Gid Sølvkrandsen engang Guld maa blive,
Ei bedre Ønske kan jeg Eder give!

Charlotte Lunø.

Denne Dag blev saaledes en af vort Livs mindeværdigste Dage; jeg for mit Vedkommende følte mig særdeles lettet, da jeg nu var overbevist om, at min samvittighedsfulde Virksomhed i de da henrundne 38 Aar, tilfulde var bleven paaagtet — og ved den Venlighed og Humanitet, der vises mig, saavel af mine Foresatte som af mine daglige Medcolleger, bevirker: at jeg arbejder med fornyet Kraft.

I dette Afsnit af mit Liv skulde jeg endnu i de tvende sidste Aar af samme opleve en storartet Krig i Europa — navnlig den Fransk-Tydske Krig 1870—71 — hvor Danmark rigtignok ved sin velovertænkte Politik besluttede sig til at være neutral, endskjøndt de Danske ventede et ganske modsat Resultat, end som bekjendt Udfaldet blev. Den 9. Juli erklærede Frankrig Preussen Krig, og brugte derpaa 3 Uger til at ordne sig paa Valpladsen . . . Kampen begyndte, da den franske Hær var opstillet den 2den August; men hvilken Skjæbne den første Maaned — den 2den September maatte den store Keiser, Napoleon III, da Mac Mahons

Armee ved Sedan maatte capitulere, selv overgive sig som Fange til den preussiske Konge, Wilhelm, hans Fjende. Tiden tillod ikke at notere denne store frygtelige Krig, men Resultatet af samme er jo Enhver bekjendt, som har lidt Interesse. Paris's Bombardement og derpaa den rædselsfulde Borgerkrig, der slutter Tragedien, var sørgeligt at opleve. Man kan ikke nægte, at det var en tapper Krig for Tydskland, der opsvang sig til et Keiserrige.

Hvad Familie-Anliggende angaaer skulde ligeledes i Slutningen af dette Afsnit skee et Dødsfald, der gjorde et eget Indtryk paa os, idet vor kjære Niese Marie Præstrud, født Svenningsen, afgik ved Døden den 14. Februar 1871, 38 Aar, 2 Maaneder og 18 Dage gammel. Denne kjære Afdøde, som ifølge sit fleeraarige Ophold i Hovedstaden, var bleven nærmere knyttet til os, og som vi i Aarene 1850—52 modtog flere venlige Breve fra, som vare skrevne af hende i Borris Præstegaard og Randers, kom selv her til Kjøbenhavn i Efteraaret 1852, da 19 Aar gammel, livsglad og munter; vi kunde godt lide hende, da hun besad en oprigtig Character. Hun var allerede da 2 Aar forlovet med Broderen til Conditør Ludvig Præstrud i Randers, hos hvem han var; men der var lang Udsigt til denne Forbindelse, da han vilde arbeide sig op, for at kunne begynde paa samme Maade som Broderen. Det var ligeledes hendes Bestemmelse at virke til dette Øiemed; hun blev foreløbig hos os til en Plads kunde aabnes for hende; efter at have havt et Par Pladser, der vare mindre heldige, erholdt hun Condition hos den ældre Grosserer Puggaard, hvor hun conditionerede i fem Aar, hvor vi om Sommeren besøgte hende paa hans Sommersted Skovgaard ved Ordrup. Da hun imidlertid var af de Characterer, der bestandig havde nye Tanker i Omløb,

hvorved hun troede at komme frem, men som ikke lode sig realisere, besluttede hun at søge sin Lykke i Jylland og opsagde sin Plads hos Grosserer Puggaard, hvorefter hun reiste til Randers og efter Anbefaling erholdt en Plads: Agent Bay sammesteds, hvor hun conditionerede i 3 à 4 Aar til hendes Indtrædelse i Ægteskab, efter 13 Aars Forlovelse. Hendes Forlovede, Carl Præstrud, havde besluttet at nedsætte sig som Conditor i Aarhus, hvor Broderen Ludvig Præstrud havde ladet etablere en storartet Boutik, i Haab om: at det vilde gaae som hos ham selv i Randers. Den 3. November 1863 bleve de ægteviede i Randers, ved hvilken Leilighed Agent Bay lod Brudeparret kjøre i sin egen Vogn, da hun havde vundet Agtelse i hans Huus, og skjænkede dem smukke Brudegaver; forresten var Bryllupet simpelt, men smukt arrangeret. Deres Afreise til Aarhus foregik den 4. November pr. Jernbane, hvor de i deres Hjem modtog Lykønskningsbreve fra os tilligemed vort Photographi.

Nu var vor kjære Niese kommen saavidt, nu skulde det vise sig, om Lykken var med dem; men desværre viste det sig snart, at det ikke gik med det storartede Anlæg. Carl Præstrud var en dygtig arbejdende Conditor, men en mindre heldig selvvirkende Mand. Efter 1 Aars Forløb flyttede de fra det først etablerede Sted, af Mangel paa Søgning, til Gaarden, hvor Selskabet Athenæum var, og holdt snart op med Udsalget, blev Selskabets Vært og indskrænkede dem med Beværtningen til samme, hvor de bleve overladte en god Leilighed imod at have Tilsyn med Bibliotheket og holde det i Orden.

Det var en Vending i de glade Forhaabninger for vor kjære Niese, Marie Præstrud; dog haabede hun til det Bedre, hun var ufortrøden og virksom paa sin Side med Kostgængere osv., som gik godt i 5 à 6 Aar, indtil hun satte

sit Helbred til, idet hun maatte sørge saa at sige for Alt, da Hr. Carl Præstrud ikke kunde faae nogen Bibeskjæftigelse.

Vor kjære Niese var gudhengiven og glemte ikke i de henrundne Aar at sende os de hjerteligste Breve paa Fødsels- og andre Festdage, som ligeledes bleve gjengjeldte fra vor Side; men hun greb — i Haabet at komme fremad — enhver Leilighed til at bygge Luftkasteller, som vel kunde lade sig udtænke, men ikke realisere, og søgte mange Ting, men Alt forgjæves . . . Der var desværre Udsigt til det modsatte af, hvad hun tragtede efter, da ved Forandring af Athenæums Huusvært, Leiligheden blev dem indskrænket, saa de maatte beslutte dem til at fratræde, da de ikke kunde substere; da nu hertil tillige stødte Sygdom, desværre i den Grad, at hun to Vintre efter hinanden maatte ligge tilsengs, besluttede de dem til at reise til Randers, hvor Hr. Præstrud tiltraadte sin gamle Plads hos sin afdøde Broders Enke, hans Svigerinde Olivia Præstrud, der tillige havde været saa opmærksom at leie en Leilighed til dem. Uagtet vor Niese saaledes var meget svækket efter den sidste Vintersygdom, kunde hun dog ikke modstaa Lysten, efter at være kommen til Ro i Randers, den sidste Sommer — med Hovedet fuldt af Spekulationer — at gjøre en Udflugt til Kjøbenhavn, dels for at søge Lægehjælp og dels for at høre om ikke en bedre Livsstilling kunde aabne sig for dem; hun kom uventet til os tillige med sin ældste Datter og vi bleve meget ilde stemte ved at see hende, og kunde ikke godt tilgive hende hendes Uforsigtighed; Lægerne gave hende vel Raad, men uden Nytte for hendes formeget svækkede Tilstand, og bedre Stilling var der heller ikke at tænke paa i Øieblikket, saa hun maatte reise hjem igjen uden noget Resultat; men kom dog heldig tilbage til Randers. I de første Dage af Januar 1871 skrev hun paa Syge-

leiet det sidste Brev til os, og den 15. Januar sendte jeg, indlagt i et Brev til Thea Kappers — som en Tid havde været i Randers — det sidste Brev til vor kjære Marie, med nogle trøstende Ord til Overveielse. Det var os dog en Trøst, at hun døde i god Forstaaelse med sin Familie, og at hendes gudhengivne Svigerinde, Olivia Præstrud, holdt en trøstende Tale til hende; hvorpaa Marie takkede hende og bad hende sørge for sine to Smaa piger; ligesom hun før sin Død tog Ringen af sin Finger, som hun overrakte sin Mand og sagde ham og sine Kjære Farvel, og hengik kort efter til sin Herre og Frelser.

Hermed slutter det tredie Afsnit eller de 70 Aar af mit Liv, i hvilket jeg maa takke Gud, at han har bevaret mig og min Hustru vort Helbred.

Tilbageblik.

Som der i Tiden skeer Forandringer og Omvæltninger i mange Retninger saavel i Kasse- som Foreningsvæsen, saaledes havde jeg ikke tænkt mig: at Fattiggassen, som Nytaar 1834 blev oprettet af d'Herr. Bianco Luno & Schneider, skulde, i Forening med de andre i samme Øiemed oprettede Fattiggasser, virke til Dannelsen af en solid typografisk Forening; Fattiggassen havde nemlig til Formaal: at understøtte trængende Typografer og dissers Enker, der vare i fattige og uheldige Tilfælde, efter Kassens Evne; hvilket Exempel snart blev efterfulgt af alle de større Bogtrykkerier, istedenfor den gamle Methode, at indsamle til hver Enkelt, der indfandt sig, som var ubehagelig og generende.

Valgembedet ved denne Fattiggasse i Bianco Lunos Bogtrykkeri, som jeg modtog den 7. Marts 1834 som Indkassator, fratraadte jeg fra 1. Juli 1867, efter 33 Aar — tilligemed

Indkassationen ved »De forenede Kasser«, efter 25 Aar; hvilket unegtelig var en lang Aarrække ved Gratisforretninger, hvorfor der ikke var anden Opmuntring end Æren.

Da der imidlertid saaledes efterhaanden var bleven oprettet Fattigkasser i alle Hovedbogtrykkerierne heri Staden, blev det i Begyndelsen af Aaret 1869 af nogle Typografer foreslaaet: at danne en Forening med Fattigkassernes Formaal og i dette Øiemed at slaae alle disse Kasser sammen til een Hovedkasse, for i Forening at kunne virke mere hensigtsmæssig. Efter flere Sammenkomster i denne Anledning blev det til Virkelighed, at en »typografisk Forening« blev stiftet fra 1. Juli 1869, med et maanedlig Contingent af 1 $\frac{1}{2}$ 4 β af hvert Medlem i samme, som blev betalt forud; hvorpaa Foreningen overtog den hele Udgift fra 1. August derefter, som en dertil valgt Kasserer paatog sig at besørge efter midlertidige Love. Foreningens bestemte Love bleve vedtagne paa Generalforsamlingen den 5. og 12. Marts 1870 og sammes Formaal vedtaget saaledes:

»Foreningens Formaal er: ved jævnlige Sammenkomster, Diskussion af Spørgsmaal vedrørende Typografien og dens Udøvere, Foredrag, Oprettelsen af et Bibliothek at vække og vedligeholde Sandsen for Bogtrykkerkunsten og tilvejebringe et godt kameratligt Forhold blandt Udøverne, og endelig at understøtte Foreningens trængende Medlemmer.«

Foreningens Bestyrelse bestaaer af en Formand, en Kasserer og tre Medbestyrere, der vælges paa et Aar, og Gjenvalg kan finde Sted. Tillige har Foreningen et Repræsentantskab bestaaende af 20 Medlemmer, der vælges paa et Aar, og de næste 5 Stemmer efter de 20: som Suppleanter.

En heldig Overraskelse indtraf i det 1ste Halvaar af 1871, navnlig: Kammerherre Berlings Gave paa 600 Rd., som blev udbetalt Foreningen, hvorhos, tillige med 25 Rd. af

Beholdningen, blev indkjøbt Østifternes Kreditforenings-Obligationer til Værdi 700 Rigsdaler, saa at Kassebeholdningen d. 30. Juni 1871 var:

I Obligationer	700 Rd.		
I Bikuben.....	152	- »	13 β
Kontant.....	71	- 5 ½	2 -
	Ialt ...	923 Rd. 5 ½	15 β

Finale.

Som passende Slutning for dette biografiske Afsnit, indtraf et heldigt Sammentræf. Den 30. December 1871 var saaledes en særegen Høitidsdag, der var mig meget kjær, paa denne Dag indtraadte en Elev fra Bogtrykkeriet, Alfred Hoff, som udlært Trykker, og blev som sædvanlig ved given Leilighed, arrangeret et Festgilde af Fru Luno; ved dette Tilfælde blev der vist mig den Ære, at jeg paa Grund af min 50aarige Juul som Sætter efter Læretiden og 40aarige Juul i Bianco Lunos Bogtrykkeri fik ved Festbordet overrakt en Sang, som blev afsungen — efter at en Sang til den nye indtraadte Typograf Hr. Alfred Hoff, og en do. til Fru Luno selv vare gaaede forud. Høitideligheden overværedes af Bogtrykkeriets Ansvarhavende Hr. F. S. Muhle og Hr. Faktor H. V. S. Hansen samt 25 Typografer. Efterat nedenstaaende Sang var bleven afsungen blev min Skaal udbragt af Hr. Faktor Hansen paa en meget smuk og roesværdig Maade; ligesom Hr. Muhle, der havde ført mig tilbords, viste mig, tilligemed mine øvrige Medkolleger, al Opmærksomhed. Ovennævnte Sang, til Mel. »Der er et Land«, lyder saaledes:

Halvhundred' Aar Du nu har fulgt den Fane,
Som sejrrig frem med Kunst og Viden gaaer;
I fyrgetyve Aar af Livets Bane
Du virket har det Sted, hvor nu Du staaer.
Derfor vi glade Dig vor Hyldest bringe
Og til Din Ære højt af Hjertens Grund
Skal ungdomsfrisk og frit vor Stemme klinge
Hurra for Alders-Typographen Lund!

Hvad har Du seet og hørt og fulgt i Tiden
I Bianco Lunos travle Virkested?
Hvad har Du høstet der ved Arbejdsfliden,
Som endnu ej Du kjedes, trættes ved?
Du saae at op og ned gaaer Alt i Verden,
At Mindet sattes, Luno har fortjent,
At Gud var med i Glæden som i Smerten,
Du høstede Løn, som trofast Du var kjendt.

Er end Din Arm lidt svag, din Ryg lidt kroget,
Er end din Gang lidt tung, Dig til Besvær,
Saa mangler Øjets Kraft dog ikke noget
Og Dagens Dont er Dig endnu saa kjær.
Gid endnu mangt et Nytaar maa oprinde,
Det ønske vi for Dig i denne Stund,
Hvori Du Sundhed, Held og Glæde finde.
Hurra, for Alders-Hædersmanden Lund!

Ludvig V. Hansen.

Endnu kom mig herpaa en ganske uventet Høitidsdag, den 21. Juni 1872: idet jeg af mine Medcolleger*) i Bogtrykkeriet blev overrasket med en Sølvpokal, som Gave paa min 50-aarige Jubilæumsdag som Sætter; tilligemed tvende Gratulations-Digte, navnlig: et Digt fra Typograf Ludvig Hansen i Bianco Lunos Bogtrykkeri, og fra det

*) Teksten her stemmer ikke overens med det følgende, hvor det siges, at det havde været kærere, hvis Sølvpokalen havde været fra Kollegerne selv.

Berlingske Bogtrykkeri en poetisk Hilsen fra 8 tidligere i B. Lunos Bogtrykkeri arbejdende Typografer — begge Digte smukt forfattede. Men Glandspunktet paa Dagen blev, foruden foregaaende personlige Gratulation saavel af samtlige Colleger som af Fru Luno selv, at Fruen endvidere efter Dagens Gjerning sendte Viin og Kage paa selve Sætte-riet, hvor hun selv tilligemed Bestyrelsen og Bogtrykkeriets Medcolleger sluttede sig, som jeg, efter hendes Ønske, anmodede om at drikke et Glas i Dagens Anledning. Hr. Kasserer Dreyer fyldte den første Pokal til mig, som det var mig en Glæde, ved forskellige Skaaler, at tømme med samtlige de kjære Venner, som Tak for den gode og humane Omgang i de hennrundne Aar. Desforuden var min Kone og jeg indbudne til Middag hos Fruen.

Ja, det var smukt at modtage en Pokal, som naturligviis glædede mig — men det havde været mig kjærere om den var kommen fra mine Colleger selv; imidlertid fortjente de Ærede tilligemed Bestyrelsen min oprigtige Tak! Slutnings-Arrangementet var høitidelig, for hvilket jeg især maa takke min ærede Fru Charlotte Luno.

De overrakte Gratulations-Digte paa min 50-aarige Jubilæumsdag som Sætter efter Læretiden, den 21. Juni 1872, lyde saaledes:

Fra min Collega Ludvig V. Hansen.

Tiden heniler og Aar efter Aar,
Dage og Timer henrinde;
Ungdommens spøgende, smilende Vaar,
Manddommens virksomme, trættende Kaar,
Bliver engang et Kjærminde.

Saadan i Dag maa det være for Dig,
Halvhundred Aar er jo svunden
Siden Du ung og paa Fremtidshaab rig
Tænkte: Nu har jeg en Livsvej for mig
Gjennem min Læretid vunden.

Derfor i Dag maa vel Minderne frem
For dine Tanker nu strømme:
Barndommens Glæder sig blander med dem
Ungdommen bragte i sorgløse Hjem;
Manddommens fagreste Drømme.

Dog til det Sted hvor din Virksomhed naaer
Fire Aartier tilbage,
Drager din Tanke — der endnu Du gaaer
Tro til dit Værk, som i Ungdommens Aar
I dine Alderdoms Dage.

Der har Du seet Bianco Luno har skabt
Virksomhed for Dig og Mange;
Der har Du fulgt hvad blev vundet og tabt —
Virket i Vexlen af Meget og Knapt —
Gjennem de Aaringer lange.

Der har Du seet at et Minde blev sat,
Som frem et Vidne kan bære
Om, at naar Livet her bliver forladt,
Døden indruller vort Jordliv i Nat —
Aanden dog holdes i Ære!

Her har Du vundet saa mangen en Ven
Mens Du kun vandt en Veninde —
Og til Fru Luno Din Tanke flyer hen
Naar Du i Dag atter mindes igjen
Tiden — og hvor den mon svinde.

Derfor i Dag Dig lykønsker Enhver,
Som kan din Virksomhed mindes;
Derfor jeg skjænker min Sang og Dig her:
Toner fra Tiden saa fjern og saa nær,
Som til et Minde kan bindes.

Hilsen fra Undertegnede i det Berlingske Bogtrykkeri.

Du saae, hvorledes Slægt efter Slægt
Gik bort, medens Du stod tilbage;
Du følte Tyngden af Aarenes Vægt,
Som voxed i talrige Dage. —

Men de, som gik bort, Dig mindes endnu,
 Skjøndt spredt i Staden de bygge,
 Din Alder hos Lunos de komme ihu,
 Og ønske Dig derfor til Lykke.
 De sende Dig Hilsen med Haabet, at Du
 Seer Aftensolen med Glæde,
 Med Ønsket, at længe, tilfreds, Du endnu
 Maa Lunos Locale betræde!

<i>Jul. Kønig.</i>	<i>C. W. Auner.</i>	<i>W. Bønicke.</i>
<i>I. Davidsen.</i>	<i>P. A. Holst.</i>	<i>Chr. Jensen.</i>
<i>P. Preutz.</i>	<i>Thorvald Petersen.</i>	

Det kan ikke nægtes, at Arrangementet var et smukt Træk, men Høitideligheden havde gjort dobbelt Indtryk paa mig, — naar den var foregaaet, da jeg i 1867 fratraadte som Indkassator for Kasserne efter saa mange Aars Forløb; men alligevel glædede det mig: at mine Medcolleger i 1872 havde anden Tænkemaade end i 1867.

Tredie Hoved-Stadium for Bianco Lunos Firma.

Da Fru Charlotte Luno, efter 20¹/₂ Aars Forløb fra Bianco Lunos Død, gjerne vilde trække sig tilbage fra Bogtrykkeriets Styrelse og helst ønskede at een af de Paagjeldende af Hr. Bianco Luno selv valgte Bestyrere og senere Overtagere, navnlig: Hr. Fritz Siegfried Muhle, Ansvarshavende for Bogtrykkeriets Firma, og Hr. Kasserer Ferdinand Dreyer, overtog Firmaet, indtraadte fra Nytaar 1873, efter foregaaende indbyrdes venskabelige Overeenskomst, den Forandring: at Hr. Muhle fratraadte Bogtrykkeriet og Hr. F. Dreyer overtog Bianco Lunos Bogtrykkeri

som Chef for Firmaet for egen Regning, imod at betale Hr. Muhle sin Part i samme, og Fru Luno en bestemt aarlig Sum.

Efterat Hr. Kasserer F. Dreyer havde faaet Borgerskab som Chef for Bianco Lunos Bogtrykkeri og Firma, blev Søndagen den 16. Februar 1873 valgt som Høitidsdag i denne Anledning i Hr. Nærums nye Restaurationslocale paa Kjøbmagergade. Dette bestod i et Middagsgilde fra Kl. 4—8, til hvilket Bianco Lunos ældste Broder, Major Luno og et Par andre af Familien tilligemed Bogtrykkeriets Typografer vare bedte, som samledes med Hr. Dreyer og Søn samt Hr. F. S. Muhle og Hr. Faktor Hansen til bestemt Tid. Da de vare samlede om det smukt arrangerede Festbord, ønskede Hr. Dreyer Forsamlingen velkommen ved et Glas i Dagens Anledning, og enhver bidrog til: at denne Fest foregik i den gemytligste Stemning; Fru Luno befandt sig ikke vel til selv at give Møde ved denne Leilighed, men lod ved Hr. Thorvald Muhle oplæse et Digt fra hende. Derefter blev, ved korte Mellemrum, først en Sang afsungen til Fru Charlotte Luno, derpaa til Hr. Fritz Siegfried Muhle og endelig en Hilsen til Firmaets nye Chef Hr. Ferdinand Dreyer. Sangene bleve efterfulgte af Taler: for Fru Luno af Typograf J. Bruun; for Hr. F. S. Muhle af Typograf Ludvig V. Hansen, og for Hr. F. Dreyer af Typograf Jakob Nielsen; Skaalen gjenlød, efter hver Sang og Tale, med et nifoldigt Hurra! som ved Taktaler bleve besvarede af Hr. F. S. Muhle, og den nye Chef Hr. F. Dreyer. Herefter blev afsungen en Vise om store og smaa Forandringer af Ludvig V., saa at Festen sluttedes ved forskjellige Taler og Skaaler omtrent Kl. 7³/₄ efterat [man] hav[d]e drukket Kaffe. Derforuden blev tilkjendegivet: at den agtede Fru Charlotte Luno havde besluttet at stifte et Legat for de ældre Typografer i Bianco Lunos Bogtrykkeri.

Digtet fra Fru Charlotte Luno og de andre 3 Hoved-
sange lyde saaledes:

I.

Fra Charlotte Luno.

Som en Erindring om denne Stund
Jeg beder Dem her modtage
En simpel Hilsen af Hjertens Grund.
Et Minde fra svundne Dage.

Følg med mig da gennem Livets Vei,
Ad Tidens rullende Bølge,
Saa mangen minderig Glemmigej
Dybt i mit Hjerte sig dølge.

Mit Ungdomshjem var ej fri for Savn,
Jeg kjendte til trange Dage;
Derfor fra Hjemmets den sikre Havn
Jeg tidligt bort maatte drage.

Fra Fødested til en fremmed By
Jeg kom med frimodig Tanke;
Og Gud var med mig — jeg fandt et Ly,
Jeg ene ej skulde vanke.

Jeg fandt en Arne, et Fremtidssted,
En Mand — min Stolthed og Lykke,
Et Navn, som jeg maatte glædes ved
At det mig nu skulde smykke.

Thi Bianco Luno var vidt bekjendt
Saavel blandt Lave som Høje;
Ved Fremadstræben og ved Talent
Sin Stand han vilde forhøje.

Et Træ han plantede, hvis Løv saa smukt
Saa Mange skulde fornøje;
Men nød kun lidt af dets gyldne Frugt
Dog før han lukkede sit Øje.

Et Fiirkløver bød han at holde Vagt
Og værne om Planten trolig
Naar han til Hvile og Ro var lagt
I Gravens fjælede Bolig.

De Fire blev deres Løfte tro,
Og Træet ved Dem sig hæved,
I Modgangstider ved Kraft og Ro,
Ved Haab naar Grenene bæved.

Blandt disse Fire jeg nævne vil
Mig selv — foruden at blues —
Bidraget mit jeg har vel til
At Træet ej skulde kues.

Men ene jeg ej i Verden stod;
Mænd stod der ved min Side —
Som ej alene mig kjæmpe lod,
Men tro med mig monne stride.

Og, Gud skee Lov! — over Land og By,
Herhjemme og fremmede Stæder
Lunos Navn vandt et værdigt Ry,
Blev priisbelønnet med Hæder.

Nu har jeg bygget hans Navn et Hjem
Hvor Efterslægt det skal finde;
Haabe jeg tør det blomstrer frem
Som Lunos værdige Minde.

Naar nu jeg, træt af den lange Tid,
Hvile mig vil lidt rolig,
Drage Tanken fra Livets Strid
Til min snævrere Bolig,

Føler jeg dybt hvad jeg skylder Dem,
Som stod mig nær i Verden,
Dem som mig hjalp mod Maalet frem
Trofast i Fryd som i Smerten.

Derfor en Tak jeg bringer her
Dybt fra mit Hjertes Gjemme;
Alle hav Tak, som stod mig nær,
Jeg skal ej Nogen forglemme.

Og jeg vil haabe at Alt gaaer vel,
Fremad til Ry og Ære,
Fremad til Gavn med Kraft og Held!
Det skal mit Ønske være.

Og jeg vil bede: at Lunos Navn
Fast maa staae som hans Minde,
Være til Slægters Held og Gavn,
Mens Tider komme og svinde.

Gud! Du som styrer paa Jord vor Vej,
Du Din Velsignelse sprede
Over det Sted — forlad det ej,
Du det i Fremtid omfrede.

2.

Til Fru Charlotte Luno.

Mel.: Længe var Nordens.

Høit skal det tone,
Lyt skal det klinge:
Tak for Din Daad gjennem Sorger og Lyst,
Vi vil bevare
Dig i vor Tanke,
:|: Gjemme Dit Minde tro i vort Bryst. :|:

Trofast Din Virken
Var gjennem Livet,
Mildt var Dit Hjerte og tro var Din Sjæl;
Du har med Glæde
Kjærligt omfredet
:|: Værket, som Luno begyndte med Held. :|:

Stormfulde Skyer,
Brusende Bølger
Ofte slog ind paa Din Livsvej med Brag;
Fasthed i Sindet,
Snildhed i Tanke
:|: Bragte dog Solskin den kommende Dag. :|:

Luno et Minde
Du har opbygget,
Som der skal staae gennem Vinter og Vaar;
Det skal Du skue
Herligt og kraftigt
:|: Fremad at gaae gennem kommende Aar. :|:

Træt af at færdes
Kan Du vel være,
Du dog Din Tanke maa ej drage med;
Den maa Du sende
Hist fra Din Arne,
:|: Lade den dvæle det vanlige Sted. :|:

Gid da Du længe
Roligt maa leve;
Glæde og Fred har din Fremtid i Gjem;
Tak for Din Virken!
Hjerter Dig mindes;
:|: Himlen velsigne Dit venlige Hjem! :|:

3.

Til Frits Siegfred Muhle.

Mel.: Vort Fødeland var altid rigt.

Vi Alle i en Række Aar
— Det vil vist ingen skjule —
Har seet paa mangt et Værk der staaer:
•Hos Luno trykt ved Muhle.•

Og under dette Firmanavn
Er vunden Ry og Hæder,
Ej blot i Staden Kjøbenhavn,
Men ogsaa andre Stæder.

Og denne Mand med dette Navn
Saa godt vi Alle kjende,
Han vilde gjerne lette Savn,
Og Alt til Glæde vende.
Han havde Arbejdsstanden kjær
Og kun dens Vel for Øje;
Var ligefrem imod Enhver,
Den Lave som den Høje.

Hans Glæde var, det fremad gik
Med travle, muntre Dage.
I Sorgens mørke Øjeblik
Holdt han sig ej tilbage —
Han virked tro mod Maalet hen
Til Hædersglands at vinde;
Og deeltog i Bestyrelsen,
Der danned' Lunos Minde.

Nu vinker Dig en anden Vej,
Nu kalder andre Glæder,
Dog veed vi, Du forgjætter ej
Bianco Lunos Hæder;
Vi veed, Du en Erindring bær'
Saa dybt i Hjertets Gjemme,
Og Alle dem, Du her stod nær,
Du aldrig vil forglemme.

Saa lad os tolke vort Farvel
Og som vort Haab fremsige:
Gid Sundhed, Lykke, Fryd og Held
Ej fra Din Livsvej vige.
En simpel Tak maa denne Stund
Sig fra vort Bryst fremtrænge,
Vi ønske vil af Hjertensgrund:
Hr. Muhle leve længe!

*Hilsen til Ferdinand Dreyer,
som Chef for det Bianco Lunoske Officin.*

Mel.: Der er et Land.

Naar Tiden, lig den stolte Bølge, bruser
Henover Vinter, Sommer, Høst og Vaar,
Den snart saa mild og snart saa skarp hensuser
Og bringer med sig vexelrige Aar.
Held den, der glad og stolt kan see tilbage,
Naar Timeglasset viser det er Tid
Et Minde om hans Fortid frem at drage,
Som Vidne om hans Liv, hans Kamp og Strid.

Og naar vi her den første Hilsen bringe
Til Dig som Chef for Lunos Officin,
Det maa vel alvorfuldt i Sjælen klinge,
Thi grant Du kjender det paa Skjæbnens Trin.
Din Ungdoms fagre Vaar til det Dig binder,
Da Bianco Luno selv Din Plads Dig gav;
Til det Du knyttet fast ved mange Minder,
Som ej for Dig gaaer bort i Glemslens Hav.

Du der har hørt de barske Storme tude,
Og Du har følt det er en Styrmands Kald
I Modvind vel at passe paa sin Skude,
At vare den i Lyn og Tordenskrald.
Men der Du ogsaa Glæder tidt har fundet
Og seet saa mangt et Solglimt fra det Blaa;
Thi hver en Priis, som Lunos Navn har vundet,
Med Fryd jo maatte Dig til Hjertet gaae.

De mange Aar Du der har seet henrinde,
du virket har til Officinets Gavn,
Og deres Hjerter Du forstod at vinde,
Som værnede tro med Dig om Lunos Navn.
Nu staaer Du selv som Chef. — Gid Held og Lykke
Maa følge Dig den alvorfulde Vej.
Med Tro paa Gud, med Tillid du skal bygge,
Det er en Klippegrund, som svigter ej.

Saa ønske vi at Ry og Held og Hæder
Maa spredes paa den Vej, Du nu skal gaae;
Gid den maa blive rig paa fagre Glæder,
Gid Arbejdsmangel aldrig kjendes maa.
Ja gid Hr. Dreyer maa som Chefen stande
For Lunos Firma mange mange Aar
Og høste Hæder — selv fra fjerne Lande,
Der ej som Muld af Rust og Støv forgaaer.

.

IV.

Fjerde biografiske Afsnit, som slutter
de syv sidste Aar af min typografiske Virksomhed,
1871 til 1ste December 1877.

Ved min Indtrædelse i dette Afsnit af mit Liv — 1871 — var jeg endnu, Gud være lovet, saa temmelig ved min fulde Kraft, men kunde dog tydelig mærke, at Alderen vilde begynde at gjøre sig gjeldende, — da Armkraften tabte sig, hvorved medfulgte hurtigere Træthed; imidlertid hengik endnu et Par Aar ved det gamle; men da jeg i Foraaret 1873 blev syg henved 14 Dage, kom der mig urolige Tanker for, saasom: at Alderdommen for Alvor maaske snart vilde fremtræde; da vi ikke havde havt Tanke for Stiftelsen [for Typografer], kom det os nu for, at det var et stort Gode, naar man havde Huus; jeg forsøgte derpaa, men med min ordinære Fortjeneste lod det sig ikke gjøre. Da jeg nu tillige blev bange for mine Øines tiltagende Svaghed, besluttede jeg — for at gjøre mine egne og min Hustrues Levedage noget lettere, ved at indskrænke min Arbejdstid og have lidt mere Rolighed i vort Hjem — i Efteraaret 1873 at skjænke 500 Rigsdaler til »Stiftelsen for Typografer«, hvor vi saaledes kunde faae en Fribolig for vor Levetid. Denne Beslutning blev ogsaa realiseret, idet jeg betalte bemeldte Sum, og valgte selv den Leilighed, jeg og min Hustru vare blevne enige om, som blev istandsat og olie-malet.

Dette Alderdomshjem — Stiftelsen for Typografer, Lille Istedgade Nr. 4, 2. Sal — tiltraadte vi fra April Flyttetid 1874. Fra 28. Juni derefter indskrænkede jeg, efter venlig Overenskomst med Firmaets Chef, Hr. Bogtrykker F. Dreyer, min Arbejdstid til 7 Timer daglig i en Tour, med mindre Arbejdsløn — efter i 42 Aar at have virket i samme paa ordinær ugentlig Lønning; hvortil jeg dog havde den Glæde og Ære fra min 25-aarige Jubelfest at blive tilstaaet et aarligt Honorar for min Levetid. Hermed var saaledes et nyt Stadium af vort Liv indtraadt; vi befandt os glade og meget veltilfreds i vort nye Hjem, det var en Forandring at komme fra den kvalme Luft i Byen og ud i den friske Landluft. Forandringen havde imidlertid en stor Indflydelse paa os, især den uvante Sommer-Solvarme, der især var trykkende for min Hustru; men som Lægen sagde, det var Forandringen af Luften som efterhaanden vilde forandre sig til det Bedre. Imidlertid blev de 3 første Aar slemme for hendes Vedkommende med Sygdom, jeg holdt mig bedre; dog maa vi takke Gud, at det hidtil er gaaet fremad. Men jeg blev skuffet i den Virketid jeg havde tænkt mig, at det endnu kunde gaae, navnlig til Bogtrykkeriets Jubelfest: 50-aarige Nytaarsdag 1882.

I det sjette Aar — 1876 — kunde jeg tydelig mærke, især i de mørke Dage, at det generede mig at sætte den mindre Skrift, som tiltog i dette og det næste Aar i den Grad, at den mindre Skrift i Blyet fra Petit og især smalle lange og fine Titelskrifter blev saa uklare for mine Øine, at jeg i den sidste Tid ofte maatte bede en Collega om at gennemløbe Linierne i Blyet; skønt jeg dog selv havde ordnet og nedsat de nye Titelskrifter i Kasserne, kunde jeg dog tilsidst ikke kjende flere af dem fra hinanden.

Jeg maatte saaledes give mig fortabt, naar jeg ikke vilde resikere Øinene, da tillige Hørelsen blev daarlig. Paa Grund

heraf besluttede jeg, for at undgaa de 3 mørke Vintermaaneder, at fratræde den 1. Decbr. 1877, hvilket jeg omtrent 3 Uger iforveien aftalte med Hr. Dreyer, som han billigede og fandt rigtig.

Et Par Dage før den bestemte Dag indkaldte Hr. Dreyer mig, og indbød mig tilligemed min Hustru til en Slutningsfest paa den kongelige Skydebane, Søndag den 2. Decbr., tilligemed mine Medcolleger paa Bogtrykkeriet. Da jeg fandt det var formeget, sagde han Nei, jeg skulde fratræde med Glands.

Det var med en egen Følelse, at jeg Løverdag den 1. Decbr. 1877 tog Afsked fra min gamle Virkeplads, efterat jeg i Forveien havde afleveret Vinkelhage og Nøgler til min ærede Faktor Hr. H. V. S. Hansen, der saa beredvillig havde baaret over med mig i de sidste Aar; og saa det foreløbige Farvel fra mine ærede Medkolleger. Derpaa blev jeg ved min Hjemkomst overrasket med en prægtig Lænestol fra mine Medkolleger i Bogtrykkeriet, og et stort Photographi af min mangeaarige Principalinde Fru Charlotte Luno. Begge Dele havde min Hustru modtaget forinden min Hjemkomst*).

Søndagen den 2. December blev jeg og min Hustru afhentede af min ærede Principal Hr. Dreyer og Frue fra vort Hjem og kørte til Skydebanen, hvor vi bleve modtagne af min mangeaarige Principalinde Fru Charl. Luno, Hr. F. S. Muhle og Frue samt Hr. Faktor H. V. S. Hansen tilligemed Bogtrykkeriets Sættere og Trykkere og Hr. Faktor Ludvig V. Hansen fra Næstved.

Omtrent Kl. 8¹/₂ gik vi til Bords: jeg havde den Ære at føre Fru Luno og Hr. Dreyer min Hustru, dernæst Hr. Muhle Fru Dreyer og Hr. Faktor Hansen Fru Muhle til Bords,

*) I Regnskabsoversigten fortæller Lund, at han ved Afskeden beholdt sit årlige Honorar paa 100 Kr., og dertil bevilgede Trykkeriet en maanedlig Understøttelse.

ved hvilket der herskede en munter og livlig Stemning. Efterat den første Sang (til mig) var afsungen, holdt Hr. Dreyer en indgribende Tale, som rigtignok gjorde mig meget bevæget; jeg vil blot anføre nogle Linier af »Næstved Avis«: Nr. 285.

»Hr. Dreyer sagde den gamle Arbejder en smuk Tak for hans Virksomhed, Trofasthed og Hengivenhed for det Bianco Lunoske Firma og fremhævede stærkt, at det var et smukt Exempel, Lund havde givet ved sit Arbejder-Liv, da dette i Forbindelse med flere andre Arbejderes Hengivenhed for Officinet havde bevirket, at der altid i dette havde hersket en god Aand og et godt Forhold mellem Over- og Underordnede. Lund, der er 75 Aar gammel, kom til Luno den 20. Februar 1832, da denne lige havde anlagt sit Bogtrykkeri i Pilestræde i Kjøbenhavn. Han har altsaa været Vidne til, hvorledes Luno arbejdede sig frem fra en ringe Stilling til en af Landets anseteste og bedst renommerede Bogtrykkere; han har set hvorledes Trykkeriet stadig er blevet udvidet, har arbejdet under vexlende Forhold og mange Omskiftelser, men har altid staaet trofast overfor sine Overordnede og ingensinde ladet sig paavirke af nogensomhelst Opposition. At Lund ogsaa har været vel anset blandt sine Kollegaer paa Trykkeriet, fremgaaer af, at han i en lang Aarrække var Bestyrer af Personalets Fattigkasse og Inkassator i næsten alle Pengeanliggender. — Ved nærværende Leilighed havde hans Kollegaer, der tidligere havde hædret ham med et Sølvbæger, skudt sammen til en smuk Lænestol.«

Den 2den Sang blev herefter afsungen for Fru Luno; 3die Sang for Firmaets Chef Hr. F. Dreyer; 4de Sang for Bogtrykkeriets Faktor Hr. H. V. S. Hansen, og efter hver fulgte smukke Taler; ligesom alle Skaalerne gjenløde i Salen med 9 rungende Hurra. — Herpaa traadtes fra Bordet.

Efter Festbordet, omtrent Kl. 10¹/₂, blev der drukket Kaffe og spillet paa Fortepiano, med Sang og Passiar, indtil Bollen kaldte til det lange Bord, hvor atter en gemytlig Sang blev afsungen og drukket Skaaler og holdt flere smukke Foredrag, som vandt almindelig Interesse; naar

hertil kommer en Slutningsskaal for Bogtrykkeriets ærede Chef Hr. F. Dreyer, der gjorde en glædelig Virkning, saa man kunde sige: at Festen, der varede til Kl. 2, var vellykket.

Jeg og min Hustru kjørte derpaa til vort Hjem i Fru Lunos Vogn.

De fire ved Festbordet afsungne smukke og træffende Sange, forfattede af min forhenværende Sætterkollega i Bianco Lunos Bogtrykkeri, Hr. Ludvig V. Hansen, Faktor i A. C. Bangs Bogtrykkeri i Næstved, fulgte i følgende Orden:

I.

Jens Christian Lund.

20. Febr. 1832—2. Decbr. 1877.

Mel.: Der er et Land etc.

Held den, som paa sin Vei igjennem Livet
Med trofast Hjerte og med stille Flid
Har fulgt det Kald, som Herren ham har givet
Og været nidkjær al sin Levetid;
Thi han vil glad, naar Aftenhvilen kommer,
Naar Arm og Øje trænge lidt til Ro
Erindre Ungdoms længst forsvundne Sommer
Og Manddoms Aar, som han har brugt saa tro.

Saa gaaer det Dig, som nu Farvel skal sige
Til Virkestedet, Du var knyttet til
I fem og fyrretyve Aar, saa rige
Paa Minder, som Du aldrig glemme vil.
Du trofast stod ved Bianco Lunos Side
Dengang han lagde Grunden til sit Værk,
Et Officin, hvis Ry blev kjendt saa vide,
Et Navn, hvorpaa blev reist en Bygning stærk.

Og Du stod fast i Mod- og Medgangsdage,
Om Alt Du haabed', at det var til Gavn,
Og ingensinde trak Du Dig tilbage,
Du troede fast paa Lunos gamle Navn;

Du saae saa Mange komme og forsvinde
Som Du har kjendt og virket sammen med;
Og mangt et dyrebart og venligt Minde
Har knyttet dig saa fast til dette Sted.

Men træt blev Armen, Ryggen den blev bøiet,
Og Kraften veg for Tidens tunge Vægt;
Dog kan Du takke Himlens Gud fornøiet;
Thi han Dig holder i sin Varetægt,
Og han har lønnet al din Flid med Glæde,
Da ingen Kummer naaede til dit Hjem;
Nu Du med Hæder kan tilbage træde
Med Fortidsminder i dit Hjertes Gjem.

Derfor en Tak til Dig i Dag skal lyde
For Virksomheden i den lange Tid;
Et ømt Farvel vi nu Dig Alle byde
Med Haabet om en Fremtid god og blid.
Lad din Erindring vende tidt tilbage
Til Lunos Officin, til denne Stund;
Gid Gud Dig skjænke blide Alders Dage,
Gid mange Aar end leve maa Hr. Lund!

2.

Til Fru Charlotte Luno.

Den 2. Decbr. 1877.

Mel.: Vi har sagt det saa tidt og Du veed det saa godt.

Mellem Blomsterne smaa groer der een paa vor Vej
Som vi plukke i Glæde og Savn;
Den kan gjemmes saa godt, dog forglemmes den ej,
Thi Erindringens Blomst er dens Navn.

Naar vi mødes i Dag, maa den smukt træde frem,
Du, Fru Luno, den ejer, som Faa;
Om dit Liv og din Stilling, din Færd og dit Hjem
Vil Erindringen Hjerterne naae.

Du har elsket det Navn, som i Ungdom Du fik,
Du har værnet om hvad det Dig gav
Med en moderlig Omhu, et fremsynet Blik,
Som vil mindes ud over din Grav.

Du var god mod den Ringe, og gavmild mod den
Som Du vidste led Smerte og Nød;
Til den Syge Du ofte kom trøstende hen
Og en Lindring i Sorgen ham bød.

Skjønt en Vexlen i Meget har Tiden ført med
Er der Mange, som mindes Dig grant,
Som med venlig Erindring vil glæde sig ved
Denne Stund, hvor vi Dig blandt os fandt.

Du kom hid for at byde et venligt Farvel
Til en Mand, som Du længe har kjendt;
Det os tyder, at endnu omfatter din Sjæl
Hver som redelig Luno har tjent.

Derfor lyder vor Tak, derfor toner vor Sang
Med vort Ønske for Hjerternes Gjem:
Gid Vorherre Dig skjænke en Livsvei saa lang
Og velsigne, Fru Luno, dit Hjem.

3.

Til Chefen for det Bianco Lunoske Officin

Hr. Ferdinand Dreyer.

Den 2. Decbr. 1877.

Mel.: Længe var Norden.

Du, som med Glæde
Værner og freder
Det Officin, som i Eje Du fik;
Du det skal lede
Stedse til Hæder,
Som ved din Virken alt fremad det gik.

Ældes end mange
Værdige Støtter
Saa vil dog yngre Kræfter opstaae.
Som Dig vil være
Trofaste Venner
Og Dig vil hjælpe til Hæder at naae.

Spiren til Frøet
Luno nedlagde
Fremblomstrer smukt under Arvtagers Spær;
Forholdet bliver
Altid det gamle
Mellem Enhver, Lunos Minde har kjær.

Løsenet være:
Fremad til Virken,
Fremad mod Hæderens dejlige Maal;
Det er indskrevet
I vore Hjerter
Og giver Kraft lig det haardeste Staal.

Du, som skal lede,
Du, som skal styre,
Vi er med Dig naar Du fører os frem.
Oprinde Dage
Mørke og tunge.
Stride vi tro med Erindring i Gjem.

Kling derfor Tone
Høit fra vort Hjerter.
Op over Døgnets den vildsomme Flugt:
Leve vor Chef
Hr. Ferdinand Dreyer!
Gud, lad hans Gjerning frembære Frugt.

Til Factoren i Bianco Lunos Officin
ved

J. C. Lunds Afskedsgilde paa den kgl. Skydebane
den 2. Decbr. 1877.

Mel.: Lad dadle Kvinderne hvo vil.

Lad dadle Sætterne hvo vil,
Foruden Lund vi her ej vare,
Vi vil saalænge vi er' til
Ham altid elske og forsvare —
Og fler end ham for sædel Daad
Skal i vort »Kunstnerlav« nu æres,
Og derfor hører nu vort Raad:
En Skaal der skal frembæres!

Og denne Skaal nu gjælde skal
Vor Factor for hans flinke Stræben,
Lad derfor her i Drikkehal
Kun Hjertet komme frem fra Læben.
Naar Evnen er som Viljen god,
Maa Mandens Virksomhed vi hædre;
Derfor hans Skaal i Drueblod —
Ej nogen Roes er bedre.

Vi daglig se hans bramfri Færd,
Og Ret og Skjel er kun hans Mening;
Han aldrig gnaven er og tvær,
Og flink mod Alle i Forening;
Hvor man med os og Huset kan
Humaniteten ære —
Vi finde strax den rette Mand:
Det Hansens Skaal skal være!

Hertil maa endnu tilføies: at der ved Festbordet indkom
et Telegram fra Bogtrykker I. R. Dein i Maribo, min forhen
mangeaarige Medcollega i Bogtrykkeriet, der lød:

•Typograf Lund, kongelig Skydebane.

Kjøbenhavn.

Tak for mangeaarigt godt Kammeratskab. En sorgfri, fredelig Alderdom, ønskes Dem

af *I. R. Dein.*

En venlig Hilsen fra min Søn.

Saaledes endte mit Livs Virken paa en ærefuld og glædelig Maade, saa at jeg og min kjære Hustru kunde være glade i vort Hjem og takke Gud, som havde styret det saaledes. Jeg fik nu Beskæftigelse med at skrive Takbreve til de Kjære, der havde bidraget til at forherlige Slutningsfesten, navnlig: Faktor Ludvig V. Hansen i Næstved; mine Medkolleger i det gamle Hjem; Bogtrykker I. R. Dein i Maribo, og endelig Brevet til min ærede Chef, der blev nedlagt i Postkassen seent Nytaarsaften, der lød saaledes:

•Kjøbenhavn den 1ste Januar 1878.

Høistærede Hr. F. Dreyer og Frue!!

De være Begge hilsede fra os paa denne Nytaarsmorgen, vi ønske af Hjertet: Gud skjænke Dem Sundhed, Glæde, Held og Lykke tilligemed Deres Familie.

Derpaa lykønske vi Dem Hr. Dreyer paa Deres femaarige Nytaarsdag, som Chef for Bianco Lunos Firma. Det har været mig en Glæde at være Vidne til Bogtrykkeriets store Fremgang i denne Tid, saavel med Maskiner som Skrifter og alle Pladser besatte, saa det har kunnet gaae sin raske Gang. Ja Gud har bestandig lagt sin Velsignelse til Bogtrykkeriet. Bianco Luno, der maatte bukke under for sin Helbreds Skyld, efter 20¹/₂ Aars rastløse Virksomhed, havde Gud givet en Hustru, der ved Aand og Tankekraft gjorde Alt, for at føre det fremad med den af Bianco Luno selv udvalgte Bestyrelse og selv virkede hun med en Utrættelighed, der søger sin Lige, atter i 20¹/₂ Aar, saaledes at hun har kunnet bygge et Hjem til Bianco Lunos Bogtrykkeriis Minde. Som vi længe havde anet og tænkt os blev det, at De, Hr. Dreyer, blev dets Chef, hvortil Gud vistnok ligeledes vil lægge sin Velsignelse, som de fem første Aar tyde paa.

Nu, da jeg har sluttet min Virksomhed i dette Firma i den lange Aarrække, maa jeg først takke Dem, Hr. Dreyer, for den venlige Omgang i de 30 Aar vi have virket under et Tag sammen; dernæst for den uforglemmelige Slutnings-Festaften, De og Deres ærede Frue havde beredt os, og for Deres indgribende Tale for mig, der gik ind i min Tankegang — og som i det Hele bevirkede en behagelig Stemning — der gjorde sig gjeldende ved Slutningsskaalen for Dem, Hr. Dreyer, ved det lange Bord, der gjorde et godt Indtryk vistnok paa de Fleste.

Idet vi nu leve i Haabet, at det nye Aar maa bringe Glæde og Tilfredshed, være De, Hr. Dreyer, og Deres ærede Frue hilsede fra min lille Hustru og Deres gamle

J. C. Lund.

I. C. Lunds Arbejdsfortjeneste.

(Sammendrag).

Hos C. F. Schubart $1/7$ 1822— $19/4$ 1823	166 Rdlr.	51 Sk.
— J. P. Mandra $21/4$ 1823— $24/9$ 1828	1156 —	32 -
— Fabritius de Tengnagel $4/12$ 1828— $28/3$ 1829	68 —	84 -
— P. T. Brünnick $30/3$ — $22/12$ 1829	164 —	12 -
— J. P. Mandra $6/1$ — $5/6$ 1830	54 —	56 -
— P. T. Brünnick $9/7$ — $28/9$ 1830	22 —	60 -
— J. D. Qvist $1/9$ 1830— $28/2$ 1832	331 —	89 -
	<hr/>	
Ialt...	1965 Rdlr.	

Hos Bianco Luno:

$29/2$ — $21/4$ 1832: 4 Rdlr. ugtl.	36 Rdlr.	• Sk.
+ Korrekturgodtgørelse	1 —	• -
$22/4$ — $29/9$ 1832: 4 Rdlr. 48 Sk. ugtl.	103 —	48 -
+ for Natarbejde	1 —	• -
$30/9$ 1832— $6/4$ 1833: 5 Rdlr. ugtl.	135 —	• -
$7/4$ 1833— $17/5$ 1834: 5 Rdlr. 48 Sk. ugtl. ...	319 —	• -
+ Arbejde i Pinseugen	2 —	• -
$18/5$ 1834— $31/12$ 1839: 6 Rdlr. ugtl. (fraværende i Uge)	1746 —	• -
$1/1$ 1840— $31/12$ 1848: 6 Rdlr. 48 Sk.	3042 —	• -
+ ekstra 1848	1 —	48 -
$1/1$ 1849—Aug. 1857: 7 Rdlr. ugtl.	3157 —	• -
Jubilæumsgave $20/2$ 1857	100 —	• -
Sept. 1857— $27/6$ 1874: 7 Rdlr. 48 Sk. (Fra- drag ved Sygdom)	6547 —	48 -
Hjælp under Sygdom 1860 og 1864	17 —	48 -
$28/6$ 1874— $2/1$ 1875: 5 Rdlr.	135	• -
Honorar 1857—73: 50 Rdlr. aarl. (1874 glemt)	850 —	• -
	<hr/>	
Ialt $1/7$ 1822— $2/1$ 1875...	18159 Rdlr.	• Sk.
eller gennemsnitlig aarligt: 1832—74...	381 —	40 -
1822—74...	346 —	56 -

Fortjenesten 1822—75 omsat i Kroner	36318 Kr.
$1/1$ 1875— $1/12$ 1877: 11 Kr. ugtl.	1672 -
Honorar 1875—77: 100 Kr. aarl.	300 -

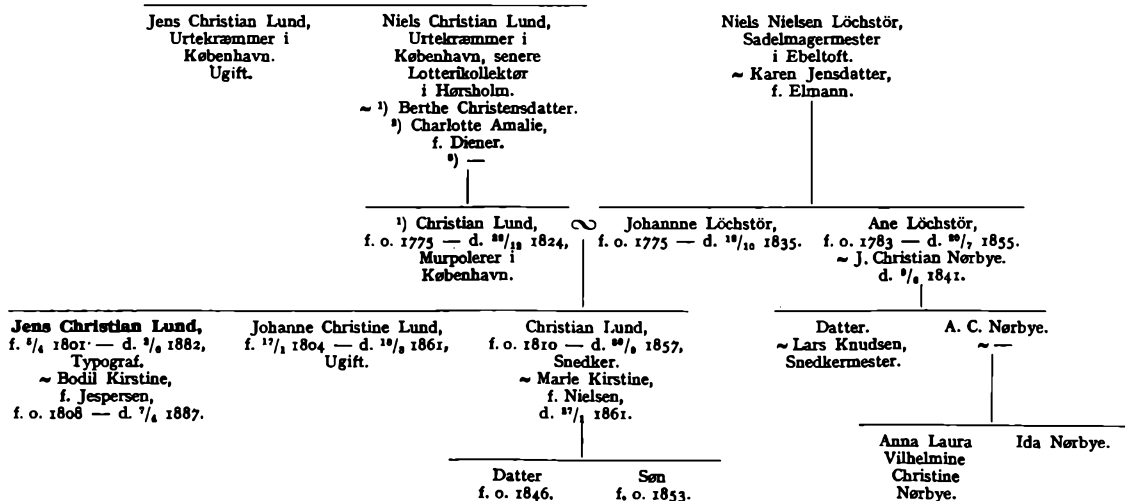
Samlet Fortjeneste... 38290 Kr.

Deraf hos Bianco Luno... 34460 Kr.

Familieoversigt

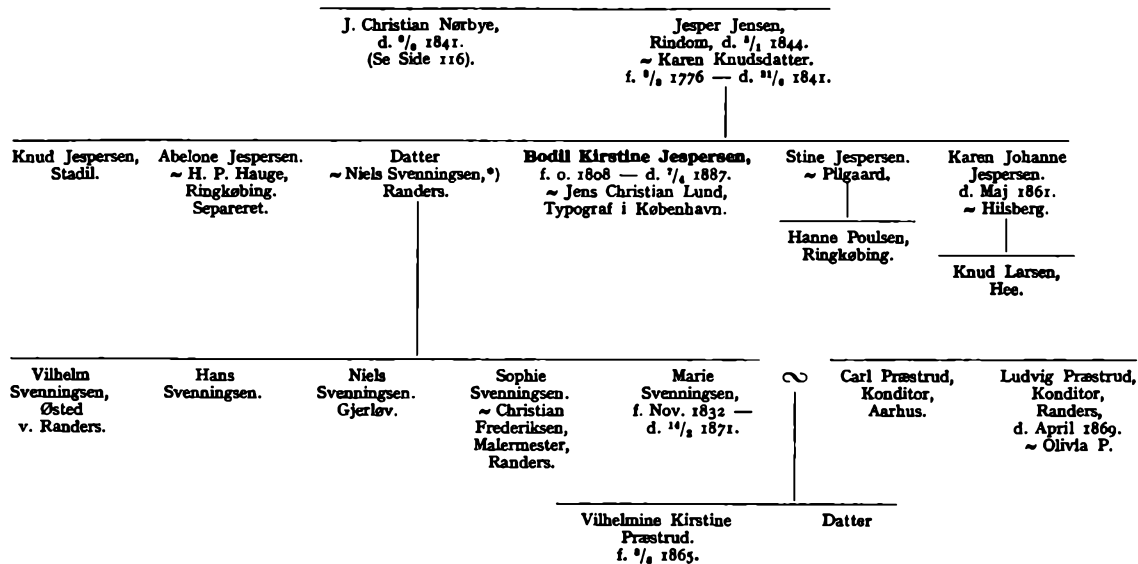
over de i Bogen omtalte Personer.

Jens Christian Lunds Slægt

Mr. Paul Lapuchoff, en Dattersøn af A. C. Nørbye, besidder en Oversigt over Familien Nørbye og tillige gode Familieportrætter, ligesom han velvilligst har stillet til Raadighed Fotografiet af Jens Christian Lund, som gengives foran i denne Bog.

Bodil Kirstine Jespersens Slægt

* Niels Svenningsens Broder, Nic. Svenningsen, var gift med en Søster til Thea Kappers.

Personregister.

- Aagaard, Typograf, 14.
Algreen Ussing, T., Politiker, 28.
Anger, Jomfru, 43.
Auner, C. W., Typograf, 95.
Bang, A. C., Bogtrykker i Næstved, 108.
Bay, Agent i Randers, 87.
Behrend, Jacob, Bogtrykker, 19.
Berggreen, A. P., Komponist, 27, 57.
Berling, Carl, Bogtrykker, Kammerherre, 29, 41, 90, 93, 94.
Berthelsen, cand. jur., 65.
Bock, Carl, svensk Hotelleur, 35.
Bolla, persisk Akrobat, 55.
Bruun, J., Typograf, 96
Bruun, Provst i Aarhus, 10.
Brünnich, Peter Thrane, Bogtrykker, 19, 20, 115.
Brøndsted, P. O., Arkæolog, 29.
Bull, Peter Gunnerus, Kapellan, 13, 17.
Bülow, F. v., General, 42.
Bønicke, W., Typograf, 95.
Børresen, P., Typograf, 52.
Christensdatter, Berthe, 9.
Christensen, C., Typograf, 16.
Christian VIII, Konge, 36.
Christian IX, Konge, 72.
Clausen, H. N., Teolog, 27.
Cortnum, Typograf og Legatstifter, 60.
Cramer, Regnebogsforfatter, 13.
Dauw, Kammerraad, 10.
David, C. N., Nationaløkonom, 28.
Davidsen, I., Typograf, 95.
Dederding, G. W., Typografelev, 26.
Dederding, Enke efter Skrædermester, 26.
Dein, I. R., Bogtrykker i Maribo, 112—13.
Dekaroff, persisk Akrobat, 55.
Diener, Charlotte Amalie, 9.
Dreyer, Ferdinand, Kasserer, senere Bogtrykkeriejer, 61, 77—79, 84, 93, 95, 96, 102, 103, 105—08, 110, 111, 113—14.
Dreyer, Fru, 106, 113.
Eibeschutz, I. M., Typograf, senere Bogtrykker i Fredericia, 41, 51.
Eickhoff, I. G. A., Maskinfabrikant, 35.
Elmann, Karen Jensdatter, 9, 11.
Elmqvist, Bogtrykker i Aarhus, 46.
Engel, I. L., Typograf, 14.
Eulenburg, Regeringskommissær, 42.
Ewald Christian, Typograf, 80.
Fastrup, F. L., Typograf, 14.
Faust, Doktor, 29.

- Fibiger, Johannes, residerende
Kapellan ved Garnisons Kirke,
67.
- Frederik VI, Konge, 29.
- Frederik VII, Konge, 36—37,
43, 44, 72.
- Frederiksen, Chr., Malermester i
Randers, 72—74.
- Frost, Tømrermester, 11.
- Gad, Provst, 58.
- Gottfrid af Gehmen, Bogtrykker,
29.
- Grundtvig, N. F. S., Digter, 29.
- Gutenberg, J., Bogtrykkerkun-
stens Opfinder, 27, 28.
- Gärtner, Typograf, 16.
- Halkiær, F., Jomfru, 10.
- Halkiær, L., Jomfru, 10.
- Hambro, Hofraad, 60.
- Hansen, A. N., Grosserer, 24, 26,
33, 38, 60, 67.
- Hansen, Georg E., Hoffotograf,
77.
- Hansen, H. C., Typograf, 24.
- Hansen, Hans V. Sophus, Fak-
tor, 78—79, 82, 84, 91, 96,
106, 107, 112.
- Hansen, Ludvig V., Faktor i
Næstved, 92, 93, 96, 106, 108,
113.
- Hanson, D. C., Typograf, 16.
- Hassan Aga Alief, persisk Akro-
bat, 55.
- Hauge, Abalone, 65, 67—68, 74,
81.
- Hauge, H. P., 34.
- Hilsberg, Karen Johanne, 67.
- Hodges, Regeringskommissær,
42.
- Hoff, Alfred, Trykker, 91.
- Holbek, Skipper i Ebeltoft, 38.
- Holst, H. P., Digter, 28.
- Holst, P. A., Typograf, 95.
- Hussein Beck, persisk Akrobat,
55.
- Hylsemann, Skrædermester i
Aarhus, 47.
- Ihle, Snedkermester, 25.
- Jensen, A. P., Typograf, 16.
- Jensen, Chr., Typograf, 95.
- Jensen, Jesper, Rindom, 35.
- Jespersen, Knud, Stadil, 33, 65.
- Jespersen, Bodil Kirstine, 31—
32, se: B. K. Lund.
- Kappers, Familie i Randers, 65,
73—74.
- Kappers, Reinhardt, Barber i
Randers, 74.
- Kappers, Thea, Jomfru, 67—68,
84, 89.
- Karomach, persisk Akrobat, 55.
- Kjær, Charlotte, 35, 43, 59, se:
Ch. Luno.
- Kleinstrup, Familie i Ringkøbing,
65.
- Knudsdatter, Karen, 34.
- Knudsen, Lars, Snedkermester,
23, 50.
- Knudsen, [Madam], 26.
- Knudsen, Madam, Randers, 74.
- Kolberg, Typograf, 24.
- Kolthoff, Pastor, 58.
- Kragh, Peter Tetens, Typograf,
15.
- Kuhn, Typograf, 78.
- König, Jul., Typograf, 95.
- Larsen, J. C., Trykker, 64, 77.
- Larsen, Knud, Hee, 67.

- Lauritzen, Typograf, senere Bogtrykker, 52, 78.
- Lehmann, Orla, Politiker, 29.
- Lind, Skolelærer, 13.
- Lindberg, G., Typograf, 77, 78.
- Ludvig Philip, Konge af Frankrig, 36.
- Lumbye, H. C., 75.
- Lund, Bodil Kirstine, 31—34, 38, 49, 64—66, 69, 83, 93, 104—06, 113.
- Lund, Charlotte Amalie, 9.
- Lund, Christian, Murpølerer, 9—17.
- Lund, Christian, Snedker, 17—19, 23, 25, 45—48, 64.
- Lund, Jens Christian, Urtekræmmer, 10.
- Lund, Johan, Typograf i Aarhus, 75.
- Lund, Johanne, 9—13, 16—18, 23—25.
- Lund, Johanne Christine, 11, 12, 17, 24, 26—27, 30—33, 37—38, 49, 63, 66.
- Lund, Marie Kirstine, 45—48, 55, 66.
- Lund, Niels Christian, Urtekræmmer, 9.
- Luno, Bianco, Bogtrykker, 20—22, 24, 35, 38—41, 43, 46, 52—53, 56, 59—64, 70—71, 77—78, 80—84, 89, 91—103, 107—13, 115.
- Luno, Charlotte, 35, 43, 59—62, 76—80, 82—85, 91, 93, 95—99, 106—10.
- Luno, Major, 96.
- Luther, Morten, Reformator, 28.
- Löchstør, Ane, se: Ane Nørby.
- Löchstör, Johanne, 10.
- Löchstör, Niels Nielsen, Sadelmagermester i Ebeltoft, 9, 11.
- Mac Mahon, fransk General, 85.
- Madvig, J. N., Sproglerd, 28.
- Mandra, Johan Peter, Bogtrykker, 16, 18, 20, 115.
- Milde, J. C. F., Fuldmægtig, 38, 41.
- Moltke, A. W., Statsraadspræsident, 37.
- Muhle, Charlotte, 35.
- Muhle, Fritz Siegfried, Ansvarshavende for Bianco Lunos Bogtrykkeri, 61, 72, 77—79, 82, 84, 91—92, 95—96, 100—01, 106.
- Muhle, Fru, f. Hansen, 72.
- Muhle, Fru, 106.
- Muhle, Thorvald, 83, 96.
- Møller, Bertel, Bogtrykker i Kolding, 68.
- Møller, P. L., Forfatter, 27.
- Møller, Typograf, 14.
- Napoleon III, fransk Kejser, 85.
- Nielsen, Jacob, Typograf, 96.
- Nielsen, Jomfru, gift: Brünnich, 19.
- Nielsen, Jomfru, 76.
- Nærum, Restauratør, 82, 96.
- Nørbye, Ane, 19, 25, 31, 32, 60.
- Nørbye, Anna Laura Vilhelmine Christine, 79.
- Nørbye, A. C., Malermester, 50, 79, 81.
- Nørbye, Ida, 81.
- Nørbye, J. Christian, 19, 25—26, 30—32.

- Oehlschläger, Adam, Digter, 27.
- Olsen, E., Typograf, 16.
- Olsen, F. C., Overlærer, 29.
- Petersen, D., Proprietær, Elsegaard, 30.
- Petersen, Fru, 37.
- Petersen, Thorvald, Typograf, 95.
- Petersen, Hotelejer i Korsør, 76.
- Pilgaard, Stine, 72.
- Poulsen, Hanne, 72.
- Preutz, P., Typograf, 95.
- Primon, Klædehandler, 17.
- Præstrud, Familie i Randers, 65, 73—74.
- Præstrud, Carl, Konditor i Aarhus, 71, 73—75, 79, 86—88.
- Præstrud, Ludvig, 74—75, 82, 86—87.
- Præstrud, Marie, 71, 73—75, 80, 86—89.
- Præstrud, Mine, 80.
- Præstrud, Olivia, 79, 88—89.
- Præstrud, Vilhelmine Kirstine, 75, 88.
- Præstrud, Kaptajn, 74, 79.
- Puggaard, Grosserer, 86—87.
- Qvist, J. D., Bogtrykker, 20—21, 115.
- Rye, Olaf, General, 41—42.
- Salomon, Sally, Typograf, 24.
- Scharnowsky, Ferd., Typograf, 82.
- Schmelling, 79.
- Schneider, Bogtrykker, 20—22, 24, 70—71, 89.
- Schou, Christian Julius, Faktor, 24, 61, 64, 70—71, 77—78.
- Schubart, Carl Friderich, Bogtrykker, 14—16, 115.
- Schultz, F., Typograf, 16.
- Seidelin, Andreas, Bogtrykker, 28, 29.
- Sivertsen, J. E., Typograf, 41, 52.
- Steinhauer, Typograf, 29.
- Stilling, W. I., Typograf, 24, 51.
- Strøm, Anton, Typograf, 16.
- Svenningsen, Hans, 72—74.
- Svenningsen, Marie, 71, se: Marie Præstrud.
- Svenningsen, Nic., Snedkermester i Randers, 67—68, 73.
- Svenningsen, Niels, Randers, 73, 74.
- Svenningsen, Niels, Gjerløv, 73.
- Svenningsen, Sophie, 72—73.
- Svenningsen, Vilhelm, Ørsted, 65, 72, 74, 76.
- Sædder, V., Typograf, 52.
- Sørensen, Christian, Opfinder, 66.
- Tandrup, C., Typograf, 14.
- Tegnagel, Fabritius de, Bogtrykker, 18—19, 115.
- Theilgaard, Snedkermester, 47.
- Thisted, N. H., Typograf, 52.
- Thorgel, N., Typograf, 14.
- Thorvaldsen, Bertel, Billedhugger, 27—29.
- Tillisch, Regeringskommissær, 42.
- Tuxen, Typograf, 14.
- Ursin, G. F., Matematiker, 29.
- Werner, P. W., Typograf, 16.
- Werner, M. C., Typograf, 24.
- Westenholdt, Merry, 60.
- Wilhelm I, tysk Kejser, 86.
- Øllgaard, Pastor, 32.